COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Yabancı Dil Olarak Türkçe İlk Kazanımlar İçin
Başvuru Rehberi

A1 ÖNCESİ

Anadili Türkçe olmayan, okuryazar, okul geçmişi sınırlı olan veya hiç olmayan, göçmenler dahil yetişkinler

HAZIRLAYANLAR

Yusuf Polat, Kırıkkale Üniversitesi
Dursun Köse, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dilek Peçenek, Ankara Üniversitesi
Ali Osman Durmuş, Ankara Üniversitesi

DANIŞMAN

Jean-Claude Beacco, Université de la Sorbonne nouvelle Paris 3

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

KURMAY

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Yabancı Dil Olarak Türkçe İlk Kazanımlar İçin
Başvuru Rehberi

A1
ÖNCESİ

Anadili Türkçe olmayan, okuryazar, okul geçmişi sınırlı olan veya hiç olmayan, göçmenler dâhil yetişkinler

HAZIRLAYANLAR

Yusuf Polat, Kırıkkale Üniversitesi
Dursun Köse, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dilek Peçenek, Ankara Üniversitesi
Ali Osman Durmuş, Ankara Üniversitesi

DANIŞMAN

Jean-Claude Beacco, Université de la Sorbonne nouvelle Paris 3

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

Kurmay

ISBN
978-605-2310-61-8

Erişim Adresleri:
https://www.coe.int/fr/web/common-european-framework-reference-languages/reference-level-descriptions-rlds-developed-so-far

http://www.kurmay.com.tr/EN/kitap/139/basvuru-rehberi

© Metin içerisinde yer alan ve aşağıda künyeleri bulunan belgelerden alınmış tablo, metin vb.'nin yayın hakkı (Copyright) Avrupa Konseyi'ne aittir. İlgili kurumun onayıyla ve sorumluluk çevirmene ait olmak koşuluyla Fransızca ve İngilizce asıllarından Türkçeye tarafımızdan çevrilmiştir.

Conseil de l'Europe. (2001). Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer. Strasbourg: Éditions Didier.

Council of Europe. (2017). CEFR Companion Volume With New Descriptors (Provisional Edition).

© Metin içerisinde yer alan ve Jean-Claude Beacco ile çalışma arkadaşlarına ait olan tablo, metin ve dizelgelerin kullanım hakkı (Copyright) kendilerine aittir. Jean-Claude Beacco'nun izni doğrultusunda tarafımızdan çevrilerek gerektiğinde alıntılanmıştır.

Önsöz

Göçmenler ve yabancılar yeni ortamlarında bir yandan olumsuz bir bakışla sorun kaynağı, diğer yandan olumlu bir bakışla çeşitlilik ve zenginlik kaynağı olabilirler. Göçmenlerin ve yabancıların yeni bağlamlarında bir sorun kaynağı değil de çeşitlilik etkeni haline gelmesini sağlamak kuşkusuz söz konusu ülkenin göçmenlere ve yabancılara, bütünleşmenin temel aracı olan dili en azından temel düzeyde edinme olanaklarını sunmasıyla sağlanabilir. Özellikle ekonomik ve toplumsal sınıf bakımından sıralamalarda gerilerde yer alan göçmenlerin ve yabancıların, kültürel ve dilsel çeşitliliklerine saygı gösterilerek, yeni ortamlarıyla dilsel olarak bütünleşmesi bireysel girişimlerle değil, kurumsal nitelikli dizgesel ve eşgüdümlü yaklaşımlarla mümkün olabilir.

En Düşük Düzeyde Dilsel Yetkinlik ve Tanımı

Bir dilde belli düzeyde yetkinlik ne demektir? Sorunun yanıtı ancak sözü edilen düzeye ilişkin becerilerin tanımlanmasıyla verilebilir. Ancak, belli bir dile belli düzeyde egemen olmak yalnızca beceriler düzeyinde erişilen noktayı değil, yazılı ve sözel dil kullanım becerisini o noktanın ötesine götürebilmeyi de kapsamaktadır. "Nitekim bir dildeki yetkinlik belli bir durumu değil, bir süreci ifade etmektedir" (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Düzey belirleme sınavları (e-YADİS [Ankara Üniversitesi TÖMER], Türkçe Yeterlik Sınavı [Yunus Emre Enstitüsü]) öğrenicinin/kullanıcının eriştiği herhangi bir düzeyi belirler. Fakat bu düzeylerin daha ilerilere taşınması gerektiği birçok nedenden dolayı açıktır. Örneğin okuryazarlıkla ilgili çalışmalar bu noktadaki eksikliklerin bireylere toplumsal düzeyde güçlükler yarattığını ortaya koymaktadır. Ülke değiştiren göçmenlerin yeni ortamlarıyla bütünleşmeleri genellikle ekonomik, toplumsal ve kültürel boyut içeren çok yönlü bir durumdur. Kuşkusuz bütünleşmenin bütün boyutlarıyla sağlanabilmesi için en temel koşul yeni ortamdaki dil engelinin ortadan kaldırılmasıdır. Dil engeli yalnızca, yaşadığı bağlamdaki iletişim ve dolaşım diline sahip olmamanın getirdiği iletişim güçlükleriyle ortaya çıkan bir engel olmayıp birçok ülkede yasal çerçeveye de oturtulmuştur. Nitekim AB üyesi ülkelerde göçmenlerin konaklama, aile birleşimi, vatandaşlığa kabul vb. gibi istemleri o ülkenin dilinin belli düzeylerde (A1, A2, B1, B2, C1) bilinmesini zorunlu kılmaktadır (Conseil de l'Europe, 2014). Örneğin, Avrupa Konseyine üye 36 ülkeden 22'si oturma izni, 26'sı vatandaşlık başvurusunda ülke dilinin belli düzeyde bilindiğinin belgelenmesini talep etmektedir (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Türkiye'de de 12.06.2009 tarihinde resmi gazetede yayımlanan Türk Vatandaşlığı Kanununun (TBMM, 2009) Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen yabancılarda aranan şartları düzenleyen 11. Maddesindeki koşullardan biri (e bendi) "yeteri kadar Türkçe konuşabilmek" olarak belirtilmektedir. 11.2.2010 tarihli Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 15'inci maddesi ise vatandaşlığa alınma koşulları arasında "toplumsal yaşama uyum sağlayabilecek düzeyde Türkçe konuşabilmek" (e bendi) yer alırken Yönetmeliğin 19. maddesinde Türkçe konuşma yeterliliğinin

(c bendi) bir komisyon tarafından yapılan mülakatla tespit edileceği ifade edilmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2010). Gerek Kanunla gerekse Yönetmelikle belirlenen koşullar belli bir belgelendirmeyi öngörmemektedir. Söz konusu koşulun yüksek bir düzey olarak belirlenmemiş olması olumlu bir yaklaşım olmakla birlikte, en alt düzeyde de olsa (A1 öncesi, A1) bir belgelendirme isteğinin Türkçe öğrenimini teşvik edeceği açıktır.

Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metninde (OBM) Düzeyler

İki binli yıllardan başlayarak, Avrupa'da olduğu gibi ülkemizde de yabancı dil öğrenimi, öğretimi ve değerlendirme süreçlerini büyük ölçüde etkilemiş olan Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metni (bundan böyle OBM) adlı çerçeve belgesi diğer katkılarının yanı sıra ölçme değerlendirme için temel nitelik taşıyan düzeyleri ve becerileri açık bir biçimde, fakat genel ifadelerle tanımlamıştır. Öğrenici/kullanıcının dilsel iletişim becerisini alımlama, üretim, etkileşim ve aracılık gibi çeşitli dilsel etkinlikleri gerçekleştirmek üzere harekete geçirilen bir yeti (Conseil de l'Europe, 2001, s. 18) olarak gören metin, dil öğrenen kişinin kazanımlarını veya eksik yönlerini de belirlemesine olanak sağlayacak araçlar sunmuştur. Bu yönüyle metni hazırlayanların amacı öğrenenleri, sözel ve yazılı becerilerini geliştirme, dolayısıyla erek dilde okuryazar olma yönünde teşvik etmektir.

Sözü edilen belge 2001 yılında yayımlanan ilk halinden sonra yakın bir dönemde gözden geçirilmiş ve 2017 yılı Eylül ayında Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors Provisional Edition adı altında OBM'yi tamamlayan ek niteliğinde yeniden yayımlanmıştır (Council of Europe, 2017). OBM'de var olan tüm bileşenler korunurken, ek belgede kimi değişikliklere, güncellemelere ve eklemelere gidilmiş olup bunlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Fransızca çevirisi 2018 yılında yayımlanan OBM Eki'ne ilişkin olarak gözden kaçırılmaması gereken nokta, OBM'nin yeni bir değişkesinin değil, aynı metnin güncellenmiş olarak yeniden yayımlanmış olduğudur. Dolayısıyla, bu çalışmada ilgili metin OBM Eki olarak anılmaktadır.

Tablo 1: OBM 2001'den 2017'ye Değişiklikler ve Güncellemeler[1]

Etkinlikler		2001'deki betimleyici çizelge	2001'deki betimleyici ölçekler	2017'de güncellenen betimleyici ölçekler	2017'de eklenen betimleyici ölçekler
Alımlama (OBM, 4.4.2)	Sözel	✓	✓	✓	
	Yazılı	✓	✓	✓	
	Stratejiler	✓	✓	✓	
Üretim (OBM 4.4.1)	Sözel	✓	✓	✓	
	Yazılı	✓	✓	✓	
	Stratejiler	✓	✓	✓	
Etkileşim (OBM 4.4.3)	Sözlü	✓	✓	✓	
	Yazılı	✓	✓	✓	
	Stratejiler	✓	✓	✓	
	Çevrim içi				✓
Aracılık (OBM 4.4.4)	Metin	✓			✓
	Kavramlar	✓			✓
	İletişim	✓			✓
Beceriler					
İletişimsel dil yetisi	Dilsel	✓	✓	✓	✓ (Sesbilim)
	Edimbilimsel	✓	✓	✓	
	Toplumdilbilimsel	✓			✓
Çok dillilik ve çok kültürlülük yetisi (OBM 6.1.3)	Çok kültürlülük	✓			✓
	Çok dilli anlama ve dağarcık	✓			✓

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 46.

Tablo incelendiğinde alımlama, üretim ve etkileşim düzeyindeki tüm bölümlerin güncellendiği, buna karşılık etkileşim etkinliği için çevrim içi kavramının eklendiği görülmektedir. Buna ek olarak, aracılık etkinlikleri için dil kullanımında metin, kavramlar ve iletişim düzeyinde eklemeler yapılmıştır. Diğer güncellemelerin yanı sıra, beceriler düzeyinde iletişimsel dil yetisi bölümüne sesbilim eklenmiştir.

OBM Eki'nde yer alan tek değişiklik bu değildir. Önceki metinde A1, A2, B1, B2, C1, C2 olmak üzere toplam altı düzey öngörülmekteyken, söz konusu belgede artık yedi düzey öngörülmektedir: A1 öncesi, A1, A2, B1, B2, C1, C2 (Council of Europe, 2017). Ön-A1 (Pre-A1) düzeyi, belge yazarlarına göre, her ikisi de ilköğretim ve

1 *Tarafımızdan çevrilmiştir. Çeviriye ilişkin yayın hakkı ve izin bilgisi için bkz. Copyright sayfası.*

ortaöğretim birinci kademe öğrencilerini hedefleyen Swiss Lingualevel ve Japon CEFR-J projelerinin betimleyicilerine dayanılarak geliştirilmiştir (Council of Europe, 2017, s. 36). A1 öncesi düzey, A1 düzeyine giden yolda bir "ara aşama" olarak öngörülmüş olup "öğrenicinin henüz üretici bir beceri edinmediği, bir dizi sözcük ile kalıplaşmış ifade dağarcığına sahip olduğu" bir beceri düzeyine karşılık gelmektedir (Council of Europe, 2017, s. 47).

Günümüz düzey belirleme sınavları (Fransızca DILF, DELF, DALF, Almanca Test-DAF, DSD, TELC, İngilizce CPE, CAE, TOEFL, IELTS, Türkçe e-YADİS, Türkçe Yeterlik Sınavı) bu dil yeterliliği düzeylerini ölçmek üzere sınavlar önermektedirler. Hemen belirtmek gerekir ki, OBM okuryazar kitleleri hedeflemektedir. Fakat okuryazar olmayan ya da yetersiz sürelerle öğrenim görmüş kitle ya da bireyler de bulunmaktadır. Bu nedenle belgenin önerdiği A1 düzeyi herkesin erişebileceği bir düzey değildir, dolayısıyla A1 düzeyinin öncesinde yer alan bir ara düzeyin tanımlanması gerektiği görülmektedir. Söz konusu düzey A1 düzeyinin öncesinde yer alan, okuryazar olmayan, yetersiz sürelerle öğrenim görmüş, bu yönüyle herkesin erişebileceği "eşik düzey" olarak tanımlanabilecek bir düzey olmak durumundadır. Özellikle göçmenlerin meslek edinebilmeleri için bir başlangıç düzeyine gereksinim duyulduğu açıktır. Başta ekonomik koşulları yeterli olmayan ve okul geçmişleri kısa olan, hatta hiç okula gitmemiş göçmenler olmak üzere, tüm göçmenlerin meslek edindirme kurslarına katılımlarını kolaylaştıran bir düzey olarak ***A1 öncesi*** gerçekçi ve teşvik edici bir düzey olacaktır. Elinizdeki çalışma bu kapsam ve genel çerçeve içerisinde ele alınmış olup farklı üniversitelerden (Kırıkkale Üniversitesi, Mehmet Akif Üniversitesi (Burdur), Ankara Üniversitesi ve Sorbonne Üniversitesi (Paris)) uzmanlar tarafından hazırlanmıştır. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken nokta, bireylerin öğrenme güdülenmelerinin, söz konusu düzeyin bir tür "sığınak" olarak görülmesi nedeniyle, o düzeyde kalmamasını ve ileri noktalara taşınmasını sağlamak olmalıdır (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Bir başka deyişle, göçmenlerin ya da farklı statüdeki yabancıların Türkçe öğrenim süreçlerini daha ileri aşamalara taşımalarını sağlayacak politikalara ve uygulamalara gereksinim vardır.

Uzmanlar

Doç. Dr. Yusuf Polat (Kırıkkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Dursun Köse (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)

Prof. Dr. Dilek Peçenek (Ankara Üniversitesi)

Okutman Ali Osman Durmuş (Ankara Üniversitesi)

Danışman

Prof. Dr. Jean-Claude Beacco (Université de Sorbonne nouvelle, Paris 3)

Türkçede İlk Kazanımlar İçin Başvuru Rehberi

Anadili Türkçe olmayan, okuryazar, okul geçmişi sınırlı olan veya hiç olmayan, göçmenler dâhil yetişkinler

Hedef kitle: Elinizdeki metin öğrenim geçmişleri kısa sürmüş ya da hiç okula gitmemiş, Türkçeyi çok az bilen veya hiç bilmeyen göçmen toplulukları ve yeni gelen kişileri hedef kitle olarak belirleyen, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amaçlı başvuru rehberidir. Uzman grubunca aşağıda belirlenen amaç ve koşulları yerine getirmek üzere tasarlanmıştır:

"Uzman grubu, temel düzeyler ile bu düzeylerden doğan belgelendirme çalışmalarında kullanılmak üzere bir başvuru düzeyi betimleyicileri (BDB) hazırlayacaklardır. Temel düzeyler her öğrenme eşiğinin sözel, gerektiğinde de yazılı olarak değerlendirilebilmesi amacıyla, her tür eleştiri riskini ortadan kaldırmak üzere yeterince ayrıntılı olarak ele alınmalı ve alanda etkin olarak Türkçe öğretmekte olan uzmanların görüşlerine başvurulmalıdır. Söz konusu BDB OBM'ye ek olarak tasarlanmalı ve uzman gruplarının belirlemek durumunda oldukları tüm düzeyler için ulusal belgelendirme aracıyla uyumlu olmalıdır".

Yukarıda belirtilen koşullar ve amaçlar doğrultusunda hazırlanan elinizdeki beceri betimleyicileri :

- OBM'nin belirlediği ölçeğe göre (1. Bölüm), Türkçenin öğreniminde tanımlanabilen ilk düzey olarak kabul edilen ("sıfır" ile A1 arasında yer alan) ***A1 öncesi*** düzeyine denk düşen iletişimsel beceriler ile dilsel malzemeyi (2, 3, 4, 5 ve 6. Bölümler),
- Anadili Türkçe olmayan, okula gitmemiş bireyler ya da kitleler için okuma/yazma becerileri ile söz konusu becerilerin edinimine özgü ardışık öğrenme düzeylerini (7. Bölüm),
- ***A1 öncesi*** düzeyinin sözlü ve yazılı olarak ölçülmesine ilişkin sınav biçimlerini (8. Bölüm)

betimlemektedir.

Rehberin hazırlanması sırasında B2 Düzeyi sınıflamaları ve dizelgeleri (Beacco, Bouquet, & Porquier, 2004) kullanılmıştır. Bu tercih temel bir gerekçeye dayanmaktadır: B2'nin oldukça ileri bir düzey olması nedeniyle gerek söz edimleri gerekse de genel ve özel kavramlar için geliştirilmiş olan dizelgelerinin eksiksize yakın olması nedeniyle, bunlardan herhangi birinin gözden kaçırılması riskinin ortadan kaldırılması. Belirtilen sınıflamalar ve dizelgelerin yanı sıra, OBM'den hareketle,

birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü bölümler ***Yusuf Polat*** tarafından,

beşinci ve altıncı bölümler ***Ali Osman Durmuş*** tarafından,

yedinci bölüm ***Dilek Peçenek*** tarafından,

sekizinci bölüm ***Dursun Köse*** tarafından yazılmıştır.

Tüm bölümler ayrıca tüm yazarların katılımıyla ortaklaşa gözden geçirilmiş ve son biçimi verilmiştir. Değerlendirme ve düzeltme aşamasında, metin Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi TÖMER'in Ankara ve İstanbul şubelerinde görev yapan okutmanların ve Yunus Emre Enstitüsünün yanı sıra Okan Üniversitesi ve Bahçeşehir Üniversitesinde görev yapan uzmanların değerlendirmesine sunulmuştur. İlgili uzmanlardan genel bir değerlendirmeye ek olarak, kitapta yer alan dizelgelerin ***A1 öncesi*** düzeyine uygun olup olmadığı konusunda görüş belirtmeleri istenmiştir (Bkz. Ek 1). Bir aylık süre içerisinde uzmanlardan gelen değerlendirmelerin ardından dizelgeler, gelen değerlendirmeler, uyarılar ve düzeltme önerileri doğrultusunda gözden geçirilerek güncellenmiştir. Söz konusu çalışmaya aşağıda abecesel sırayla adları bulunan değerli uzmanlar katkıda bulunmuştur.

Ulusal danışman

Nadir Engin Uzun, Okan Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekanı

Alan uzmanları

Ali Çiçek, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

Bedia Aydoğan, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

Buket Düzyol, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

Hacer Altaş Göksu, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

İbrahim Dilek, Bahçeşehir Üniversitesi, Türkçe Okutmanı

İpek Gürçağlar, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe okutmanı

Kerim Sarıgül, Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe Eğitim Müdürü

Kürşat Aramak, Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe Eğitim Müdürlüğü Uzmanı

Serdar Yörüsün, Yunus Emre Enstitüsü, Sınav Merkezi Uzmanı

Sırma Özsoy, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

Şebnem Şora, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

Yeşim Oğuz, Ankara Üniversitesi TÖMER, Türkçe Okutmanı

İçindekiler

1. BÖLÜM: GENEL ÇERÇEVE

1.1. Göçmenler, Yabancılar, Başvuru Rehberleri ve Hedef Kitleler 11

1.1.1. Giriş 11

1.1.2. AB Diller İçin Ortak Başvuru Belgesi, Ulusal ve Bölgesel Diller İçin Başvuru Düzeyi Betimlemeleri (BDB), Program Rehberleri ve Avrupa'daki Örnekleri 13

1.1.3. Türkçede İlk Kazanımlar için Başvuru Rehberinin Bileşenleri 14

1.1.4. Hedef Kitleler ve Eğitim İzlenceleri 15

1.2. A1 Öncesi Düzeyinin Genel Özellikleri 18

1.2.1. İletişim Becerileri için Başvuru Rehberi Olarak OBM ve Belli Bir Dil İçin Biçimler Başvuru Rehberi 20

1.2.2. A1 Öncesi Türkçe Anlamlı İlk Beceri Düzeyi İçin Başvuru Rehberi 22

1.2.3. A1 Öncesi Düzeyi Dökümleri 24

1.2.3.1. Söylem Türleri 24

1.2.3.2. İşlevler 27

1.2.3.3. Genel Kavramlar 32

1.2.3.4. Biçimsözdizimsel Ulamlar ve Sözce Yapıları 34

1.2.3.5. Özel Kavramlar 38

2. BÖLÜM: A1 ÖNCESİ DÜZEYİ İLETİŞİM YETİSİ BETİMLEYİCİLERİ

2.1. A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Dilsel İletişim Yetisi 41

2.1.1. Genel Özellikleri 41

2.1.2. A1 Öncesi Düzeyinde Dilsel İletişim Becerisi Betimleyicileri 43

2.1.2.1. A1 Öncesinde Dilsel Bileşen 44

2.1.2.2. A1 Öncesinde Toplumdilbilimsel Bileşen 45

2.1.2.3. A1 Öncesinde Edimbilimsel Bileşen 45

2.2. İletişim Amaçlı Dilsel Etkinlikler ve Stratejiler 46

2.2.1. Alımlama Etkinlikleri ve Stratejileri 46

2.2.1.1. Sözel Alımlama Etkinlikleri 46

2.2.1.2. Yazılı Alımlama Etkinlikleri 48
2.2.1.3. Görsel İşitsel Alımlama 49
2.2.1.4. Alımlama Stratejileri 50
2.2.2. Üretim Etkinlikleri 51
2.2.2.1. Genel Sözel Üretim 51
2.2.2.2. Uzun Süreli Tek Yönlü Konuşma 52
2.2.2.3. Genel Yazılı Üretim 53
2.2.2.4. Üretim Stratejileri 56
2.2.2.5. Etkileşim 56
2.2.2.5.1. Sözel Etkileşim 57
2.2.2.5.2. Yazılı Etkileşim 60
2.2.2.5.3. Etkileşim Stratejileri 61
2.3. A1 Öncesi Düzeyinin Söylem Türlerine Göre Özellikleri 62
2.4. A1 Öncesi Düzeyinin Dil Kullanım Bağlam ve Durumları 64
2.4.1. İletişim Bağlamları 65
2.4.2. İletişim Durumları 66
3. BÖLÜM: İŞLEVLER VE GERÇEKLEŞTİRİMLERİ 71
4. BÖLÜM: GENEL KAVRAM GERÇEKLEŞTİRİMLERİ 93
5. BÖLÜM: DİLBİLGİSİ 105
6. BÖLÜM: ÖZEL KAVRAMLAR 113
7. BÖLÜM: SES VE YAZI DİZGELERİ 141
8. BÖLÜM: ÖLÇME DEĞERLENDİRME VE SINAV ÖRNEKLERİ 153
KAYNAKÇA 163

1. BÖLÜM GENEL ÇERÇEVE

1.1. Göçmenler, Yabancılar, Başvuru Rehberleri ve Hedef Kitleler

1.1.1. Giriş

Elinizdeki kılavuz Avrupa'da gerçekleştirilmiş kılavuzlar örnek alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu örnekler genellikle belli bir kamu kurumunun (bakanlık, vb.) talebi üzerine uzman ekiplerce gerçekleştirilirken, Türkçe için tarafımızca hazırlanan metin, bireysel ve gönüllü bir girişimin ürünü olarak ortaya çıkmış olmakla birlikte, yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili kurumların görüş ve önerileri doğrultusunda biçimlenmiştir.

Avrupa'da bu amaçla gerçekleştirilen örnekler, genellikle Fransızcayı, Almancayı, İngilizceyi, İtalyancayı, Yunancayı vb. öğrenmeye karar vermiş, göçmen olsun olmasın, tüm öğrenenler için dil düzeylerini belgelendirme talebine karşılık vermek üzere ortaya konmuştur. Sözü edilen belgelendirme isteği tüm öğrenen topluluklarının dil öğrenim süreçlerinin her aşamasını değerlendirme amacı taşımaktadır. Öte yandan, göçmenlerin toplumsal çevrelerine uyum sağlama isteğinin açık bir göstergesi olarak, tanımlanabilen en temel düzeye özel bir önem verilmekte ve belli bir statü kazandırılmaya çalışılmaktadır, çünkü söz konusu kişilerin yeni çevreleriyle veya ortamlarıyla dilsel olarak daha iyi bütünleşebilmeleri yönündeki bu gönüllü girişimlerinin tanınması ve teşvik edilmesi özel bir önem taşımaktadır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (bundan böyle GİGM) verilerine göre (www.goc.gov.tr), 2010 ile 2013 yılları arasında aile birleşimi, çalışma, eğitim-öğrenim, kısa süreli, uzun süreli ve diğer kapsamlarda Türkiye'ye gelen göçmen sayısında önemli artışlar olmuştur. GİGM'nin 2017 yılında yayımladığı 2016 yılına ilişkin veriler, kısa dönem ikamet izni (244.034), aile ikamet izni (63.546), öğrenci ikamet izni (61.116), çalışma izni (56.591) ve diğer ikamet izni (35.930) ile ülkemizde bulunan toplam yabancı sayısının 461.217 olduğunu ortaya koymaktadır (GİGM, 2017, s. 40). Aynı belgede, geçici koruma altına alınan Suriyeli yabancı sayısı ise 2.834.441 olarak verilmektedir (GİGM, 2017, s. 77). % 46.68'i kadın, % 53.32'si erkek olan Suriyeli göçmenler, başta İstanbul (438.861), Şanlıurfa (405.511) ve Hatay (379.141) olmak üzere Türkiye'deki 81 ilde yaşamlarını sürdürmektedir (GİGM., s. 79).

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (bundan böyle AFAD) tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen saha araştırması sonuçları, Türkiye'deki Suriyelilerin eğitim düzeylerine ilişkin kimi veriler sunmaktadır (AFAD, 2013, s. 27). Araştırma sonuç-

larına göre, okuryazar olmayanların oranı kamplarda yaşayan Suriyeliler arasında % 12, kamp dışında yaşayanlarda ise % 18.8 olarak belirlenmiştir. Söz konusu oranlar toplam olarak 1.163 Suriyelinin okuryazar olmadığını göstermektedir. Buna ek olarak, Suriyeliler arasında ilkokul mezunlarının oranı ise kamp içinde % 36.6, kamp dışında % 33.0 olup sayıyla ifade edildiğinde 4203 kişinin ilkokul mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uyum başlıklı 96. Maddesinde iki temel amaçtan söz edilmektedir: Bunlardan ilki, "kamu kurum ve kuruluşlarının katkılarından da faydalanarak, yabancı kişilerin ülkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştırmak", ikincisi ise, "ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve becerileri kazandırmak"tır (GİGM, 2013). Maddenin 2'inci bendinde "yabancılar, ülkenin siyasi yapısı, dili, hukuki sistemi, kültürü ve tarihi ile hak ve yükümlülüklerinin temel düzeyde anlatıldığı kurslara katılabilir" ibaresine yer verilmektedir. Bu kapsamda GİGM ile Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol kapsamında 2016 yılının ilk üç döneminde 7.831 kişi düzenlenen A1 düzeyinde Türkçe dil kursundan yararlanmıştır (GİGM, 2017, s. 95). Buna ek olarak, Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre "ülkemizde kamp içi 21, kamp dışı 401 olmak üzere 432 geçici eğitim merkezi bulunmakta" olup 293.039 kişiye geçici eğitim merkezlerinde, 166.482 kişiye ise devlet okullarında eğitim sağlanmıştır; söz konusu eğitim kapsamında Türk öğretmenler tarafından haftada 15 saat Türkçe dersi de verilmiştir (GİGM, 2017, s. 81).

Suriyeli göçmenlerin ülkemizde karşılaştıkları sorunlara ilişkin olarak Gaziantep'te gerçekleştirilen bir araştırma (Arslan, Bozgeyik, & Alancıoğlu, 2017) söz konusu şehirde Suriyelilerin karşılaştığı işsizlik, geçim sıkıntısı, yüksek kira, sağlık, toplumsal baskı/dışlanma ve yabancılaşma gibi sorunlara ek olarak % 5.6'lık oranıyla dil/iletişim ve % 9.3'lük oranıyla eğitim sorunlarının önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bundan dolayı, başta Suriyeliler olmak üzere göçmenlere yönelik dil öğretim çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Bu noktada ortaya çıkan yeni bir sorun söz konusudur. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bugüne kadar çoğunlukla ülkemize yüksek öğrenim görmek üzere gelen öğrencilere yönelik olarak tasarlanmış izlencelerle yürütülmüş, bu nedenle öğretim deneyimi bu çerçevede şekillenmiştir. Vigner (2001) yabancı dil olarak Fransızca öğretimini incelediği çalışmasında, coğrafi bağlamla ilişkili olarak Fransızca öğretimi etkinliğinin amaçlarını şöyle sıralamaktadır: okullulaşma, eşlik etme, bilgiye çok dilli erişim, okulla bütünleştirme ve topluluk içerisinde karşılıklı anlaşma. Fransızca örneğinden bakıldığında, göçmenler özelinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi topluluk içerisinde karşılıklı anlaşmayı ve aynı çerçevede toplumsal bütünleş(tir)meyi sağlama aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim ülkemizde yapılan yakın tarihli kimi çalışmalar da (Demirkan & Başkan, 2016) yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçeden farklı olarak bütünleşme ve uyum dili olarak Türkçe öğretiminin gerekliliğinin altını çizmektedir. Böyle bir çalışma, kuşkusuz ilgili kişilerin toplumsal ve mesleki uyumunu kolaylaştırmada önemli bir işlev yüklenecektir. Bunun yanı sıra, bu eğitim ilk aşamalardan başlayarak

geçerli ve güvenilir bir belgelendirilme gereksinimini de beraberinde getirmektedir. Elinizdeki çalışma bu çerçevede gerçekleştirilen veya gerçekleştirilecek çalışmalara katkı yapmak amacıyla tasarlanmış ve sonuçlandırılmıştır.

1.1.2. AB Diller İçin Ortak Başvuru Belgesi, Ulusal ve Bölgesel Diller İçin Başvuru Düzeyi Betimlemeleri (BDB), Program Rehberleri ve Avrupa'daki Örnekleri

Avrupa Konseyi Dil Politikaları Biriminin çok dilli ve kültürlerarası eğitim hedefini gerçekleştirmek üzere yürüttüğü projeler kapsamında geliştirilen araçların ilki ve en bilineni OBM'dir. İngilizce için Threshold Level (1975) ve Fransızca için Un Niveau Seuil (1976) adıyla geliştirilen Eşik Düzey çalışmalarından elde edilen deneyimlerin bir uzantısı olarak geliştirilmiştir. Metnin en temel özelliği genel ve tüm dillerden bağımsız betimleyiciler aracılığıyla belli bir düzeydeki becerileri tanımlamış olmasıdır. Bir başka deyişle, OBM herhangi bir dilin (İngilizce, Fransızca, Almanca, Türkçe vb.) öğretimini hedeflemez ve o dilin kendine özgü özelliklerini betimlemez; tüm dillerin öğretimi için genel bir çerçeve sunar.

Avrupa'da dillerin öğretimi amacıyla yapılan çalışmalar OBM ile sona ermiş değildir. OBM'nin devamı olarak başvuru düzeyi betimlemeleri ve program rehberleri geliştirilmiştir. BDB'lerin ve program rehberlerinin amacı, OBM'nin genel ve belli bir dile odaklanmayan etkinlik ve beceri betimleyicilerini her bir dilde gerçekleştirmeye yarayan dilsel malzeme aracılığıyla, belli bir yetkinlik düzeyinde somutlaştırmaktır (Conseil de l'Europe, 2018). Bir başka deyişle, "farklı diller için ortak ve genel bir başvuru belgesinden her dile özgü rehberlere, öğretim konusu olarak "iletişim"den, öğretim konusu "dil"e geçiş yapılmaktadır (Conseil de l'Europe, 2018).

Aynı metne dayanıyor olması nedeniyle söz konusu betimlemelerin ortak öğeler içermesi beklenmektedir (Conseil de l'Europe, 2017). Bu öğeler şöyle sıralanmaktadır:

Her dil için öngörülen her betimleme OBM'nin bir düzeyine ve betimleyicilerine karşılık gelir. Betimleme, tanımlanan becerileri gerçekleştirmeye yarayan dilsel malzemenin dökümünü yapar ve bu biçimlerin seçimini gerekçelendirir. Şöyle adlandırılır: İlgili dil değişkesinin adı için başvuru düzeyi betimlemesi A1, A2 vb..

Belli bir başvuru düzeyi için her betimleme bir alt düzeyin betimlemelerinde tanımlanan dilsel malzemeyi ve yalnızca bunları içerir. Örneğin B2 düzeyi, B1, A2 ve A1'de betimlenmiş tüm öğeleri içerir.

Bilgisayarda bulunabilmesi ve dizinlenebilmesi gibi amaçlar için, her dil için öngörülen her betimleme düzeyi her dil için aynı yapıya ve aynı iç numaralandırmaya sahiptir (örneğin, betimlenen düzey hangisi olursa olsun, üç (3) her zaman "İşlevler" adı verilen başlığa ve başlığı oluşturan öğelere işaret eder).

Her betimleme açık veya kapalı olarak kabul edilen, gerekli veya isteğe bağlı dilsel biçim dökümlerinin özelliklerini belirler. Açık döküm ile dökümü oluşturan öğelerin sayısının değişken olması, kapalı döküm ile dökümü oluşturan öğelerin sayısının sabit

olması kast edilmektedir. Dolayısıyla gerektiğinde açık dökümler önerilebilir: Şu veya bu alt ulam, örneğin sözlüksel ulam, gerekli olarak kabul edilebilir, fakat içeriği öğretim durumlarına göre uyarlanabilir. Örneğin, yiyecek adları A1'de gerekli olabilir, fakat bunların dizelgesi bütünüyle sabit değildir.

Konuya ilişkin tanıtım metninde (Conseil de l'Europe, 2017) altı çizilen yönlerden biri, yapılan bu betimlemelerin uygulanması gereken programlar olmadığı, gereksinim duyulan alanda dil öğretimi programı geliştirmeye yarayan araçlar olduğudur. Daha açık bir deyişle, özellikle sözlüksel düzeyde, betimleyicilerin sundukları arasından öğrenen gereksinimlerine uygun olanları seçmek, program geliştiricilerine, kitap yazarlarına, ölçme değerlendirme uzmanlarına düşmektedir.

Yukarıda belirtilen çerçevede Avrupa'daki birçok ülke şu ana kadar kendi dillerine ilişkin başvuru rehberlerini hazırlamış olup bunlarla ilgili bilgiye Avrupa Konseyi'nin internet sitesinden erişilebilmektedir (Conseil de l'Europe, 2014). Almanca için Goethe Institut tarafından 2005 yılında hazırlanmış olan ve Profile deutsch başlığını taşıyan rehber, A1'den C2'ye kadar tüm düzeyleri kapsayan ilk başvuru rehberi olma özelliğini taşımaktadır. İngilizce için The English Profile adıyla hazırlanan rehber A1'den B2'ye kadar olan düzeyleri kapsamakta olup 2011 yılından beri belirtilen düzeylerde öğretilebilecek sözcük ve dilsel biçimleri veri tabanlarından hareketle dizelgeler halinde sunmaktadır. Hırvatça için 2013 yılında B1, 2015 yılında ise B2 düzeyleri Zagrep Üniversitesi Edebiyat ve Sosyal Bilimler Fakültesinden iki uzman tarafından gerçekleştirilmiştir (http://wp.ffzg.unizg.hr/ffpress/). Instituto Cervantes 2006 yılında A1-A2, B1-B2, C1-C2 düzeylerinde İspanyolca başvuru rehberini yayımlamıştır (www.cervantes.es). Fransızca için B2 düzeyi başvuru rehberi 2004 yılında, A1 2006, ***A1 öncesi*** düzeyi ise 2005 yılında geniş bir ekibin katılımıyla gerçekleştirilerek yayımlanmıştır. Bu dillerden başka Gürcüce (A1, A2, B1, B2), Yunanca (A1), İtalyanca (A1, A2, B1, B2), Norveççe, Portekizce ve Çekçe (A1, A2, B2) başvuru rehberleri farklı tarihlerde gerçekleştirilmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla ülkemizde, özellikle Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi TÖMER'in 90'lı yıllardan bu yana yürüttüğü çalışmaların (OBM'nin Türkçeye çevrilmesi[1], Portfolio'nun geliştirilmesi, dil pasaportunun hazırlanması) yanı sıra, Yunus Emre Vakfının (çocuk ve yetişkinler için kitaplar, internet üzerinden Türkçe öğretim uygulamaları, Türkçe yeterlik sınavı) ve diğer üniversitelerin Türkçe Öğretim Merkezlerinin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın çalışmalar yürüttüğü bilinmektedir. Fakat bugüne dek, Avrupa'daki örneklerine benzer bir başvuru rehberi hazırlama girişimine rastlanmamıştır. Dolayısıyla tarafımızdan gerçekleştirilen elinizdeki ***A1 öncesi*** düzeyi başvuru rehberinden sonra A1'den C2'ye kadar olan düzeylerin betimlemeleri de yapılmayı beklemektedir.

1.1.3. Türkçede İlk Kazanımlar için Başvuru Rehberinin Bileşenleri

Başvuru rehberi birbirinden farklı üç bileşenden oluşmaktadır.

1 Metin kurum içerisinde çevrilmiş, dil öğretim etkinlikleri metne göre yeniden tasarlanmış, fakat çevirisi yayımlanmamıştır.

a) Türkçe iletişim becerileri için başvuru rehberi

Betimlemeler, iletişim becerilerine yönelik başvuru rehberi ve ilgili becerilere karşılık gelen dilsel biçimlere ilişkin bir döküm (dilsel biçimler kılavuzu) aracılığıyla yapılmaktadır. Bu BDB'ler, Türkçe yetkinliğinin tanımlanabilen ilk biçimlerine mümkün olan en yakın konumda bulunmaktadır. Bu yönüyle, OBM 2001'in belirlediği en düşük yetkinlik düzeyi olan A1'den önce, "sıfır düzey" ile A1 düzeyi arasında yer alan bir ara düzey olup ***A1 öncesi düzeyi*** olarak adlandırılmaktadır. Nitekim OBM Eki'nde (Council of Europe, 2017, s. 47) Pre-A1 adıyla yeni bir düzey eklenmiştir.

b) Beceri düzeyi betimlemeleri

Okuryazar olmayan veya bu tür beceriler konusunda kendi anadillerinde veya ulusal/resmi dillerinde de yeterince yetkin olmayan, bu yüzden bilmediği veya az bildiği yeni bir dili veya yazı dizgesini öğrenmede güçlük çeken kitleler ve bireyler için beceri düzeyi betimlemeleridir. Bu durum OBM'de ele alınmamakta, ilgili belge bu becerilere zaten sahip olan kişileri göz önünde bulundurmaktadır.

c) Ses ve Yazı Dizgeleri ile Ölçme ve Değerlendirme Örnekleri

Okuryazar olmayanlar ile okuryazarlık düzeyi yetersiz düzeyde olanlara yönelik olarak başvurulabilecek yöntemlerin kısa bir tanıtımı rehberin son bölümünde yer almaktadır. Aynı bölümde ayrıca Türkçenin ses ve yazı dizgesine ilişkin kısa betimlemelere yer verilmektedir. Son bölümde ***A1 öncesi*** düzeyinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi amacına yönelik sınav örnekleri önerilmektedir.

1.1.4. Hedef Kitleler ve Eğitim İzlenceleri

Göçmen veya mülteci dendiğinde farklı nitelik ve özelliklerde bir topluluktan söz edilmektedir. Nitekim yukarıda göçmenlere ilişkin bilgiler verilirken, eğitim düzeyleri bakımından aralarında önemli farklılıklar olduğu belirtilmişti. Bu farklar bir yandan göçmen veya mültecinin anadili ile ilişkisi, diğer yandan yabancı dil olarak Türkçe ile ilişkisi çerçevesinde belirginleşmektedir. Bu durumun ilgilinin okul deneyimiyle yakından ilişkili olduğu açıktır. Adami (2008) Avrupa'ya göçmen olarak gidenlere ilişkin çalışmasında, birçoğunun okula ya hiç gitmemiş ya da yeterince gitmemiş kişiler olduğunu belirttikten sonra, herhangi bir dili ne okumayı ne de yazmayı bildiklerini ya da yazı konusunda yüzeysel bir yetkinliğe sahip olduklarını belirtmektedir. Araştırmacı, söz konusu grup içerisinde, UNESCO'nun terimleriyle okuma yazma bilmeyenlerin yanı sıra, işlevsel okuma yazma bilmeyenlerin bulunduğunu da vurgulamaktadır. Genellikle sözel geleneğin baskın olduğu toplumlardan gelen bu kişilerin, çevresinde yazı var olmakla birlikte, buna ya hiç başvurmadıkları ya da çok az başvurdukları araştırmacının tespitlerinden bir diğeridir.

Türkiye'deki göçmenlere ilişkin araştırmalar benzer durumlar ortaya koymaktadır. Örneğin, en az 1, en fazla 6 yıldan beri Türkiye'de yaşamakta olan 49'u kadın, 41'i erkek toplam 90 Suriyeli göçmen üzerinde gerçekleştirilen bir araştırma (Boylu ve Çal, 2018)

ile katılımcıların Türkçe kursuna katılmadan önce bildikleri Türkçe sözcükler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar bu amaçla katılımcılara belli bir konu vermiş ve bu konuda yazı yazmalarını istemişlerdir. "Fakat ilgili öğrenciler verilen konularla ilgili 2-3 satırı geçen yazı yazamadıkları için, bu yöntemden vazgeçilmiş ve öğrencilerden sadece bildikleri Türkçe kelimeleri kağıda yazmaları istenmiştir" (Boylu ve Çal, 2018, s. 72). Elde edilen veriler, kadınların toplam 4911, erkeklerin 3974 Türkçe sözcük yazdıklarını; kadınlarda ortalama sözcük sayısının 100, erkeklerde ise 96 olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada katılımcıların yaş, okullulaşma, okuryazarlık vb. düzeylerine ilişkin bilgi olmamakla birlikte, veriler katılımcıların Türkçe ile ilişkilerini göstermesi bakımından önemlidir.

Tüm göçmenler elbette aynı özellikleri sergilememektedir. Nitekim içlerinde iyi eğitim görmüş, yabancı dil(ler) bilen bireyler de bulunmaktadır. Tarafımızdan incelenen Fransızca (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005) ve İtalyanca (Borri, Minuz, Rocca, & Sola, 2014) rehberler dört yetişkin (ilk ve ortaöğretim çağında olmayan) kullanıcı/öğrenici tanımı yapmaktadırlar. Düzeyleri en alt düzeyden en üst düzeye doğru sıraladığımızda şöyle bir görünüm ortaya çıkmaktadır: ***okuryazarlık öncesi düzeydekiler, okuryazar olmayanlar, okuryazarlık düzeyi yetersiz olanlar ve okuryazarlar:***

Şekil 1: A1 Öncesi Düzeyi Hedef Kitleleri

Okuryazarlar (Grup A)

Bu grup Türkçede sözel ve yazılı becerileri edinmiş, A1 ve ötesi düzeyleri hedefleyen öğretim etkinliklerine katılabilecek durumdaki bireylerden oluşmaktadır. İlgili bireyler, hem anadilinde hem de Türkçede üretim (sözel/yazılı) ve alımlama (sözel/yazılı) düzlemlerinde gerekli temel becerilere sahiptir. Bu özellikleri nedeniyle, OBM'ye dayandırılarak hazırlanmış olan belgelendirme araçlarını (TYS, E-Yadis) kullanarak beceri düzeylerine uygun bir aşamada öğrenim süreçlerine katılabilirler.

Okuryazarlık düzeyi yetersiz olanlar (Grup B)

Bu grup, işlevsel okuryazar olmayanlar olarak da adlandırılan yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Anadillerinde okullulaşmış olmakla birlikte okullulaşma süresi ve niteliği yeterli düzeyde değildir. Aralarında sözel becerileri yazılı becerilerden daha gelişmiş olanlar bulunabilmektedir. Örneğin, bu bireyler Türkçeyi belli bir düzeyde konuşabiliyordur, fakat yazı düzeyinde A1 kendisi için uzak bir hedeftir. Yazı dilleri Latin alfabesi dışında bir alfabe olabilir. Bundan dolayı, bu kitleler için A1 öncesinde yer alan, sözel ve yazılı ara bir düzey olarak ***A1 öncesi*** belirlenmiştir.

Okuryazar olmayanlar (Grup C)

Bu grup okula gitmemiş, yazmayı ve okumayı bilmeyen yetişkinlerden oluşmaktadır. Yazı dilleri Latin alfabesi dışında bir alfabe olabilir. Sözel ve yazılı becerileri eşzamanlı olarak edinmek durumundadırlar. Dolayısıyla ***A1 öncesi***nden önce okuma yazma eğitimi almalıdırlar.

Okuryazarlık öncesi düzeydekiler (Grup D)

Bu gruptakiler herhangi bir yazı dizgesini öğrenmemiş bireylerdir. Anadilleri ülkelerinde yazı dili ya da eğitim dili olmayıp gösterge dizgesi olarak yazı kavramını geliştirmemişlerdir. Çevrelerini kuşatan metinleri anlamalarını, yazım düzgüsünü kullanmayı ve metin(ler) üretmelerini sağlayan dilsel, bilişsel ve kültürel becerileri edinmek zorundadırlar. Bu bireyler, sözü edilen becerileri, daha önceden zorunlu olarak deneyimlemedikleri bir yaşantı olarak, belli bir eğitsel çerçevede edinebilirler. Söz konusu öğrenme, sözel bir becerinin öğrenilmesiyle ilişkili olarak gerçekleşmekle birlikte, yalnızca buna odaklanmamaktadır. Bu bireyler için A1 düzeyi, özellikle de yazı düzleminde, oldukça uzak bir amaç olup, A1 öncesinde yer alan, sözel ve yazılı ara bir düzey olarak ***A1 öncesi*** belirlenmiştir. Fakat onun da öncesinde yazı kavramının geliştirilmesi gerekir.

Tablo 2: Hedef Kitleler ve Olası Öğrenim İzlenceleri

Hedef Kitle / Dil	Anadili				Yabancı dil Türkçe				Okullulaşmış	OBM'ye Göre Önerilen Öğrenim İzlencesi
	Beceri				Beceri					
	Sözel		Yazılı		Sözel		Yazılı			
	Alımlama	Üretim	Alımlama	Üretim	Alımlama	Üretim	Alımlama	Üretim	+ / - / +-	
Grup A	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Sözlü ve yazılı A1 (E-YADİS, TYS) ve üzeri düzeyler
Grup B	+	+	+-	+-	+-	+-	-	-	+-	Yazma + A1 öncesi
Grup C	+	+	+-	+-	-	-	-	-	+-	Yazma + A1 öncesi
Grup D	+	+	-	-	-	-	-	-	-	Yazma, okumayazma + A1 öncesi

+ *okullulaşmış* - *okullulaşmamış* +- *yeterince okullulaşmamış*

+ *var* - *yok* +- *yetersiz*

Okullulaşmamış kişiler için özel bir izlence öngörülmüş olup amaç bu bireyleri ***A1 öncesi*** düzeyine eriştirmektir. Söz konusu izlence yazma, okuma yazma ve ***A1 öncesi*** dizilişinde ardışık bir gelişim öngörmektedir. Tüm aşamalar sözel etkileşim becerileri (işlevler) ile ilişkili olarak gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla, süreçte farklı gruplarda yer alanların bir araya getirileceği düzey ***A1 öncesi***dir. Bir başka deyişle, B, C ve D gruplarında yer alanlar öncelikle ***A1 öncesi*** düzeyinde Türkçe öğrenim sürecine başlayabilir, ***A1 öncesi***nin ardından, e-YADİS veya Türkçe Yeterlik Sınavının benimsediği A1'den C1'e kadar olan 6 düzeyli OBM aracına giriş yapabilirler.

1.2. A1 Öncesi Düzeyinin Genel Özellikleri

Elinizdeki başvuru rehberinin hedeflediği öğrenme kazanımları göçmenler de dahil olmak üzere anadili Türkçe olmayan kitlelerin, Türkçe temel becerileri edinme süreçlerinde göz önünde bulundurulması amacıyla tasarlanmıştır. Toplumsal ve mesleki bütünleşme amaçlı söz konusu dil öğrenimi etkinlikleri sığınmacılar, ekonomik nedenlerle göç edenler, ülkeye çeşitli nedenlerle yeni gelenler veya Türkiye sınırları içerisinde belli bir süreden beri bulunanlar, ücretliler, iş arayanlar, mesleki bir etkinlikte bulunmayan kadınlar vb. çok farklı konumlardaki kişileri ilgilendirmektedir. Rehberde aynı zamanda, genellikle gerçek bir okul deneyiminden yararlanamamış, en düşük eğitim düzeyine sahip bir kitlenin kendi gereksinimlerine uygun öğrenim yöntemlerini bulabilecekleri

eğitim, öğrenim önerileri sunulması amaçlanmaktadır.

Söz konusu kitlelerin kaynak dilleri (anadili, resmi dil, dolaşım dili vb.) son derece farklı olup bu dillerdeki yetkinlikleri, kişilerin durumuna (belli bir toplulukta yaşayabilirler ve tekil konuşucu olabilirler); "kaynak dili" olarak adlandırılan dillere (Hint-Avrupa, Hami-Sami, Ural-Altay, Slav vb. diğer dil ailelerine ait diller); bu dillerin kullanım biçimlerine (aile ortamında, yakınlarıyla, komşularıyla, günlük toplumsal ilişkilerinde ve "hizmet alma amaçlı" sözel etkileşimleri) ve bu dillerin, kişilerin çokdilli dağarcığındaki işlevlerine (kimlik dili, yakın iletişim dili, toplumsal iletişim dili) göre büyük farklılık gösterebilmektedir.

Yukarıda sıralanan anadiline ilişkin dilsel beceri düzeyi farklılıklarının yanı sıra bunların Türkçeyle olan yakınlık veya uzaklık ilişkileri, öğrencinin bu amaçla izleyeceği öğrenme programlarının gerek süre gerekse de harcanan çaba bakımından büyük oranda farklılaşmasına yol açabilmektedir. Örneğin, Latin alfabesi dışında alfabeler kullanan ülkelerden (Afganistan, İran, Suriye vb.) gelenlerde yazım düzeyinde daha fazla sorunla karşılaşıldığı görgül olarak bilinmektedir. Nitekim, Açık (2008, s. 7)'ın Ankara, Gazi ve Ege Üniversitesi TÖMER'lerde Türkçe öğrenimi görmekte olan öğrenciler arasından rastgele örnekleme yoluyla oluşturulan 100 kişilik grup üzerinde yürttüğü bir araştırmada, öğrencilerin en fazla zorlandıkları beceri alanının % 40 oranında yazma becerisi olduğu bulgulanmış, «yazımda karşılaşılan sorunların öncelikle alfabe kaynaklı olduğu» sonucuna varılmıştır. Araştırmacı, örneklem topluluğunun % 38'inin Kiril, % 56'sının Arap alfabesiyle eğitim öğretim almış kişiler olması nedeniyle « Türkçe öğrenirken en fazla sorun yaşadıkları dil becerisi olarak yazmayı göstermeleri »nin olağan olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenim etkinliğinin bütün paydaşları için bir başlangıç noktası oluşturmaktadır.

Rehber oluşturulurken, farklı maddi ve kurumsal sorunların üstesinden gelmek durumunda kalan ve çok çeşitli kitleleri hedefleyen kurumlarca geliştirilebilecek öğretim izlencelerinin tamamı tarafından paylaşılan sağlam bir taban oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşılabilmesi için de Avrupa Konseyi'nde geliştirilmiş olan beceri ve biçim başvuru rehberlerine dayandırılmıştır. Erişilmesi hedeflenen becerileri belirleyebilecek bir başvuru düzeyi olarak OBM'de tanımlandığı şekliyle A1 ve onun altında bir düzey olarak, OBM 2017'de (Council of Europe, 2017) betimlenmiş olan ***A1 öncesi*** düzeyi belirlenmiştir. Söz konusu düzey tarafımızca Türkçede ilk kazanımların temel bileşeni olarak görülmektedir. Nitekim OBM Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin birçoğunda dil öğretim dizgesinin temel dayanağını oluşturmaktadır.

Bu çalışma boyunca ***A1 öncesi*** düzeyinin temel bileşenleri belirlenmeye, ayrıştırılmaya, betimlenmeye ve örneklendirilerek dökümlerinin yapılmasına çalışılmıştır. Aşağıdaki tabloda ***A1 öncesi*** düzeyi olarak adlandırılan düzeyin OBM'ye ve OBM'den hareketle geliştirilen başvuru rehberlerine göre hangi konumda yer aldığı görülmektedir:

Tablo 3: OBM 2001 ve 2017'de Düzeyler ve A1 Öncesi Düzeyinin Konumu

OBM 2001'de Düzeyler	OBM 2017 Compagnon Volume'de Düzeyler	Türkçe için Başvuru Rehberi *Biçimlere Göre Betimleme*
-	A1 Öncesi	A1 Öncesi
A1	A1	A1
A2	A2	A2
B1	B1	B1
B2	B2	B2
C1	C1	C1
C2	C2	C2

1.2.1. Bütünleşik İki Rehber Türü Olarak Avrupa Konseyi Başvuru Rehberleri: İletişim Becerileri Başvuru Rehberi (OBM) ve (herhangi bir dil için) Biçimler Başvuru Rehberi

Dillere göre hazırlanan söz konusu başvuru rehberleri her şeyden önce OBM'den türetilmiş metinlerdir. OBM yalnızca beceri türlerini ve bu becerilere karşılık gelen düzeyleri betimler. Bunu yaparken belli bir dile odaklanmaz, herhangi bir dilin edinimi için söz konusu olan türleri ve düzeyleri ortaya koyar. OBM'de yer alan dökümler (Council of Europe, 2001, s. 12-18) bireysel beceri sınıflaması (bilgi (bildirimsel bilgi), yapabilme becerisi, varoluşsal beceri[2]), öğrenme becerileri, dilsel iletişim yetisinin bileşenleri (dilsel, toplumdilbilimsel ve edimbilimsel) ve dil kullanımı alanları (bireysel, kamusal, mesleki, eğitsel), genel dilsel etkinlikler (alımlama ve üretim) ve beceri düzeyi betimlemelerinden oluşmaktadır. Avrupa Konseyine üye ülkelerdeki çok sayıda eğitim kurumunun yanı sıra Avrupa'daki dil değerlendirme merkezleri derneği (ALTE[3]) tarafından da temel başvuru aracı olarak benimsenmiştir.

OBM yukarıda belirtilen yönüyle temel bir başvuru kaynağı olmakla birlikte, tek başına herhangi bir dilin öğretimi için yeterli bir araç değildir. Çünkü dillerin kendilerine özgü sözlüksel, sözdizimsel ve edimbilimsel yönleri de bulunmaktadır. Bu yüzden, herhangi bir dile odaklanmaksızın oluşturulmuş bir beceriler başvuru rehberi olarak OBM'nin, belli bir dile odaklanarak hazırlanmış biçimler başvuru rehberleri ile somutlaştırılması gereği ortaya çıkmıştır. Biraz daha açık bir biçimde belirtmek gerekirse, OBM'nin beceri betimleyicileri zorunlu olarak "genel niteliklidir": "yol sorabilmek" veya "toplu ulaşım araçlarını kullanabilmek" gibi becerilerin ***A1 öncesi*** düzeyinde sözlü anlatım betimleyicileri vardır, fakat bunlar hedef dildeki biçimbilgisi, sözdizim veya sözcük bilgisi yetkinliği konusunda herhangi bir belirlemede bulunmamaktadır. Örneğin,

2 Dil öğretimi/öğrenimi açısından bilgi kavramı dile ilişkin durağan bilgiyi (örneğin dilbilgisel kurallar), yapabilme becerisi kavramı dile ilişkin bilgiyi kullanarak bir edim gerçekleştirme becerisini (okuma, yazma, konuşma, vb.), varoluşlar beceri ise güdülenme, kaygı düzeyi, başkalarını ve kendisini algılama biçimi vb. içeren yaşamdaki değişiklikler karşısında uygun davranışı geliştirebilme becerisini belirtmek üzere kullanılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Shairi & Momtaz, 2010).

3 Association of Language Testers in Europe'un kısaltması.

a) Gül sokağının nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?

b) Gül sokağı bu tarafta mı?

c) Gül sokağı nerede?

gibi sözceler arasında dilbilgisi düzeyi bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır: a'daki sözce "-DIk" biçimbirimi ile bağlı birleşik tümce olmanın ötesinde "–(y)Abil-" biçimbirimini içermektedir. b'deki sözce basit tümce yapısına sahip olmakla birlikte "mI" soru biçimbirimininin yanı sıra "bu" işaret sıfatını içermektedir ve a ile karşılaştırıldığında görece daha kolaydır. c'deki ise biraz daha temel nitelikli olarak değerlendirilebilir. OBM'de yukarıda yer alan üç sözcenin yalnızca iletişimsel değeri belli bir düzey söz konusu olarak betimlenir: Bilgi sorma (yol sorma, ulaşım araçlarını kullanma). Sözcelerin sözlüksel, sözdizimsel vb. özellikleri OBM tarafından göz önünde bulundurulmaz. Oysa karşılaştırılabilir öğretim içerikleri belirlemek için biçimlere başvurmak gerekebilir. Elbette, OBM'ye göre, öncelikli olan iletişim yetisinin eylem amaçlı olarak öğretimi olup betimlenen iletişim yetisini göz ardı etmemek gerekir. Böyle bakıldığında, OBM iletişim becerilerine dayalı bir başvuru rehberi iken biçim başvuru rehberleri, biçimlere dayalı birer başvuru rehberidir. Dolayısıyla iletişim becerilerine dayalı rehber olarak OBM ile biçim başvuru rehberleri birbirlerini tamamlamaktadır. Program geliştirme, öğretim içerikleri hazırlama veya belgelendirme geliştirme konusunda her iki rehber türü birbirini bütünleyen erişim yollarıdır. Biri "iletişim ayağını" diğeri "biçim ayağını" tanımlamaktadır, çünkü dil öğretiminin amacı bilinmeyen bir dilde doğru ve uygun bir biçimde iletişim kurmaktır (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005).

Avrupa Konseyi "Ulusal ve bölgesel diller için başvuru rehberleri" programı çerçevesinde bu yeni kuşak başvuru rehberlerinin gerçekleştirilmesinin eşgüdümünü üstlenmektedir. 2004 yılından beri birçok dilde (Fransızca, Almanca, İngilizce, Yunanca, İtalyanca, Portekizce, İspanyolca, Hırvatça) biçim rehberleri geliştirilmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Giriş bölümü). Rehberler belirtilen dillere özgü dilsel biçimlerin, işlevlerin, söylem türlerinin, vb. bir dökümü içermektedir. Dökümler bir dile ait, var olan ve olası dilsel biçimlerin (sözcük, tümce, metin) tamamı arasından yapılan seçimlerin ürünü olan bir "nesne-dil" betimleme işlevine sahiptir. Öğrenilmesi önerilen bu biçimler, örneğin Türkçenin tamamını temsil etmemekle birlikte, Türkçe konuşurlarının gerçekten kullandıklarının bir "özeti" olarak Türkçeye ait biçimlerdir. Bu şekilde kesitlere ayrılmış olan bu sözel malzeme öğretimi hedeflenen belli bir "nesne-dil" oluşturmaktadır (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Bu da ilgili dile ilişkin öğelerin (sözvarlığı, biçimbilim, işlevler vb.) bir dökümü olarak ortaya çıkmaktadır. İzleyen tabloda OBM ile biçimler başvuru rehberleri arasındaki farklar ve ortak yönler yer almaktadır.

Tablo 4: İletişim Becerileri Başvuru Rehberi (OBM) ve (Her Dil için) Biçimler Başvuru Rehberi Karşılaştırması

Başvuru rehberi	OBM	Ulusal ve Bölgesel Diller için Başvuru Rehberi
Beceri türlerini betimler.	✓	✓
Belli bir dile odaklanır.	-	✓
İletişim becerilerine odaklanır.	✓	✓
Biçimlere odaklanır.	-	✓

1.2.2. A1 Öncesi Türkçe Anlamlı İlk Beceri Düzeyi İçin Başvuru Rehberi

Türkçe için ***A1 öncesi*** başvuru rehberi yukarıda belirtilen özelliklerde olmakla birlikte, ek olarak, beceri betimleyicilerine ilişkin özellikleri de içermektedir. ***A1 öncesi*** beceri düzeyi aşağıdaki bileşenler aracılığıyla öğretilebilir ve değerlendirilebilir:

a) Beceri düzeyini oluşturan iletişim becerileri dökümü: Söz konusu döküm OBM'deki A1 düzeyinin altında yer alan, Pre-A1 (***A1 öncesi***) olarak adlandırılan ve ***OBM Eki***'nde (2017)[4] yer alan bir alt düzeydir.

b) Türkçeye özgü biçimlerin dökümü: Söz konusu biçimler iletişim becerileri ile koşutluk sergilemektedir. Bir başka deyişle, bu becerilerdeki yetkinlik başlangıç düzeyindeki iletişimin gerçekleşebilmesi için gerekli görülmektedir. Yapılmak istenen, iletişim becerileri ile bu becerileri gerçekleştirmeyi sağlayan dilsel malzemeyi birlikte sunmaktır. Söz konusu biçim dökümleri Fransızca, İngilizce, Almanca vb. dillerdeki diğer başvuru rehberlerindeki gibi (işlev dökümleri, genel kavram dökümleri vb.) yapılandırılmıştır.

Unutulmaması gerekir ki, *Yabancı Dil Olarak Türkçe İlk Kazanımlar İçin Başvuru Rehberi A1 Öncesi Düzeyi*,

a) sınıfta kullanılabilecek bir ders gereci değildir. Öğretilecek biçimlerin sırası, öğretim etkinliğinin süresi gibi yaptırımcı belirlemelerde bulunmaz. Yalnızca hedef kitleye, eldeki zamana, öğretim durum ve koşullarına uygun olarak içinden seçimlerin yapılabileceği ve ne şekilde öğretilebileceğine ilişkin kararın öğretim etkinliğinden doğrudan sorumlu olanlarca verilebileceği bir araçtır.

b) bir yöntem kitabı değildir. Belli bir öğretim yöntemi önermez. İçerisinde eylemsel yaklaşıma ilişkin dökümler (işlev dökümleri) olmakla birlikte böyle bir dayatma söz konusu değildir.

c) bir dilbilgisi kitabı değildir. Dilbilgisi kurallarına ilişkin betimlemeler yapmaz, yalnızca öğretilebilir biçimlerin bir dökümünü yapar. Her ne kadar içinde temel düzey öğrenici/kullanıcının gereksinimlerine karşılık gelen dilbilgisel formüller ve örnekler yer

4 *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors Provisional Edition.*

alsa da ne betimsel ne de yaptırımcı bir dilbilgisi oluşturmaz.

d) bir sözlük değildir. Her ne kadar sözcük dizelgeleri içeriyor olsa da ne kullanımına ne de anlamına ilişkin betimleme içermez. Böyle bir ihtiyaç ortaya çıktığında tek dilli veya çok dilli sözlüklere başvurulabilir.

Diğer başvuru rehberleri gibi, tüm eğitim durumları için aynı öğretim içeriklerini dayatmamaktadır. Yalnızca söz konusu içeriklerin aynı temel malzemelerden hareketle geliştirilmesini amaçlamaktadır, çünkü güdülen amaç öğretim içeriklerini ölçünleştirmek değil, birbirleriyle uyumlu hale getirmektir. Bu nedenle, yapılmak istenen birbirinden farklı, fakat ilişkilendirilebilir (karşılaştırılabilir) öğretim programlarına taban oluşturacak başvuru rehberleri geliştirmektir.

Benzerleri gibi, *Yabancı Dil Olarak Türkçe İlk Kazanımlar İçin Başvuru Rehberi A1 Öncesi Düzeyi*,

a) öğretim amaçları ile bilgi ve becerileri ve bunlara karşılık gelen dilsel içerikleri, bunların edinim süresine, mevcut öğretim saat hacmine göre dağılımını belirleyen programlar için gerektiğinde başvurulacak bir rehber,

b) "bilinebilir" veya "bilinemez", "anlaşılabilir" veya "anlaşılamaz", "öğrenilebilir" veya "öğrenilemez" biçiminde nitelenebilecek olan her şeyin sınırlarını belirlemesi beklenen ölçme değerlendirme aracı olacak biçimde tasarlanmaktadır.

Her beceri ve her dile özgü olan söz konusu başvuru rehberleri OBM'ye dayanmaktadır, kurumsal ve diğer eğitsel araçların üstünde yer almaktadır. Başvuru rehberlerinin belirgin özelliklerinden biri, özel eklemelere izin vermeleridir. Söz konusu eklemeler sayesinde, başvuru rehberlerinin sınırlarını belirlediği dilsel alana göre betimlemeler yapılabilmektedir. Özellikle ***A1 öncesi***ne özgü kurumsal belirlemeler şu noktalarda etkili olabilir:

- öğretimi yapılacak beceriler
- iletişim bağlamları ve bu bağlamlardaki alanlar
- bu bağlamlara ve alanlara ilişkin iletişim durumları
- bu iletişim durumlarında kullanılan söylem türleri
- bu söylem türlerini gerçekleştiren somut (sözel veya yazılı) metinler düzeyinde anlaşılması veya tanınması ve buna bağlı olarak üretilmesi istenen biçimler
- dizgeselleştirilmiş öğretim etkinliklerini gerektiren, biçimsel doğruluğun artık zorunluluk veya beklenti haline geldiği tanınması istenen biçimler (amaçlanan düzenliliklerin çözümlenmesi / betimlenmesi ve belirtik öğrenim etkinlikleri)

Söz konusu ***A1 öncesi*** başvuru rehberi kendi aralarında uyumlu ve aynı dil (Türkçe) ve Avrupa'da öğretimi yapılan diller arasında karşılıklı olarak belirlenebilen yönlendirme (öğretim programları, belgelendirmeler vb.) araçlarının geliştirilmesini amaçlamaktadır.

1.2.3. A1 Öncesi Düzeyi Dökümleri[5]

A1 öncesi düzeyi betimleyicileri OBM'de betimlendiği biçimiyle iletişim becerilerini tanımlamaktadır. İletişim becerilerinin gerçekleştirilmesi, dilsel biçimlerin tanınmasını, bilinmesini ve son aşamada kullanılmasını gerektirmektedir. Dilsel biçim kavramı iletişim yetisinin dilsel bileşene ilişkin boyutunu kapsar. Bu yönüyle, dil göstergesinin gösteren boyutunu, bir başka deyişle, biçimbirim, sözcük ve tümce boyutlarını ilgilendirir. Biçimler için, ***A1 öncesi*** düzeyi betimlemeleri ve belirlemeleri gerçekleştirilirken, Fransızca için B2 Düzeyi'nin geliştirilmesi sırasında izlenen yöntemler izlenmiştir (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Fakat, OBM'nin belirlediği B2 düzeyine karşılık gelen dilsel malzeme son derece geniş olup sorun yetkinlikle bilinmesi gereken bu büyük çaplı biçim kümesinin sınırlarının nasıl belirleneceğidir. A1 ve ***A1 öncesi*** gibi alt düzeyler için de aynı sorun söz konusudur. Bu aşamada, B2'ye göre daha kesin seçimler yapma gereği ortaya çıkmaktadır, çünkü elde bulunan öğelerin sayısı daha azdır. Güvenilir bir ***A1 öncesi*** biçimler başvuru rehberi oluşturabilmek için, şu noktalar göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır:

- başlangıç düzeyinde aradil[6] özellikleri ile edinim sırasına ilişkin bilgi
- OBM'nin ölçütleri çerçevesinde herhangi bir düzeyde olduğu belirlenen öğrencilerce üretilmiş söylemlerdeki biçimsözdizimsel ve sözcelemsel özelliklere ilişkin gözlemler
- bilindik öğretim uygulama ve deneyimleri
- özellikle başlangıç (A1) düzeyindeki öğrencilere yönelik olarak hazırlanmış kitaplarda önerilen biçimsözdizimsel malzeme
- değerlendirmecilerin ortak deneyimi

---

5 Döküm sözcüğü, Fransızcadaki inventaire (envanter) sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmaktadır.

6 Yabancı dil öğretimi alanyazınında yer alan bir kavram olarak aradil öğrenici/kullanıcının dilsel üretimlerini ifade etmektedir. Genellikle yabancı dil öğrenen bireylerin üretimlerinin anadillerinden erek dile çeviri olduğu düşünülmekle birlikte, bu kişilerin ne anadilinde ne de yabancı dilde karşılığı olmayan üretimler gerçekleştirdikleri de bilinmektedir. Aradil varsayımı "[...] ikinci dildeki söylemin nadiren erek dil konuşurlarının konuşmasına benzediği, bu söylemin tam olarak anadilinin çevirisi olmadığı, erek dilden dizgesel olarak ayrıldığı ve bir konuşucu tarafından ikinci dilde üretilen sözcelerin biçimlerinin rastlantısal olmadığını ileri sürmektedir" (Selinker, Swain, & Dumas, 1975, s. 41).

Yukarıda belirtilen koşulların yerine getirilebilmesi için, bu çalışmaya katılanların uzun bir süreye yayılan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi deneyimleri ile yetinilmemiş, alanyazında yer alan araştırmalar ve kitaplar üzerinde kimi taramalar gerçekleştirilmiştir. Buna ek olarak, özellikle dökümler, Ankara Üniversitesi TÖMER'de ve Yunus Emre Enstitüsünde en az 5 yıldan beri yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan okutman ve uzmanların değerlendirmesine sunulmuştur. Değerlendirme sürecinden sonra elde edilen geribildirimlere dayanılarak dizelgeler (Bkz. 3, 4, 5 ve 6. Bölümler) gözden geçirilmiştir.

1.2.3.1. Söylem türleri

"Dil kullanımının kültürel ve toplumsal bağlamda ele alınması" (Kocaman, 2003, s. 10) biçiminde tanımlanan söylem, yapısal dilbilimin temel inceleme birimleri olan ses, sözcük ve tümceyi aşan bir birimdir. Bildirişim amaçlı her tür dilsel üretim (sözlü ve yazılı) bir söylem ürünü olarak belli bir bağlamda gerçekleşir. Durağan bir dizge olarak dilin dış dünyaya göndermeler yaparak harekete geçirilmesi sonucu oluşur. Üretici (konuşan kişi), metin (yazılı/sözlü), bağlam ve toplumsal durum bileşenlerini içerir. "En önemli özelliği bu öğelerin birbirleriyle girdiği ilişkilerin doğurduğu süreçlerde oluşmasıdır" (Zeyrek, 2003, s. 47). Nitekim Schiffrin'e göre (1994, s. 416'dan aktaran Kocaman, 2003, s. 10), söz, anlam ve eylem arasındaki bağıntılar aşağıdaki ilişkiler çerçevesinde yönlendirilir:

- Konuşanın amacı
- Bu amacın tanınmasını sağlayan geleneksel yordamalar
- Ortaya çıkan bağlamlarda dil biçimlerinin anlam ve işlevleri
- Öteki sözcelerin ardışık bağlamı
- Söylem biçiminin özellikleri (anlatı, betimleme, açıklama vb.)
- Toplumsal bağlam (katılanların kimlikleri ve ilişkileri, uzamın yapısı, konumu)
- İnanış ve eylemlerin kültürel çerçevesi

Konuşucunun iletişimsel niyetine göre 7 söylem (yazılı ve sözlü) türü bulunmaktadır (Uçan, 2015, 40-47; Yazarsız, 2018):

Tablo 5: Söylem ve Metin Türleri

Söylemsel Tutum (Amaç)	Metin Türü	Örnekler
Betimleme	**Betimleyici**	Portreler, turizm rehberleri, kimlik kartları, etiketler, ilanlar, kataloglar, biyografiler, sunular, menüler, özgeçmişler, çalışma gün ve saat çizelgeleri, kurallar ve yönetmelikler...
Anlatma	**Anlatı**	Masallar, romanlar, öyküler, fıkralar, yolculuk vb. anıları, röportajlar, sonuç bildirileri, üçüncü sayfa haberleri, günlükler, tanıklıklar, kaza raporları, SMS'ler...
Yaptırma	**Yaptırımcı**	Yönergeler, yemek tarifleri, oyunlar, kural ve yönetmelikler, reçeteler, ilanlar, atasözleri, gazete ve tv reklamları, seçim programları, SMS'ler, el ilanları, yol tarifleri...
Açıklama	**Açıklayıcı**	Belgeseller, sözlük maddeleri, tanımlar, ansiklopedi maddeleri, teknik metinler, açıklayıcı özetler, metin yorumları, yol tarifleri...
Kanıtlama	**Kanıtlayıcı**	Ahlak dersi veren masallar, reklamlar, tartışmalar, okur mektupları, müzakereler, denemeler, SMS'ler...
Etkileşme	**Konuşmasal**	Mektuplar, e-postalar, SMS'ler, anlık iletiler, söyleşiler, sohbetler, tartışmalar, telefon konuşmaları, soru yanıt etkileşimleri, anketler, polis sorguları, iş görüşmeleri, radio ve tv haberleri, müzakereler, çok oyunculu oyunlar...
Dille oynama	**Şiirsel**	Şiirler, şarkılar, reklamlar, sözcük oyununa dayalı fıkralar...

"Söylem türleri, bir yandan sözümüzü, öte yandan dilsel (sözdizimsel) biçimleri düzenler" (Bakhtine 1984, s. 285'ten aktaran Beacco ve diğerleri, 2005). Bir başka deyişle, her söylem türünün kendine özgü sözcük dağarcığı, sözdizimsel özellikleri ve genel bir yapısı vardır. Örneğin, fıkra anlatan biri, "adamın biri...", "bir gün..." gibi öbeklerin yanı sıra "-mIş" veya "-Ar/Ir/-r" biçimbirimlerini daha sıklıkla kullanır. Benzer biçimde, bir davetiyede, etikette tanıtım broşüründe vb. yerleşik ve yaygın kabul gören birimler göze çarpar. Her konuşucu/öğrenicinin sahip olduğu bir söylem dağarcığı bulunmaktadır. "Söylem dağarcığı, konuşuculara ve dilsel yaşamlarının çeşitli anlarına bağlı olarak değişiklik gösteren, sözel iletişim türlerini kullanma (her söylem türü bir veya birçok dilde gerçekleştiğinden) ve gereksinimleri doğrultusunda bunlar üzerinde değişiklik yapabilme olanağıdır" (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005).

A1 öncesi düzeyinde öğrenici/kullanıcının söylem türlerinde yetkin olması beklenmemektedir. Ancak, kimi söylem türleri (kimlik kartları, etiketler vb.) temel iletişim gereksinimleriyle ilgili olduğundan, öğrenici/kullanıcının hazır bulunuluşluk düzeyi göz önünde bulundurularak ***tanıma***, ***okuma*** veya ***kopyalayarak yazma*** gibi etkinliklerin konusu olabilir. Bu çalışmada bu türlerin bazı kurucu sözcelerinin betimlenmesi ile yetinilmektedir.

1.2.3.2. İşlevler

İşlev kavramı bu metinde söz edimi veya dil edimi anlamında kullanılmaktadır. Söz edimi kavramı, Austin (1970) ve Searle (2005) gibi dil filozoflarının etkisiyle gelişme göstermiş ve özellikle 60'lı yıllardan sonra iletişimci yaklaşım adı verilen yaklaşımların ortaya çıkışında önemli bir rol oynamıştır. Temel düşüncesi, söz söyleyen bireyin yalnızca ses üretmekle kalmayıp sözü üreterek bir eylem (edim) de gerçekleştirdiğidir. Söz söyleme etkinliğinin ürünü sözce olup her sözce bir iletişimsel niyete sahiptir. Örneğin,

Pencereyi açar mısın?

diyen birey aynı anda sesler üretmiş ve bir de edim gerçekleştirmiştir. Bu anlamda iki temel soru, söz üreten bireyin üretimlerini birbirinden ayrı olarak ortaya koyar: X (konuşan) ne dedi? ve X bunu söyleyerek ne yapıyor/yaptı? Yukarıdaki sözceye bunu uyarlarsak, şöyle bir sonuçla karşılaşırız:

X ne dedi? *- Pencereyi açar mısın? dedi.*

X bunu diyerek ne yaptı? *- Birinden bir şey yapmasını istedi.*

İşte söz edimleri kuramı açısından Pencereyi açar mısın? bir sözce, birinden bir şey yapmasını isteme ise edim ya da bu metindeki kullanımıyla işlevdir. Buna ek olarak, bilinmesi gereken bir yön de, aynı söz edimini ya da işlevi gerçekleştirmek üzere birden çok sözce seçeneğinin bulunuyor olmasıdır. Örneğin,

a. *Pencereyi açar mısın?*
b. *Pencereyi aç!*
c. *Pencereyi açman mümkün mü?*
d. *Pencereyi açıver!*
e. *Pencereyi açabilir misin ?*
f. *...*

sözcelerinin her biri farklı dilsel biçimler sergilerken ortak iki temel öğeye sahiptirler. Bunlardan ilki, ***"pencereyi açmak"***tır. Bu ortak öğeye alanyazında, Searle (2005)'ün deyişiyle, ***önerme içeriği*** adı verilmektedir. Ortak öğelerden ikincisi ise söz ediminin ***gerçekleşme biçimi*** olup sözcelerden bazıları birinden bir şey yapmasını isteme söz edimini doğrudan (b, d), bazıları ise dolaylı (a, c) olarak gerçekleştirmektedir. Bunlar da ***söz edimi gerçekleştirimi*** veya ***gerçekleşme biçimi*** olarak adlandırılmaktadır.

Herhangi bir sözcenin çözümlenmesinde, yukarıda sayılan bileşenlerin dışında iletişim yetisi modellerinden hareketle (Canale ve Swain, 1980; Bachmann, 1991; Moirand, 1982), temelde iki bileşen arasında ayrım yapılmaktadır: dilsel ve edimsel bileşenler. Dilsel bileşen dilbilgisi, sözcükbilgisi, dizimbilgisi, ses ve yazı bilgisini içerirken, edimsel bileşen edimsözel yeti ile toplumdilbilimsel bileşenleri içermektedir (Polat Y. , 2015, s. 147). Nitekim OBM de (2001, s. 96) edimbilimsel yetiyi üç yetinin birleşimi ola-

rak ele almaktadır: söylemsel, işlevsel ve şematik kavramlaştırma yetileri (Aktaran, Polat, 2015, s. 148). Söylemsel yeti, iletilerin,

a) örgütlenme, yapılandırılma ve uyarlanma ilkelerini;

b) işlevsel yeti, iletişimsel işlevlerin gerçekleştirilmesi amacıyla kullanım ilkelerini;

c) şematik kavramlaştırma yetisi ise, etkileşimsel ve işlemsel şemalara göre bölümlenme ilkelerini ifade etmektedir.

a'da dilsel bileşen, b ve c'de ise edimbilimsel ve toplumbilimsel bileşenler söz konusudur. Yabancı dil öğretiminde edimbilimin en belirgin etkisi dil öğretimi izlencelerinin dilsel bileşene değil, iletişimsel işlevlere odaklanarak tasarlanmasının yolunu açmış olmasıdır. Bir başka deyişle, öğretim etkinliğinin hedefi, örneğin –(y)Abil biçimbiriminin öğretimi değil, birinden bir şey yapmasını istemenin öğretimi olarak belirlenmeye başlanmıştır. Bu durum, şöyle bir sorun ortaya çıkarmıştır: Öğrencinin en temel gereksinimlerinden biri olan birinden bir şey yapmasını isteme (restoranda sipariş vermek gibi) amaçlı sözcelerin dilsel bileşenleri izlencenin ilerleyen aşamalarındaki yapıları içerebilmektedir. Bir başka deyişle, çok temel bir iletişim gereksinimi dilbilgisel kısıtlar nedeniyle başlangıçta değil, ileri düzeylerde öğretilmektedir. Örneğin,

Pencereyi açar mısın? / Pencereyi açabilir misin?

gibi sözcelerin öğretimi, örneğin ***A1 öncesi***, A1 hatta A2 düzeyi için bile erken olarak değerlendirilebilir. Diğer bir deyişle, öğrencinin zihinsel olarak işlemleyemeyeceği düzeyde karmaşık olarak nitelendirilebilir. Bu durumda, iki yol izlenebilmektedir. Birinci yol, birinden bir şey yapmasını isteme söz edimini gerçekleştiren sözcelerin, biçimsel karmaşıklık düzeyi göz önünde bulundurularak, izlencenin ilerleyen aşamalarında birbirine eklenerek öğretilmesine dayanmaktadır. Örneğin, birinden bir şey yapmasını isteme söz edimi gerçekleştirimleri Tablo 6'daki gibi bir gelişim sırası izleyebilir.

Tablo 6: Birinden Bir Şey İsteme Söz Edimi Gerçekleştirimleri ve Düzeyler[7]

A1 Öncesi	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Pencereyi aç!	Pencereyi aç!	Pencereyi aç! Pencereyi açsana! Pencereyi açar mısın? Pencereyi açabilir misin?	Pencereyi aç! Pencereyi açsana! Pencereyi açar mısın? Pencereyi açabilir misin?	Pencereyi aç! Pencereyi açsana! Pencereyi açar mısın? Pencereyi açabilir misin? Pencereyi açman mümkün mü? Pencereyi açman lazım!	Pencereyi aç! Pencereyi açsana! Pencereyi açar mısın? Pencereyi açabilir misin? Pencereyi açman mümkün mü? Pencereyi açman lazım! Rica etsem, pencereyi açabilir misin?	Pencereyi aç! Pencereyi açsana! Pencereyi açar mısın? Pencereyi açabilir misin? Pencereyi açman mümkün mü? Pencereyi açman lazım! Rica etsem, pencereyi açabilir misin? Pencereyi açmanı rica ediyorum. ...

İkinci yol, birinden bir şey yapmasını isteme amaçlı en sık ve yaygın kullanıldığı düşünülen sözcenin ***(Pencereyi açabilir misin?)*** dilsel bileşeninde yer alan ***–(y)Abil*** biçimbiriminin yalnızca ***E[8] + (y)Abilir misin / misiniz?*** bölümünün öğretilmesi, bu yapılırken de dilsel herhangi bir çözümlemeye yer verilmemesidir. Nitekim, ilgili biçimbirim, birinden bir şey yapmasını isteme işlevini yalnızca 2'nci tekil ve çoğul kişilerde ve geniş zaman çekimiyle yerine getirmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Polat, 2010, 439-442).

Yukarıda betimlenen bakış açısı ile yaklaşıldığında, en temel gereksinimlere odaklanılarak her tür işlevin (söz ediminin) en temel düzeyde de öğretilebileceği anlaşılmaktadır. Ancak, yeni bir soru daha ortada durmaktadır: Kaç söz edimi bulunmaktadır? Alanyazında yer alan Türkçe (***Yeni Hitit dizisi***), İngilizce (***New Headway dizisi***) ve ***Fransızca (Taxi!, Alter Ego, Le Nouvel Espaces)*** kitapları içerisinde yapılan bir taramada

7 Tabloda yer alan sözceler ile gelişim sırası yalnızca örneklemek amacıyla verilmiştir. Sözcelerin kimileri farklı aşamalarda da öğretilebilir.
8 E: Eylem

(Polat, 2010, s. 481) şu söz edimleri belirlenmiştir:

> *açıklama isteme, akıl verme, alay etme, amaç belirtme, anladığını belirtme, basit talimatlar, beğeni belirtme, bilgi sorma / söyleme, bir hizmet hakkında daha açık bilgiler isteme, birinden (nazikçe) bir şey (yapmasını) isteme, cesaretlendirme, çekince belirtme, çıkma önerisi, davet etme, dayanışma belirtme, dikkat çekme, dilek / umut belirtme, duygu açıklama, eleştiri belirtme, eşyaları tanımlama, etkinlik önerileri, fiyat pazarlığı yapma, gerekçe belirtme, gereksinim belirtme, giyim veya dış görünüş önerileri, görüş belirtme (olumlu / olumsuz), görüş sorma, gösteri ile ilgili bilgi sorma / verme, hediye önerileri, ısrar etme, ilgisizlik belirtme, istek belirtme, itiraz etme, izin isteme, izlenim belirtme, kabul etme (bir daveti), kanıtlama, katılma veya katılmama belirtme (red), kınama, kişileri tanımlama, konuşma başlatma, konuşmayı bitirme, konut hakkında bilgi sorma / verme, korku belirtme, kuşku belirtme, kuşku ve kesinlik belirtme, bir yer (lokanta vb) önerme veya önermeme, nazikçe bir istekte bulunma, niyet belirtme, olasılık belirtme, olay anlatma, olumlu beğeni belirtme, olumsuz görüş belirtme, onaylama talebi, onaylama, onaylamama, onaylanma isteme, ödünç isteme, öğüt verme (yol gösterme), öneri isteme / öneride bulunma, övgü, özür dileme, pişmanlık belirtme, razı olma, reddetme, saat sorma, sabırsızlık / sıkıntı belirtme, sebep belirtme, doğrulama, selamlama, söz kesme, söz sırası isteme, söz sırası verme, söz verme, suçlama, şaşkınlık belirtme, şikayette bulunma, tahminde bulunma, tanıklık etme, tercih belirtme, tereddüt etme, teşekkür etme, teşvik etme, umutsuzluk belirtme, uyarıda bulunma, uzamda konumlandırma, üzüntü belirtme, üzüntü ve suçlama belirtme, varsayım belirtme, yakınma, yardım önerisi, yasaklama, yatıştırma, yemek önerme, yer ayırtma, yineletme, yön sorma ve söyleme, yönerge verme, zaman kazanma, zevklerini belirtme, zorunluluk belirtme*

Alanyazında Türkçe öğretimi amacıyla yazılmış ve kullanılmakta olan ***Yedi İklim*** ve ***Yeni Hitit*** kitaplarında yer alan kalıp sözleri belirlemek üzere yapılmış bir çalışmada (Koç, 2015, s. 27-30) ise, gerçekte her biri birer işlev (söz edimi) gerçekleştiren sözceler, kalıp söz adı altında kurlara göre listelenmiştir. ***Yedi İklim***'de 92, ***Yeni Hitit***'te ise 96 sözce belirlenmiştir. Koç'un çalışmasında sınıflandırılmış olan A1 düzeyindeki kalıp sözler şunlardır:

Tablo 7: Yedi İklim ve Yeni Hitit 1 Kitaplarında A1 Düzeyinde Yer Verilen Kalıp Sözler

Yedi İklim		Yeni Hitit 1	
Merhaba!	Bir dakika!	Merhaba!	Bir şey değil.
Nerelisin?	Affedersiniz.	Selam!	Pardon.
Nasılsınız?	Özür dilerim.	Adınız nedir?	Bir yanlışlık var.
İyiyim.	Özür dilerim, rahatsız ettim.	Sizin adınız ne ?	Merak etme.
Teşekkür ederim.	Önemli değil.	Memnun oldum.	Özür dilerim.
Sağ olun.	Maalesef.	Ben de memnun oldum.	Fena değildi.
Rica ederim.	Hayırlı işler.	Nasılsınız?	Ne yazık ki...
Memnun oldum.	Kolay gelsin.	İyiyim.	Hayırlı işler.
Tanıştığımıza memnun oldum.	Borcum ne kadar?	Haydi!	Ne kadar?
Günaydın.	Kaça?	Alo!	Borcum ne kadar?
İyi günler.	Yine bekleriz.	Efendim!	Lütfen dikkat edin!
İyi geceler.	Güle güle kullan.	Evet.	Çok yaşa!
İyi akşamlar.	Hayırlı olsun.	Hayır.	Hayırlı olsun.
Hoşça kal.	Bereket versin.	Şimdilik...	Gözün aydın.
Güle güle.	Üstü kalsın.	Öyle olsun.	İyi şanslar.
Görüşmek üzere.	Gözün aydın!	Maalesef.	Şerefe.
İyi yolculuklar.	Bugünlük bu kadar.	Ya siz?	Tebrik ederim.
Elveda.	Tamam.	Doğum yeriniz?	Güle güle kullan.
Buyurun.	Peki.	Doğum tarihiniz?	Sakin olun.
Hoş geldiniz.	Alo!	Nerelisiniz?	Sahi mi?
Hoş bulduk.	Ne güzel!	Kaç yaşındasın?	Bilmiyordum.
Eline sağlık.	Bendensiniz.	Ne haber?	Ne diyelim...
Afiyet olsun.	Ne dersin?	İyilik.	Aferin.
Haydi bakalım.	Yaşasın!	Her zamanki gibi.	Sakın!
Ne arzu edersiniz?	En iyisi....	İyilik, sağlık.	Saygılarımla arz ederim.
Elbette.	Kusura bakma(yın).	Her şey aynı.	Bu kadar.
Haydi.	Hayırdır inşallah?	Günaydın.	Peki o zaman.
Bir de ne göreyim!	Ciddi misin?	İyi günler.	İyi fikir.
Bir şey mi oldu?	Sakin ol!	İyi akşamlar.	Umarım.
Ne var?	Gerçekten mi?	İyi geceler.	Sorun nedir?
Çok sevindim.	Olsun.	İyi sabahlar.	Çabuk ol.
Şikâyetiniz nedir?	İnşallah.	Görüşürüz.	Elbette!
Pekâlâ.	Olur.	Görüşmek üzere.	Emin misiniz?
Neyim var?	En yakın zamanda...	Güle güle.	Neredesiniz?
Neyiniz var?	Şimdilik hoşça kal.	Hoşça kal.	Öyle mi?
Geçmiş olsun.	Tamam mı?	Hoş geldiniz.	Şaka şaka!
Örneğin...	Bayramın mübarek olsun.	Hoş bulduk.	Anladım.
Anlaştık.	Bayramınız kutlu olsun.	Kendine iyi bak.	Peki.
Tabii.	İyi bayramlar.	Sevgilerimle...	Tamam mı?
Tabii ki.	Amin.	Kolay gelsin.	İşte!
Aman Allah'ım!	Sevgilerimle...	Teşekkür ederim.	Tabii.
O da ne?	Tebrik ederim.	Rica ederim.	Tabii ki.
İyi fikir!	Nihayet!	Buyurun.	Unutma..
Öyle mi?	Görüşürüz.	Geçmiş olsun.	Bıktım!
Eyvah!	Söz veriyorum.	Affedersiniz.	Mutlu yıllar!
	Çok mutlu oldum.	Lütfen.	Nasıl geçti?
		Afiyet olsun.	Sizleri de yanımızda görmekten mutluluk duyacağız.
		Sağ ol.	

Kaynak: Koç, 2015, 27-30.

Sözceler incelendiğinde, bilgi isteği (ad, fiyat, geldiği yer, bulunduğu yer, sağlık sorunu vb.), dilekte bulunma (sağlık sorunu, yemek, bayram, alışveriş vb.), iletişimi başlatma/bitirme (Alo, iyi günler vb.), kabul etme / onaylama (Peki, tamam vb.), reddetme/ yanlışlama (Hayır vb.), teşekkür etme (Teşekkür ederim vb.), özür dileme (Özür dilerim vb.), ağırlama (Hoş geldin(iz) vb.), ilgi gösterme (Hayırdır inşallah! vb.), üzüntü bildirme (Maalesef vb.) gibi çoğunluğu törenselleşmiş toplumsal edimleri gerçekleştiren sözceler olduğu görülmektedir.

Söz konusu işlevlerin ve sözcelerin seçiminde herhangi bir ölçütün temel alınıp alınmadığı bilinmemektedir. Fakat bu yönde yürütülecek çalışmalar için, bu çalışmada önerilen dizelgelerin, nesnel bir seçime dayanma açısından, büyük yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, daha önce de belirtildiği ve gerekçelendirildiği gibi, Fransızca B2 düzeyi (Beacco, Bouquet, & Porquier, 2004) için belirlenmiş olan söz edimi dizelgesi kullanılmıştır. B2 düzeyinin oldukça ileri bir düzey olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ***A1 öncesi*** düzeyin kısıtlamaları çerçevesinde kimi sınırlamalara gidilmesi gerektiği açıktır. Nitekim dizelgede yer alan işlevlerin ve sözcelerin bir bölümü A1 ve üstü düzeylerde de öğretilebilecek sözceler olup seçimini yapmak program ve araç tasarımcılarına bırakılmıştır.

1.2.3.3. Genel Kavramlar

Kavram terimi, diğer tanımlarının yanı sıra, "ortak özellikler taşıyan bir dizi olgu, varlık ya da nesneye ilişkin genel nitelikli bir anlam içeren, değişik deneyimlere uygun düşen, dilsel kökenli her türlü tasarım, düşünce ya da düşlemin, nesne, varlık ya da oluşun zihinsel simgesi" (TÜBA, 2011) olarak tanımlanmaktadır. Yabancı dil öğretimi alanyazınında dilin kurucu "düzenliliklerini" betimlemek üzere öteden beri kullanılmaktadır. Nitekim OBM (2001, s. 45) ***Threshold Level (1990)***'dan hareketle, ***konu, alt konu*** ve ***özel kavramlar*** terimlerini kullanarak ***öncelikli konular***dan söz etmektedir. Belgeye göre, "söylem, konuşma, düşünme veya yazma" bu konular etrafında biçimlenmektedir. Belgede sunulan şekliyle konular şunlardır:

1. Kişisel özellikler
2. Ev, yurt ve çevre
3. Günlük yaşam
4. İzinler ve boş zamanlar
5. Yolculuklar
6. Başkalarıyla ilişkiler
7. Sağlık ve huzur
8. Eğitim
9. Alışveriş
10. Yiyecek ve içecekler

11. Hizmetler

12. Yerler

13. Yabancı dil

14. Hava

Belgede, söz konusu konular, ayrıca alt konulara ayrılmaktadır. Örneğin, ***izinler ve boş zamanlar (4)*** konusu,

4.1. Boş zamanlar

4.2. Boş zaman etkinlikleri ve ilgi alanları

4.3. Radyo ve televizyon

4.4. Sinema, tiyatro, konser vb.

4.5. Müzeler, sergiler vb.

4.6. Entellektüel ve sanatsal araştırma

4.7. Sporlar

4.8. Basın

alt ulamlarına ayrılmaktadır. Alt ulamlar ise özel kavramlar başlığı altında, örneğin 4.7. sporlar için şöyle sıralanmaktadır:

1. Yer : kort, saha (kriket ve beyzbol), stadyum
2. Kurumlar ve örgütler: spor, takım, kulüp
3. Kişiler: oyuncu
4. Nesneler: kartlar, top
5. Olaylar: yarış, maç
6. Eylemler: seyretmek, oynamak, koşmak, kazanmak, kaybetmek, çekiliş yapmak

OBM (2001, s. 45) söz konusu sınıflamanın kesin olmadığının altını çizmekte, bir bölümü bireysel, bir bölümü kamusal alanlara özgü söz konusu konuların, öğrenici/kullanıcının gereksinimleri, güdülenmeleri, özellikleri ve kaynakları çerçevesinde gözden geçirilebileceğini vurgulamaktadır.

A1 öncesi düzeyindeki öğrenici/kullanıcı açısından önemli olan iletişim kurmak için en fazla gereksinim duyacağı sözlüksel malzemedir, çünkü bu malzemeyi dile getirmek veya anlamak durumunda kalacaktır. Bu çalışmada ortaya konan kavramlar, bir yandan işlevler bir yandan dilbilgisinin anlambilimsel boyutuyla bütünlük sergilemektedir. Döküm incelendiğinde, kimi kavramların sözcelemsel ulamları (zaman, kişi) veya sözcelemsel işlemleri (belirleme, niteleme, niceleme) kapsadığı görülecektir. Dökümler bir yandan geliştirilecek program veya öğretim araçlarındaki sözvarlığının dizgesel

bir bakışla denetlenmesi bir yandan da ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcıların becerilerini betimleyebilmek bakımından önem taşımaktadır.

1.2.3.4. Biçimsözdizimsel Ulamlar ve Sözce Yapıları

OBM (2001, s. 89) dilbilgisel yetiyi "dile ilişkin dilbilgisel kaynakların bilgisi ve bunları kullanabilme yeterliliği[9]" biçiminde tanımlamaktadır. Dilbilgisinin ise aynı belgede (s. 89), biçimsel açıdan, "öğelerin belli ve belirli (tümceler) anlamsal zincirler biçiminde bir araya gelişini yöneten ilkeler kümesi olarak değerlendirilebileceği" belirtilmektedir. OBM dilbilgisel betimleme için altı bileşen belirlemektedir (s. 89). Bunlar;

- öğeler, örneğin:
  - biçimbirimler
  - kökler, ekler (önekler, sonekler)
  - sözcükler
- ulamlar, örneğin:
  - sayı, tür, durum
  - somut/soyut
  - kesintili/sürekli
  - geçişli/geçişsiz/edilgen
  - geçmiş, şimdi, gelecek
  - görünüş, sürerlik
- sınıflar, örneğin:
  - eylem çekimleri
  - ad çekimleri
  - açık sınıflar[10]: adlar, eylemler, sıfatlar, belirteçler
  - kapalı sınıflar[11] (dilbilgisel öğeler)
- yapılar, örneğin:
  - birleşik sözcükler
  - öbekler (ad öbeği, eylem öbeği)
  - tümceler (ana tümce, yan tümce, bağlı tümce)
  - tümceler (basit, birleşik, girişik) ulamlar, sınıflar, yapılar
- (betimsel) süreçler, örneğin;
  - adlaştırma
  - eksel dönüşümler
  - yerine koyma

---

9 *Bizim çevirimiz.*

10 *Açık sınıf ve kapalı sınıf kavramı dilbilgisel biçimlere ilişkin birer özellik olup açık sınıf ile sayısı artabilen, azabilen öğeler belirtilmektedir. Örneğin bir dildeki sözlükbirimlerin (lexème) sayısı artabilir (yeni sözcüklerin sözvarlığına katılması) veya azalabilir (kimi sözcüklerin eskiyerek kullanımdan düşmesi), bu yönüyle bu öğeler birer açık sınıf (ya da grup) oluştururlar. Buna karşılık, tek başlarına anlam taşımayan ve kullanılamayan, fakat diğer sözcüklerle birlikte kullanılabilen ve sayıları artırılamayan ve azaltılamayan birimler kapalı sınıf oluştururlar. Örneğin, çoğul eki -lar/ler yalnızca iki birim içerir, dolayısıyla kapalı sınıftır.*

11 *Bkz. 10 no'lu dipnot.*

- almaşma [12]
- değiştirim
- dönüştürüm

- ilişkiler, örneğin:
  - bağımlılık
  - uyum
  - üye yapısı vb.

Dilbilgisel düzleme ilişkin ilk öğrenmeler en alt düzey olan ***A1 öncesi***nde başlamaktadır. A1 düzeyindeki öğrenici/kullanıcı OBM'ye göre (2001, s. 90): "ezberlenmiş bir dağarcığın parçası olarak dilbilgisel yapı ve biçimler üzerinde sınırlı bir denetim sağlar." OBM Eki'nde ise dilbilgisel doğruluk konusundaki yetkinlik düzeyi ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcı için şöyle betimlenmektedir (2017, s. 137) : "Kısa tümcelerde sözcük sırasına ilişkin çok basit kuralları kullanabilir".

Belgenin üzerinde durduğu nokta, dilbilgisel yetinin tümceleri hazır kalıplar biçiminde ezberlemeye ve taklit etmeye değil, yukarıdaki tanımda sözü edilen ilkelere uygun olarak oluşturulmuş tümceleri üreterek ve tanıyarak anlamı kavrama ve dile getirme becerisine dayandığıdır. Ancak, bir dile ilişkin biçimsözdizim düzenine yukarıdaki farkındalık düzeyinde egemen olmak başlangıç düzeylerinde beklenmeyen bir beceridir. Nitekim OBM'nin betimleyicilerine göre, öğrenici/kullanıcı bir dile ilişkin biçimsözdizim kurallarına ancak B2 düzeyinde egemen olmaktadır. Belgeye göre, B2 düzeyinde, genel dilsel kapsam ve dilbilgisel doğruluk açısından kullanıcı/öğrenicinin yetkinlik düzeyi aşağıdaki gibidir:

Genel dilsel kapsam	Dilbilgisel doğruluk
"Öğrenici/Kullanıcı kendini açıklıkla ve söylemek istediği şeyi sınırladığı izlenimi vermeksizin ifade edebilir" ***(OBM, 2001, s. 87).***	"Dilbilgisi üzerinde iyi bir denetim sağlar; rastlantısal hatalar, dizgesel olmayan yanlışlar, küçük sözdizimsel hatalar hala gerçekleşebilir fakat bunların sayısı fazla olmayıp geriye dönük olarak çoğunlukla düzeltilebilirler ***(OBM, 2001, s. 90)***.

OBM dilbilgisel yapı ve biçimlere ilişkin belli bir dizelge önermemektedir. Belgeye göre (2001, s. 90), belge kullanıcıları "duruma göre öğrenicilerin işlem yapma gereksinimi duyacakları veya işlem yapmak zorunda kalacakları veya bunu yapmak için yararlanmak durumunda kalacakları öğe, ulam, sınıf, yapı, dilbilgisel işlem ve ilişkileri öngörecek ve belirgin bir biçimde ortaya koyacaklardır." Daha açık bir biçimde söylemek gerekirse, hangi dilsel biçimlerin hangi düzeyde öğretileceği konusu OBM tarafından program tasarımcılarına, kitap yazarlarına vb. bırakılmaktadır.

12 Almaşma (fr. alternance) "eşsüremli iki biçim dizisinde düzenli değişimler gösteren iki ses ya da ses öbeği arasında bulunan bağımlılık" olarak tanımlanmaktadır (Vardar, 2002). Vardar almaşma için, İngilizce "man" (adam) ve "men" (adamlar) sözcükleri arasında var olan ilişkiyi almaşma örneği olarak sunmaktadır. Türkçe için "ünlü uyumu bir almaşma sürecidir" (Ögeyik, 2008, s. 53).

Bu aşamadaki temel güçlük hangi dilsel biçimin ***A1 öncesi*** düzeyinde öğretilmesi veya bilinmesi gerektiği sorusunun yanıtlanmasıdır. Sorunun yanıtı dil öğretiminde benimsenen yaklaşıma (kuraldan kullanıma / kullanımdan kurala) bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Yabancı dil öğretimi alanında ***kuraldan kullanıma*** varış olarak da adlandırılan (Besse, 2001) ve temel yönlendiricinin dilsel biçimler olduğu durumlarda önce dilsel biçimler belirlenmekte, ardından ilgili dilsel biçimlerin elverdiği iletişimsel işlevler ele alınmaktadır. Yani, önce dilbilgisel biçimler betimlenmekte, ardından bu biçimlerin hangi iletişimsel işlevleri yerine getirmek için kullanılacağı belirtilmektedir. Bu durumda, örneğin ***–(y)Abil*** biçimbirimi ile bağlı işlevlere öğretim etkinliğinin çok sonraki dönemlerinde yer verilebilmektedir (Polat Y. , 2010, s. 441). Dolayısıyla öğrencilerde temel ve öncelikli iletişim gereksinimlerinin karşılanmadığına yönelik yakınmalara yol açabilmektedir.

Buna karşılık, temel yönlendiricinin dilsel biçimler değil de iletişimsel işlevler (söz edimleri; birinden bir şey isteme, kabul etme, reddetme, öneride bulunma, selamlama vb.) olduğu durumda işlevi yerine getiren sözce -görece- karmaşık bir dilsel biçim içeriyor olsa bile, aynı işlevi yerine getirmeye yarayan -görece- daha az karmaşık bir yapı içeren sözce arayışı sorunu çözebilmektedir. Kullanımdan kurala varış (Besse, 2001) olarak da adlandırılan yaklaşım özellikle günümüz dil öğretim uygulamalarında (işlevsel, iletişimci, işlevsel/kavramsal, eylemsel yaklaşım) benimsenen temel yaklaşımlardan biridir. Yaklaşımın yabancı dil öğretimi alanına en önemli katkılarından biri, kuşkusuz öğrenenin iletişim gereksinimlerini diğer kaygıların önüne geçirmeyi sağlamış olmasıdır. Nitekim, öğrencilere yönelik olarak uygulanan gereksinim çözümlemeleri özel amaçlı yabancı dil öğretimi uygulamalarının temel dayanağı durumundadır.

Her iki durumda da edinimin hangi sırayla gerçekleşeceği tartışma konusu olabilmektedir. Bununla birlikte, dilbilgisine ilişkin bir dökümün gerçekleştirilmesi için kimi yöntemler bulunmaktadır. Örneğin, Fransızca için gerçekleştirilen döküm (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005) dört temel kaynağa dayanılarak hazırlanmıştır. Bu kaynaklar şunlardır:

- başlangıç düzeyindeki öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ortak deneyimi
- var olan başvuru rehberleri
- başlangıç düzeyindekilere yönelik dil öğretim kitaplarının içerik çözümlemeleri
- edinim süreçlerine ilişkin var olan bilgiler ile öğrenici/kullanıcılardan derlenen aradil örnekleri

Bu aşamada temel dayanaklardan biri olan derlem çalışmaları da yararlı olabilmektedir. Ülkemizde gerek anadili olarak Türkçe gerekse de yabancı dil olarak Türkçe alanında kimi derlem çalışmaları bulunmaktadır. Bunlardan birinde (Pierce, 1961'den aktaran Aksan ve Yaldır, 2011, s. 381) sözlü Türkçede en çok kullanılan 10 biçimbirim ***-Iyor, -Di, -(y)A, -lAr, -(s)I, -(y)Im, -mIş, -(n)In, -DE*** biçiminde belirlenirken, yazılı Türkçede ***–(y)I, -lAr, -DE, -(n)In, -(y)I, -(y)Im, -(y)A, -Di, -DEn, -mIş*** olarak belirlenmiştir. Görgül bir

yaklaşımla, belirlenen biçimbirimlerin Türkçe A1 düzeyi yabancı dil öğretimi kitaplarında yer alan biçimbirimlere karşılık geldiği düşünülmektedir. Nitekim, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla yazılmış kitaplardan bazıları (Uzun, Kurt, Aygün, Leblebici ve Altınkaynak Coşkun, 2008; Polat Y., 2008) incelendiğinde başlangıç düzeyinde benzer dilsel biçimlere yer verildiği görülmektedir.

Tablo 8: Yeni Hitit 1 ve Türkçenin Kapıları 1 Kitaplarında İlk 5 Ünitedeki/Dosyadaki Dilbilgisi Konuları

Kitap / Ünite / Dosya	Yeni Hitit 1	Türkçenin Kapıları 1
Ünite 1 / Dosya 0	Koşaç tümcesi (haber kipi), -imek eylemi, -(I)ncI, var / yok	-DAn, -lI, bu/şu/o, -İmek eylemi, … değil, -DA, mI soru sözcüğü, -lAr, var/yok, İyelik ekleri 1'inci tekil kişi
Ünite 2 / Dosya 1	-(I)yor, -mEktE, -(y)E, -DE, -Den, -DIktEn sonra, -mEdEn önce, -(y)E kadar, -DEn önce, -DEn sonra	-DA, -DAn, -(y)A, …-DAn …-(y)A kadar, -mAk için, -dAn beri, -IncI,
Ünite 3 / Dosya 2	İyelik ekleri, belirtili / belirtisiz ad tamlaması	Emir kipi, istek kipi, belirtme durumu eki –(y)I
Ünite 4 / Dosya 3	-DI, -(y)DI, -(I)yordu, -ken, ile	Emir kipi, istek kipi, ile, -sAnA, -sAnIzA
Ünite 5 / Dosya 4	Emir kipi, istek kipi, -lI, -sIz, -dEn daha, üstünlük belirteci *en*	-İmek eylemi

Tablo incelendiğinde, kimi benzerlikler ve farklılıklar olduğu görülmektedir. Farklılıklardan ilki aynı dilbilgisi konularının sunuş sırasına ilişkindir. ***Yeni Hitit 1***'de 5'inci ünitede yer alan ***Emir kipi*** konusu, ***Türkçenin Kapıları 1***'de ***2***'nci ve ***3***'üncü dosyalarda yer almaktadır. İkincisi, bir kitabın yer verdiği dilbilgisi konularının diğerinde yer almıyor oluşudur. Örneğin ***Yeni Hitit 1***'de -mAktA, -DI, -(y)DI, -(I)yordu, -ken, -DIktAN sonra, -mAdAn önce, -dAn daha, üstünlük belirteci en gibi biçimbirimler yer alırken, ***Türkçenin Kapıları 1***'de yer almamaktadır. Aynı biçimde, ***Türkçenin Kapıları 1***'de olasılıkla sarmal bir yaklaşımla birden çok üniteye yayılmış olan aynı dilbilgisi konusu ***Yeni Hitit 1***'de tek bir ünitede sunulmaktadır. Öncelik sonralık sırası, dilbilgisel konu seçimleri farklılık göstermekle birlikte, her iki kitapta da ilk beş ünitede veya dosyada ***-imek eylemi, durum ekleri, şimdiki zaman, iyelik ekleri*** ve kimi zaman bağlayıcıları (-dAn önce, -dAn sonra, -dAn –(y)A kadar) dilbilgisi öğretimine konu olmaktadır.

Bu rehberde söz konusu olan döküm (Bölüm 5), B2 düzeyinde olduğu gibi, ***A1 öncesi*** düzeyinin iletişim olanaklarını oluşturabilecek sözdizimsel ve biçimsözdizimsel yapıların bir dökümünü yapmaktadır. Bu yapıların A1 düzeyinde Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış kitaplardaki ilk ünite veya dosyada yer alan konular olabileceği düşünül-

mektedir. Dökümün amacı başvuru amaçlı dilbilgisi kitaplarının ve bunlara karşılık gelen dilsel çözümlemelerin sunduğu betimleme veya açıklamaları yeniden yapmak olmayıp öneri niteliğinde dizelgeler sunmak ve örneklendirmektir.

1.2.3.5. Özel Kavramlar (Sözlükçe)

Sözlüksel döküm ***A1 öncesi*** düzeyi konuşucularının ilk malzemesidir. Genel kavramlarda olduğu gibi, elde bulundurulan sözlükçe, B2 düzeyinde olduğu gibi konusal bir temelde sunulmaktadır. Konusal seçimler (ilgi alanları, başvuru alanları vb.) geniş ölçüde ***A1 öncesi*** düzeyinin alanlar, durumlar, söylemsel dağarcıklar, türler, metinler vb. ile ilgili olası özelliklerine bağlıdır.

Alanyazında herhangi bir yabancı dilin öğretimi amacıyla en sık kullanılan sözcüklerin belirlenmesi amacıyla yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Çalışmalar öncelikle dil öğretimi/öğrenimi ile ilgili betimleyici bulgu kaynakları olarak, ardından da öğrenme ve öğretme süreçlerini doğrudan doğruya etkileyecek şekilde kullanılabilmektedir (Bernardini, 2004, s. 15'ten aktaran Aksan, Mersinli ve Yaldır, 2011, s. 398). Yabancı dil öğretimi alanındaki temel sorunlardan biri sınıfta öğrenilen dil ile sınıf dışında veya gerçek yaşamda karşılaşılan, duyulan dilin aynı olmamasıdır. İşte derlem çalışmalarının bir amacı da öğretilen dil ile maruz kalınan veya kalınabilecek olan dil arasındaki farkı olabildiğince azaltmaktır. Aksan ve diğerlerinin (2011, s. 403-404) bu kapsamda yaptıkları çalışmalarda anadili olarak Türkçe ilköğretim ders kitapları derleminde en sık kullanılan 20 adı (***iç, ne, gün, baş, yer, var, çocuk, insan, iş, zaman, ev, el, en, ön, şey, anne, baba, ben, yol, söz) ve 20 sıfatı (çok, her, bu, güzel, büyük, iyi, küçük, karşı, son, bütün, nasıl, başka, ilk, kara, hangi, böyle, öyle, hazır, uzun, biraz***) belirlemişlerdir.

Aynı kapsamda yapılan diğer bir çalışmada (Göçen ve Okur, 2017, s. 130) ise Gazi, Yeni Hitit ve İstanbul adlı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarıyla Türkçe öğrenmekte olan A1 düzeyi öğrencilerin yazılı anlatım metinlerinde en sık kullanılan 20 sözcük sıklık sırasıyla şöyle belirlenmiştir: ***ve, ben, sonra, saat, o, ad, çok, git-, yaş (zaman), ders, var, arkadaş, bir, yap-, oku-, ile, aile, anne, kardeş, baba***. Yazarlara göre, diğer derlemlerde üst sıralarda yer almayan fakat öğrenci üretimlerinde karşılaşılan ***"sonra, saat, ad, git-, yaş (zaman), ders, arkadaş, oku-, aile, anne, kardeş, baba"*** gibi sözcüklere ise A1 seviyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde daha çok ihtiyaç duyulduğu söylenebilir" (Göçen ve Okur, 2017, s. 126). Kuşkusuz buradaki temel yaklaşım hedef kitlenin iletişim gereksinimlerinin doğru olarak belirlenmesi, kullanılacak olan program, kitap, ders gereci vb.'nin öğrenci gereksinimleri doğrultusunda hazırlanması olmalıdır.

Açık (2013), Göz'ün (2003) sıklık sözlüğünden yararlanarak, sıklık derecesi 5 bin ve üzeri, 1000 ile 5 bin arası, 500 ile 1000 arası ve 100 ile 500 arası toplam 1363 sözcük belirlemiştir. Araştırmacı, bu sözcükleri ayrıca ulamsal olarak (ad, sıfat, eylem, adıl, belirteç, ilgeç, bağlaç, ünlem) sınıflandırmıştır. Bunlardan 833'ü ad (isim), 122'si sıfat, 272'si eylem (fiil), 38'i adıl (zamir), 63'ü belirteç (zarf), 21'i ilgeç (edat), 10'u bağlaç, 2'si ise ünlemdir. Açık (2013) oluşturulan dizelgede konuşma diline ilişkin sözcüklerin bir bölümünün yer almadığını belirtmektedir. Araştırmacı tarafından oluşturulan ve 1. (5000 ve

üzeri) ve 2. derece (1000 ve 5000 arası) sıklık düzeyine sahip sözcükler abecesel sırayla şunlardır (Bkz. Tablo 9):

Tablo 9: Türkçede En Sık Kullanılan Sözcükler

adam,	böyle,	el,	iç,	neden,	üzerinde,
al-,	bul-,	en (genişlik),	için,	ol-,	var,
alt,	bulun-,	en (zarf),	içinde,	bu,	ve
ama,	bunlar,	et-,	iki,	onlar,	ver-,
ancak,	bütün,	ev,	ile,	onun,	veya,
anla-,	büyük,	geç-,	ilk,	orta,	ya,
anne,	çalış,	gel-,	insan,	ön,	yan,
ara,	çek-	gerek-,	ise,	önce,	yap-,
artık,	çık-,	getir-,	iste-	önemli,	yapıl-,
aynı,	çocuk,	gibi,	iş,	para,	yaşa-,
az,	çok	gir-,	iyi,	sadece	ye-,
baba,	çünkü,	git-,	kadar,	sen,	yemek,
bak,	daha,	gör-	kadın,	ses,	yeni,
baş,	değil,	göre,	kal-,	siz,	yer (toprak),
başka,	demek,	göster-,	karşı,	son,	yer,
başla-,	diğer,	göz,	kendi,	sonra,	yıl,
bazı,	diye,	gün,	kız,	söyle-	yok,
ben,	doğru (zarf),	hal,	ki,	su,	yol,
bil-,	doğru,	hayat,	kişi,	şekil,	yüz,
bile,	dur-,	hem,	konu,	şey,	zaman
bir	durum,	hep,	konuş-,	şimdi,	
biri,	dünya,	her,	kullan-,	taraf,	
biz,	düşün-,	hiç,	nasıl,	tüm,	
			ne,	ülke,	

Kaynak: Açık, 2013.

Bütün bu dizelge çalışmaları özellikle program geliştirme, ders kitabı hazırlama gibi çalışmalarda temel bir rol oynamakla birlikte, her durumda izlenecek yaklaşım kuşkusuz dil öğretimindeki somuttan soyuta ve yakından uzağa ilkesine uygun olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında, aşağıdaki şekilde ***ben*** olarak gösterilen öğrenici/kullanıcının ***A1 öncesi*** düzeyinde gereksinim duyabileceği sözvarlığının baloncuklar içerisinde verilen alanlarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Baloncukların çoğaltılabileceği, azaltılabileceği, içeriklerinin yakından uzağa, somuttan soyuta ilkesi doğrultusunda değiştirilebileceği unutulmamalıdır.

Hazır programlar ve kitaplar kullanarak Türkçe öğretmekte olan öğretmenlerin mevcut program ve kitap dışına çıkması kurumsal olarak sorun yaratabilmekle birlikte, özellikle ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğreniciye yönelik öğretim, ölçme ve değerlendirme araçları ile diğer araçların belirtilen bakış açısıyla geliştirilebileceği düşünülmektedir.

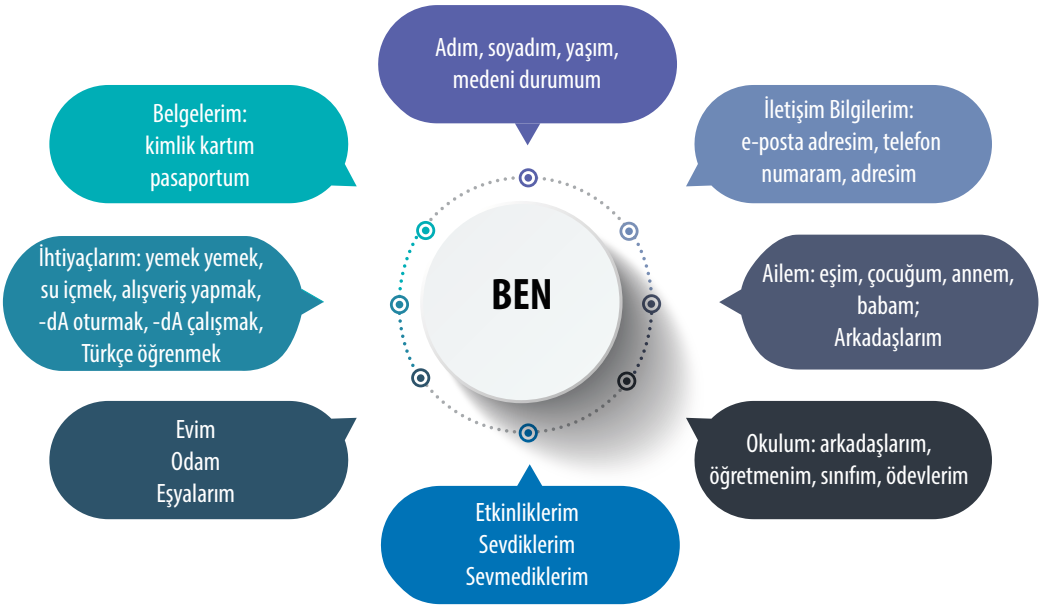

Şekil 2: A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Olası Temel Sözvarlığı Gereksinimleri

2. BÖLÜM A1 ÖNCESİ DÜZEYİ İLETİŞİM YETİSİ BETİMLEYİCİLERİ

2.1. A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Dilsel İletişim Yetisi

Birinci bölümde de belirtildiği üzere, ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğrenicilerin birçok açıdan farklı özelliklere sahip olmaları ve çok sınırlı becerilere sahip olmaları Türkçe yeterliklerinin betimlenmesini güçleştirmektedir. Bu güçlüğü aşmak üzere farklı yollar izlenmektedir. Örneğin, Fransız meslektaşlarımızca hazırlanan Fransızca için ***A1 öncesi*** düzeyi başvuru rehberinde temel dayanak, OBM'nin A1 düzeyi betimlemelerinin tanımladığı yeti türleri ile betimleyicileri olmuştur (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Bu tercih doğal olarak ***A1 öncesi*** ile A1 arasındaki uyumu sağlamak üzere yapılmıştır. Yazarlar ayrıca, görece sınırlı bir içeriğe sahip olan ***A1 öncesi***nin içerik bakımından zenginleştirilmesini sağlamak üzere diğer betimleyicileri (ALTE Breakthrough A1; Standard 1 Kanada Dil Standartları 2002) de incelemişlerdir. Bu çalışmada da betimleyiciler ardışık iki düzey olan ***A1 öncesi*** ve A1 için genellikle birlikte sunulmuştur. Bu tercihin dayanağı, bir yandan iki düzey arasındaki uyumun sağlanması diğer yandan iki düzey arasında karşılaştırma yapılabilmesi olmuştur.

2.1.1. Genel Özellikleri

OBM'de A düzeyi "acemi" ("temel" düzey) kullanıcı/öğrenici düzeyi, A1 düzeyi ise "giriş" veya "keşif" düzeyi olarak adlandırılmaktadır (Conseil de l'Europe, 2001, s. 25). Fransız meslektaşlarımız ise ***A1 öncesi*** düzeyini "ilk temas" düzeyi olarak adlandırmaktadırlar (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005); biz burada Türkçe için "ilk adım" terimini kullanmayı tercih ettik. Nitekim bu düzeyin altında bir kişi "Türkçeyi veya herhangi bir dili konuşuyor" olarak nitelendirilemediğinden Türkçede tanımlanabilen ilk beceri düzeyi ***A1 öncesi*** olarak kabul edilmiştir.

A1 düzeyinin özellikleri OBM'de iletişim becerilerini ilgilendiren başlıca 3 betimleyici ile (Conseil de l'Europe, 2001, s. 25) sunulmaktadır (Bkz. Tablo 10). Birinci betimleyicide iletişim durumları için belirlenen anahtar kavramlar ***günlük dil, günlük konuşma ve somut gereksinimler*** iken iletişim için gereksinim duyulan beceriler ***anlamak*** ve ***kullanmak*** olarak sunulmaktadır. Belirlenen betimleyici ***A1 öncesi*** öğrenici/kullanıcı için ancak belli sınırlamalarla yeniden düzenlenebilir. Nitekim, A1'e ilişkin 1 no'lu betimleyici, Fransız meslektaşlarımızca (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005) hazırlanan ***A1 öncesi*** betimleyicisinde, belli koşullara bağlı olarak tabloda sunulduğu gibi düzenlenmiştir. 2 no'lu betimleyicideki anahtar kavramlar ***kendini*** ve ***başkasını tanıtma, başka bir kişiye sorular sorma*** ve ***bu tür sorulara yanıt verme*** olarak dikkat çekmektedir. Söz konusu betimleyici, ***A1 öncesi*** düzeyinin sınırlamaları nedeniyle ve yakından uzağa ilkesi gere-

ğince, öğrenici/kullanıcının ***kendini*** ve ***yakın aile bireylerini*** tanıtması ve soruların ancak kendisi ile ilişkili olması gibi koşullarla yeniden düzenlenmiştir.

Tablo 10: A1 ve A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Genel İletişim Becerileri

Düzey/ Beceri	A1	A1 Öncesi
Genel iletişim becerileri	1. Günlük dile ve günlük konuşmaya ait olanlar ile somut gereksinimleri karşılamayı amaçlayan çok basit sözceleri anlayabilir ve kullanabilir.	Bir no'lu betimleyici, 1. ***sınırlı iletişim durumlarında***, olasılıkla "hizmet almaya ilişkin" (somut gereksinimler) sözel etkileşimlerde şeklinde olması; 2. vurgunun ***kullanmak*** üzerine değil, anlamak üzerine olması; 3. ***sözce*** kavramı, tümce düzeyinde sözceleri değil de tek bir sözcük veya tümce değerinde sözcük biçimindeki sözceleri kapsaması koşuluyla ***A1 öncesi***ne uygulanabilir.
	2. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir; bir kişiye, örneğin, oturduğu yer, ilişkileri, kendisine ait olan şeyler vb. konusunda sorular sorabilir ve bu tür sorulara yanıt verebilir.	İki no'lu betimleyici 1. her yönüyle kendini tanıtmak değil de, yalnızca "kim olduğunu söylemek" gibi ***kendini tanıtma*** veya ***kendini tanımlama*** 2. birini tanıtma ile aile üyelerini (eş, çocuklar) tanıtma 3. soru sorma ile yalnızca ***bütünüyle yabancı olmayan bir kişiye*** soru sorma söz konusudur; sorular yaşadığı yeri kapsayabilir, fakat ilişkiler meslek/mesleki etkinlik, medeni durum ile sınırlanmalıdır 4. ***kendisine ait olanı*** belirtmek ***A1 öncesi*** düzeyinde mümkün olabilir; sorular yalnızca ***(Bu kimin? Senin mi?)*** göstererek sorma gibi basit sorular olabilir. Dolayısıyla karşılıklı olarak soru sorma ve yanıt verme becerilerinin bütünü söz konusu değildir.
	3. Karşısındaki kişinin yavaş ve tane tane konuşması ve destekleyici bir tutuma sahip olması halinde basit düzeyde iletişim kurabilir.	

Kaynak: Beacco, Ferrari, Lhote ve Tagliante, 2005.

Yukarıdaki düzenlemelerin ardından, ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcının genel iletişim beceri betimleyicileri şöyle belirlenmiştir:

Tablo 11: A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Genel İletişim Becerileri

A1 Öncesi	1. Çok sık karşılaşılan iletişim durumlarında kullanılan günlük dile ait birkaç ifadenin yanı sıra toplum yaşamının bazı somut gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan çok basit sözceleri anlayabilir; bunların bazılarını kullanabilir. 2. Kendini tanıtabilir ve örneğin, uyruk, yaş, medeni durum, meslek, yaşadığı yerle ilgili sorulara yanıt verebilir ve olasılıkla bütünüyle yabancı olmayan birine veya idari veya öngörülebilir hizmet etkileşimlerinde bu tür soruları sorabilir. 3. Basit sözceler (bir veya iki sözcükten oluşan) aracılığıyla, karşısındaki kişi yavaş ve tane tane konuşur ve destekleyici bir tutum takınırsa, birinci diline veya edindiği diğer dillere de başvurarak kısmen de olsa sıradan bir etkileşime katılabilir. 4. Yazı-ses birim çiftlerini kısmen tanıyabilir ve bazılarını kullanabilir. 5. Belli ve sınırlı toplumsal bağlamlarda ayrı veya sözdizimsel olarak basit (ve kendi deneyim alanıyla ilişkili) tümceleri tanıyabilir.

Kaynak: Beacco, Ferrari, Lhote ve Tagliante, 2005.

2.1.2. A1 Öncesi Düzeyinde Dilsel İletişim Becerisi Betimleyicileri

OBM (2001, s. 17-18), alanyazında var olan kuramlara koşut bir yaklaşımla, dilsel iletişim yetisinin üç temel bileşeninden söz etmektedir: ***dilsel bileşen, toplumdilbilimsel bileşen ve edimbilimsel bileşen***. Bileşenlerin her biri dile ilişkin ***bilgiler, yetkinlikler ve beceriler*** içermektedir. Herhangi bir dili biliyor olmak, yalnızca dilsel bileşen (sözcük bilgisi, dilbilgisi, sesbilgisi, sözdizim) konusunda yetkin olmakla sınırlı değildir. Çünkü, yabancı dilde dilbilgisi kurallarını çok iyi bildiği ve zengin bir sözcük dağarcığına sahip olduğu halde, çok basit iletişim gereksinimlerini gidermede güçlük çeken bireyler olduğu bilinmektedir. Bu güçlükler genellikle dil kullanımının toplumsal ve kültürel yönlerinin yanı sıra dilsel bileşen bilgisinin işlevsel olarak kullanımına ilişkin deneyim, bilgi ve girdi eksikliklerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 12: Dilsel İletişim Yetisinin Bileşenleri

Dilsel bileşen	Toplumdilbilimsel bileşen	Edimbilimsel bileşen
Bir yandan dile ilişkin bilgileri (sözvarlığı, sesbilgisi, sözdizim ve dil dizgesinin toplumdilbilimsel ve edimbilimsel olmayan boyutları) (yerleşik sesbilgisel ayrımlar, sözvarlığının genişliği ve açıklığı vb.), bir yandan da bilişsel, bellekte bilgi saklama biçimi ve bilgilere erişim gibi konuları ilgilendirmektedir.	Dil kullanımının toplumsal kültürel parametreleri ile toplumsal normlarına (seslenme ve incelik kuralları, toplumsal gruplar arasındaki ilişkilerin ayarlanması, bir topluluğun işleyişinde yer alan törensel nitelikli davranışlar) ilişkin bilgiyi kapsamaktadır.	Etkileşime dayalı senaryolar veya şemalar çerçevesinde dil kaynaklarının (söz edimleri) işlevsel olarak harekete geçirilmesine dayanmakta olup söylem konusundaki yetkinliği de (bağdaşıklık, bağlaşıklık, metin türlerini ve çeşitlerini tanıma, gülmece ve parodi etkileri) kapsamaktadır.

2.1.2.1. A1 Öncesinde Dilsel Bileşen

A1 düzeyindeki kullanıcı/öğrenici gerek kendisi gerekse de temel nitelikteki gereksinimleri ile ilgili bilgi alışverişini sağlayabilecek temel ifadeler arasından seçim yapmaktadır. Bu açıdan OBM'de (Conseil de l'Europe, 2001, s. 86-94), ilgili kullanıcı/öğrencinin becerileri genel dilsel kapsam, sözvarlığı genişliği ve yetkinliği, dilbilgisel doğruluk, sesbilgisel yetkinlik ile yazım bilgisi yetkinliği şeklinde sıralanmakta ve betimlenmektedir. A1 için belirlenmiş olan bu betimleyiciler ***A1 öncesi*** için Fransız meslektaşlarımızca şöyle uyarlanmıştır (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005):

Tablo 13: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Sözvarlığı, Dilbilgisi, Sesbilgisi ve Yazım Bilgisi Yetkinliği

	A1 Öncesi	A1
Genel dilsel kapsam	Bazı sözcükler ile basit ifadeleri bilir, bunları kullanarak kendisi ve günlük nitelikteki gereksinimleri hakkında sınırlı sayıda temel bilgiyi verebilir.	Gerek kendisi gerekse de temel nitelikteki gereksinimleri ile ilgili bilgiler için gereken basit ifadeler arasında seçim yapar.
Sözvarlığı genişliği	Yalın, ayrı ve belli bir dizelge oluşturmayan sözcükler ile kendisinin belirleyebileceği olağan ve yinelenen somut durumlara ilişkin sınırlı sayıda ifadeye sahiptir.	Belli somut durumlara ilişkin ifadeler ile yalın sözcüklerden oluşan temel bir dağarcığa sahiptir.
Sözvarlığı yetkinliği	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*
Dilbilgisel doğruluk	Biçimbilgisel çeşitliliği ve kimi sözdizimsel öbekleri algılayabilir, fakat, sözel dildeki kimi sözdizimsel yapılar (ben, ekmek, istiyorum…) ve/veya çözümlenmemiş ve ezberlenmemiş sözceler içerisinde yer alan biçimler dışında, bunlara ilişkin oturmuş bir denetim sağlayamaz.	Sözdizimsel yapılar ve ezberlenmiş bir dizelgeye ait basit dilbilgisel biçimler üzerinde sınırlı bir denetime sahiptir.
Sesbilgisi yetkinliği	Çok sınırlı ifadeler ve ezberlenmiş sözcüklerden oluşan bir dizelgeye ilişkin sesletimi, öğrenici/kullanıcının dilsel topluluğundan olan konuşucuların konuşma biçimine aşina anadili konuşuru için biraz çabayla anlaşılabilirdir.	Çok sınırlı ifadeler ve ezberlenmiş sözcüklerden oluşan bir dizelgeye ilişkin sesletimi, öğrenici/kullanıcının dilsel topluluğundan olan konuşucuların konuşma biçimine aşina anadili konuşuru için biraz çabayla anlaşılabilirdir.
Yazım bilgisi yetkinliği	Günlük kullanım nesnelerinin, mağazaların adları gibi basit sözcükleri bakarak yazabilir. Adını, soyadını, sokağının adını, oturduğu veya doğduğu şehrin adını harf harf kısmen söyleyebilir. Tarihleri, saatleri, fiyatları bakarak yazabilir (Tek veya birkaç sözcükten oluşan) yazılı sözceler üretebilir.	Örneğin basit duyuruları veya talimatları, günlük yaşamdaki nesnelerin adlarını, mağaza adlarını ve düzenli olarak kullanılan ifadeler kümesi gibi kısa ifadeleri ve bilindik sözcükleri bakarak yazabilir. Adresini, uyruğunu ve bu türdeki diğer kişisel bilgileri harf harf söyleyebilir.

A1 öncesi düzeyinin sözlüksel kapsamının hangi sözcükleri kapsayacağını belirlemek kolay değildir. ***A1 öncesi*** için bunların yaklaşık 300/400 sözcük, sözce ve sık kullanılan ifadeler olabileceği düşünülmektedir (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Yazarlar bu tahminlerini Fransızca dışındaki diller için A1 düzeyinde özel kavramlarda 700/800 sözcük, genel kavramlarda (işlev gerçekleştirimleri hariç) 250 dolayında sözcük olduğu değerlendirmesine dayandırmaktadırlar.

Dilbilgisel doğrulukla ilgili olarak, ***A1 öncesi*** düzeyindeki öğrenici/kullanıcının biçimbilgisel yetkinliği doğal olarak son derece düşük düzeydedir. Bunun sebebi öğrenicinin hedef dili ad veya çekimsiz eylem (gelmek, gitmek vb.) düzeyinde henüz yapılandırma aşamasında olmasıdır. Dolayısıyla, ***A1 öncesi*** düzeyinde öğrenici/kullanıcının karmaşık sözdizimsel yapılar üretmesi beklenemez. Olasılıkla AÖ (Adıl) + Eylem (Ankara'da oturuyorum.), AÖ (Adıl) + AÖ (ad) + Eylem (Annem iş arıyor.), EÖ + ÇEK Emir (Gel!, Git!) dizilişinde tümceleri tanır veya sınırlı koşullarda da olsa, üretebilir.

2.1.2.2. Toplumdilbilimsel bileşen

OBM'ye göre, kullanıcı/öğrenici A1 düzeyinde toplumdilbilimsel nitelikteki toplumsal ve dilsel ilişkileri "uygun biçimde" yönetecek düzeyde değildir. A1 öncesi bir düzey olarak ***A1 öncesi*** düzeyinde de durum farklı değildir. Ev sahibi toplumun iletişimsel ölçütlerine göre, özellikle el kol ve yüz hareketlerinden yararlanarak erek dilde etkileşime girme isteğini ve buna hazır olduğunu çok sınırlı bir biçimde dile getirebilir.

Tablo 14: A1 Öncesi Düzeyinde Toplumdilbilimsel Bileşen

Toplumdilbilimsel doğruluk	"merhaba", "iyi akşamlar", "görüşürüz", "lütfen", "teşekkürler", "teşekkür ederim", "affedersiniz", "pardon" gibi incelik ifadelerini kullanarak temel düzeyde toplumsal ilişki kurabilir.

2.1.2.3. Edimbilimsel Bileşen

A1 düzeyinde edimbilimsel bileşene ilişkin olarak esneklik, konuşmada söz sırası alma yönetimi, konusal geliştirme (konuşmada veya yazılı metinde) ve açıklık konusunda betimleyici belirlemek mümkün değildir. ***A1 öncesi*** düzeyindeki kullanıcı/öğrenici gerçek anlamda sözel düzeyde (bir konuşmayı yürütme biçiminde) toplumsal kalıplara göre etkileşim kuramaz, fakat sınırlı bir düzeyde etkili olabilir.

Tablo 15: A1 Öncesi Düzeyinde Edimbilimsel Bileşen

Bağdaşıklık ve bağıntı	"Ve" bağlacı ile sözcükleri veya sözcük öbeklerini birbirine bağlayabilir.
Sözel rahatlık	Çok sayıda duraksamayla çok kısa, yalın, genellikle kalıplaşmış veya ezberlenmiş (ad veya belirteç ağırlıklı) sözceler üretebilir; mimiklerle ve/veya ilk diline veya sahip olduğu başka bir dile başvurarak ve/veya karşısındakinden yardım isteyerek iletişimde karşılaştığı güçlükleri aşmaya çalıştığını gösterebilir.

2.2. İletişim Amaçlı Dilsel Etkinlikler ve Stratejiler

2.2.1. Alımlama Etkinlikleri ve Stratejileri

Dinleme anlama ve ***okuma anlama*** olarak da adlandırılan (sözel ve yazılı) alımlama veya anlama etkinlikleri ***A1 öncesi*** düzeyinden itibaren dilsel bütünleşme yolundaki kitleler için büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü toplum yaşamı (örneğin sokaktaki yazılar) bu tür becerileri gerektirmektedir.

2.2.1.1. Sözel Alımlama Etkinlikleri

OBM Eki'nde (Council of Europe, 2017, s. 54) üç tür sözel alımlamadan ve ***alımlama stratejilerinden*** söz edilmektedir: ***işitsel alımlama, görsel alımlama*** ve ***görsel işitsel alımlama***. İşitsel alımlamada (tek yönlü dinleme) dil kullanıcısı bir veya birden çok konuşucu tarafından üretilen konuşma girdisini alımlamakta ve işlemlemektedir. Görsel alımlamada (Okuma) ise kullanıcı bir veya birden çok kişi tarafından üretilmiş yazılı metinleri girdi olarak alımlamakta ve işlemlemektedir. Görsel işitsel alımlamada, altyazılı veya altyazısız, çoklu medya (tv, video) uygulamaları söz konusudur. ***Alımlama stratejileri*** konusunda belgenin sözünü ettiği stratejiler ***ipuçları belirlemek ve çıkarımda bulunmak*** olarak sunulmaktadır.

İşitsel alımlamada söz konusu olan ***dinlediğini genel olarak anlama*** etkinlikleri ise ***diğer konuşucular arasındaki karşılıklı konuşmayı anlama, konuşulan ortamda bulunan bir dinleyici kümesinin üyesi olarak dinleme, duyuruları ve yönergeleri dinleme ve radyo ve işitsel kayıtları dinleme*** olarak sıralanmaktadır.

A1 ve ***A1 öncesi*** düzeyindeki öğrenici/kullanıcının sözel alımlama becerileri ise aşağıdaki gibi belirlenmiştir[13]:

13 OBM (CECRL 2001, CEFR 2017)'den alınan ve yayın hakkı (Copyright) Avrupa Konseyi'ne ait olan metinler Fransızca ve İngilizceden Türkçeye, Avrupa Konseyi'nin izniyle tarafımızdan çevrilmiştir. Çevirilerin içeriğiyle ilgili tüm sorumluluk tarafımıza aittir.

Tablo 16: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Sözel Alımlama Becerileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi	A1
Genel dinleme anlama	Kısa, çok basit soruları ve sözceleri, yavaş ve anlaşılır bir biçimde sesletilmesi ve anlaşılmasını kolaylaştırmak üzere el kol hareketlerinin veya diğer görsel hareketlerin eşlik etmesi ve gerektiğinde tekrar edilmesi koşuluyla anlayabilir. Gündelik bilindik sözcükleri, açıkça belirlenmiş, bilindik günlük bir bağlamda açık ve yavaş bir biçimde sesletilmesi koşuluyla tanıyabilir. Sayıları, fiyatları, tarihleri ve haftanın günlerini, bilindik günlük bir bağlamda açık ve yavaş bir biçimde sesletilmesi koşuluyla tanıyabilir.	Anlamı kavramasına izin vermek üzere uzun duraklamalarla, çok yavaş ve özenle dile getirilmiş sözleri takip edebilir. Günlük yaşamda karşılaşılan bilindik konularla ilgili somut bilgileri (örneğin yerler ve saatler), yavaş ve anlaşılır bir biçimde sunulmuş olması koşuluyla, tanıyabilir.
Diğer konuşurlar arasındaki karşılıklı konuşmayı anlama	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	İnsanlar kendilerinden, aileden, okuldan, boş zaman etkinliklerinden veya çevrelerinden söz ederken, yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşmaları koşuluyla bazı sözcükleri ve ifadeleri anlayabilir. Basit (örneğin mağazadaki bir müşteri ile satıcı arasında geçen) basit bir karşılıklı konuşmayı dinlerken, insanların çok yavaş ve çok anlaşılır bir biçimde konuşmaları koşuluyla sözcükleri ve kısa tümceleri anlayabilir.
Konuşulan ortamda bulunan bir dinleyici kümesinin üyesi olarak dinleme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Rehber eşliğinde yapılan bir ziyaret gibi, öngörülebilir bir durumda dile getirilen çok basit bilgileri, konuşmanın çok yavaş ve anlaşılır olması ve zaman zaman duraklanması koşuluyla, ana hatlarıyla anlayabilir.
Duyuruları ve yönergeleri dinleme	"Dur", "Kapıyı kapatınız!" gibi eylemlerle ilgili kısa ve basit yönergeleri, yavaş bir biçimde yüz yüze, el kol hareketlerinin veya diğer görsel hareketlerin eşlik etmesi ve gerektiğinde tekrar edilmesi koşuluyla anlayabilir.	Kendisine dikkatli ve yavaş bir biçimde yöneltilen yönergeleri anlayabilir ve kısa ve basit yönergeleri izleyebilir. Birisi kendisine yavaş ve anlaşılır bir biçimde bir şeyin nerede olduğunu söylediğinde, söz konusu eşyanın yakın çevrede olması koşuluyla, bunu anlayabilir. Hoparlör aracılığıyla, örneğin bir garda veya alışveriş merkezinde, yavaş ve anlaşılır bir biçimde dile getirilen duyuru içerisindeki rakamları, fiyatları ve saatleri anlayabilir.
Radyo ve işitsel kayıtları dinleme	Basit ve kısa kayıtlarda geçen bildiği sözcükleri, adları ve sayıları, çok yavaş ve anlaşılır bir biçimde söylenmesi durumunda tanıyabilir.	Bilindik konulardaki kısa kayıtlarda geçen somut bilgileri (yerler ve saatler gibi), çok yavaş ve anlaşılır bir biçimde söylenmesi koşuluyla seçebilir.

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 55-59.

Sözel alımlama durumları için dikkat edilmesi gereken noktalardan ilki ***A1 öncesi*** düzeyi için kimi durumlarda betimleyici öngörülmemiş olmasıdır. İkinci nokta ise, kimi durumlarda kullanıcı/öğreniciden sınırlı ve belli koşullara bağlı (kısalık, basitlik, açıklık, anlaşılırlık, somutluk, sık kullanılırlık, tanıdıklık vb.) olarak ***anlama, seçme*** ve ***tanıma*** becerilerinin beklendiğidir. Dolayısıyla, gerek program gerekse de ders araç gereçleri geliştirilirken bu koşul ve beceriler göz önünde bulundurulmalıdır.

2.2.1.2. Yazılı Alımlama Etkinlikleri

Yazılı alımlama veya alanyazındaki yaygın deyişiyle okuma anlama becerisine ilişkin olarak OBM (2017, s. 59) öncelikle okuma etkinliğinin amacı, ardından da belli işlevleri olan metin türlerini okuma kavramı arasında ayrım yapmaktadır. Örneğin, okuma etkinliğinin amacı bakımından, bilgi veya gerekçe bulma amaçlı okuma ile yön belirleme amaçlı okuma arasında önemli bir fark bulunduğunun altı çizilmektedir. Bu çerçevede, yazılı alımlama ile ilişkili olarak ***yazışmaları okuma, yönünü belirleme için okuma, bilgi veya kanıt bulma için okuma, yönergeleri okuma ve boş zaman etkinliği için okuma*** olmak üzere beş okuma türü ayrımı yapılmaktadır.

Bu çalışmada belirlenen hedef kitlelerin dört grup olduğu düşünüldüğünde, okuryazar olmayanlar ile okuryazarlık düzeyi yetersiz olanlar için öncelikle yazma ve okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmişti. Dolayısıyla, burada dört öğrenici/kullanıcı grubunun gereksinimleri doğrultusunda betimleyici konmuştur. Betimleyiciler okunurken tanıma, okuma ve anlama becerileri arasında ayrım yapıldığı unutulmamalıdır. Çünkü, okuyabiliyor olmak, yalnızca yüksek sesle okumayı, bir başka deyişle sesletmeyi içerir, fakat anlamayı içermez. Özellikle ***A1 öncesi*** düzeyin altındaki gruplar (D, C) için ***tanıma ve okuma*** söz konusu iken, ***anlama*** ancak ***A1 öncesi*** ve A1 düzeylerinde söz konusu olabilmektedir.

Tablo 17: A1 ve A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Yazılı Alımlama Becerileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi Düzeyin Altındaki Gruplar		A1 Öncesi	A1
	Grup D	Grup C		
Genel okuma anlama	Belirli alanlara ilişkin sınırlı sayıda bilindik sözcüğü tanır.	Belirli alanlara ilişkin çok kısa metinlerde yer alan ya da ayrık olarak verilen bilindik sözcükleri okumayı başarır.	Ayaküstü yemek yenen restoranların resimli menüsü veya çok bilindik sözcükler kullanılan resimli kitap gibi bağlamlardaki resimle birlikte sunulan bilindik sözcükleri tanıyabilir.	Tek tümcelik de olabilen çok kısa ve basit metinleri anlayabilir, bilindik adları, sözcükleri ve temel tümceleri belirleyebilir ve gerektiğinde yeniden okuyabilir.
Yazışmaları okuma	Basit metin ve kişisel belgelerdeki bilindik öğeleri tanır. Formatından ve yazı özelliklerinden bilindik belgeleri tanır.	Basit form ve kişisel belgelerdeki bilindik sözcükleri okuyabilir. Bazı logo, işaret ve kısaltmaları tanıyarak belge incelemeye yönelebilir.	Bir mektup, kart veya e-postada yer alan, davet edildiği etkinlikle ilgili gün, saat ve yer bilgisini anlayabilir. Arkadaşlarınca veya meslektaşlarınca yazılmış 'Saat 4'te dönüş' veya 'Toplantı salonunda' gibi çok basit notlarda ve ileti metinlerinde yer alan zaman ve yer bilgilerini kısaltma içermemesi koşuluyla tanıyabilir.	Posta kartları üzerinde yer alan kısa ve basit iletileri anlayabilir. Sosyal medya araçları veya e-posta aracılığıyla gönderilen (örneğin, etkinlik önerisi, ne zaman ve nerede buluşulacağı gibi bilgiler içeren) kısa ve basit iletileri anlayabilir.

Yönünü belirlemek için okuma	Afiş, tabela ve uyarılarda kişisel ilgi alanına giren bilindik biçimlerde yazılmış adları ve sözcükleri, başkaları tarafından hazırlanmış bir notla karşılaştırarak tanır.	Afiş, tabela ve uyarılarda kişisel ilgi alanına giren adları ve sözcükleri, olasılıkla başkaları tarafından hazırlanmış bir notla karşılaştırarak okuyabilir.	'Otopark', 'Durak', 'Yemek salonu', 'Sigara içilmez' gibi gündelik basit işaretleri anlayabilir. Afiş, broşür ve ilanlarda yer alan yer, saat ve ücret bilgilerini bulabilir.	En bilindik gündelik durumlarda görülen betimleyici ve açıklayıcı metinlerde geçen bilindik adları, sözcükleri ve çok temel düzeydeki tümceleri tanıyabilir. Alışveriş merkezi rehberleri (mağazaların bulunduğu katlarla ilgili bilgiler) ve yönleri (örneğin asansörün nerede olduğu) anlayabilir. Otel ile ilgili, örneğin yemek saatleri, temel bilgileri anlayabilir. Reklamlarda, özel olaylarla ilgili programlarda ve broşürlerde yer alan basit ve önemli bilgileri (örneğin, önerilen etkinlikleri, fiyatları, etkinlik tarihi ve yerini, hareket saatlerini vb.) bulabilir ve anlayabilir.
Bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma	Çizim ve simgeleri tanır; yol gösterilirse, anlam çıkarmada çizim ve simgelerden yararlanabilir.	Logografik ve tipografik öğelerin yardımıyla içerik özellikleri hakkında çıkarımlar yaparak bilindik türdeki kısa metinleri ayırt edebilir. Anlam çıkarmada çizim ve simgelerden yararlanabilir.	Ayaküstü yemek yenen restoranlardaki resimli menü veya basit ve sık kullanılan sözcüklerle yazılmış resimli bir hikaye gibi bilindik sözcük ve resimlerden oluşan en basit bilgilendirme amaçlı metni anlayabilir.	Bilgilendirme amaçlı daha basit bir materyalin ve basit kısa betimlemelerin içeriği konusunda, özellikle görsel bir taşıyıcı varsa, fikir edinebilir. Kişisel ilgi alanına giren konular (örneğin spor, müzik, yolculuk, tarih vb. konusundaki haberler vb.) ile ilgili basit sözcüklerle yazılmış ve resimler ve görüntülerle desteklenmiş kısa metinleri anlayabilir.
Yönergeleri okuma	Çok kısa, basit, 'Park yasağı', 'Yiyecek ve içecek tüketmek yasaktır' gibi bilindik, gündelik bağlamlarda kullanılan yönergeleri tanıyabilir.	Çok kısa, basit, 'Park yasağı', 'Yiyecek ve içecek tüketmek yasaktır' gibi bilindik, gündelik bağlamlarda kullanılan yönergeleri okuyabilir.	Çok kısa, basit, 'Park yasağı', 'Yiyecek ve içecek tüketmek yasaktır' gibi bilindik, gündelik bağlamlarda kullanılan yönergeleri anlayabilir.	Kısa, basit yazılı yönergeleri (örneğin, X'ten Y'ye gitmek) izleyebilir.
Boş zaman etkinliği olarak okuma	Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.	Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.	Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.	Basit sözcüklerle yazılmış günlük etkinliklerle ilgili resimli kısa anlatıları anlayabilir. Resimli öykülerdeki kısa metinleri, resimlerin içeriği önemli ölçüde tahmin etmeye yardımcı olması koşuluyla, ana çizgileriyle anlayabilir.

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 60-61; Borri, Minuz, Rocca, & Sola, 2014.

2.2.1.3. Görsel İşitsel Alımlama

OBM Eki (2017)'nde TV ve film izleme görsel işitsel alımlama etkinliğinin bir parçası olarak gerek canlı gerekse de kaydedilmiş görsel malzemeyi kapsamaktadır (Council of Europe, 2017). Beceri düzeyi betimlemeleri için belirlenen anahtar kavramlar konu değişikliklerini izlemek ve ana noktaları belirlemek, ayrıntıları, küçük farkları ve örtük anlamı belirlemek (C düzeyleri) olup yayının veya kaydın hızının bu noktada belirleyici olduğunun altı çizilmektedir. Altı çizilen diğer bir konu, film izlemenin yüksek düzeylerde mümkün olabileceğidir. Dolayısıyla ***A1 öncesi*** düzeyi için herhangi bir betimleyici söz konusu değildir. Aşağıda A1 düzeyi öğrenici/kullanıcının konuya ilişkin beceri betimleyicisi yer almaktadır.

Tablo 18: A1 ve A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcının Görsel İşitsel Alımlama Becerileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi	A1
TV, Film ve Video İzleme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Görsel bilgiyi ve genel bilgileri kullanarak haber özetlerindeki ve ürün reklamlarındaki bilindik sözcükleri ve tümceleri tanıyabilir ve konuları belirleyebilir.

2.2.1.4. Alımlama Stratejileri

Alımlama stratejileri OBM Eki'nde aşağıdan yukarıya / yukarıdan aşağıya işlemlemenin bir birleşimi olarak sunulmaktadır. ***Aşağıdan yukarıya*** biçiminde adlandırılan model biçimden anlama giden bir sürece karşılık gelmektedir. Bir zincir oluşturan seslerin ayrıştırılması (ayrıştırma), bu seslerin temsil ettiği sözcüklerin, sözcük öbeklerinin kesitlere ayrılması (kesitlere ayırma), bu sözcüklere bir anlam yüklenmesi (yorumlama) ve son olarak sözcüklerin anlamlarının bir araya getirilmesi (bireşim) aşamalarından oluşmaktadır. ***Yukarıdan aşağıya*** biçiminde adlandırılan modelde ise anlamdan biçime doğru bir gidiş söz konusudur. Buna göre, dinleyici sahip olduğu ve iletiyi dinledikçe edindiği bilgilere dayanarak içerik hakkında varsayımlar oluşturmakta, buna koşut olarak, iletinin oluşturulduğu dildeki gösterenlerin yapısına ilişkin bilgilerine dayalı biçimsel varsayımlar geliştirmekte, ardından, bu varsayımların doğrulamasını yapmaktadır (M.J. Gremmo ve H. Holec, 1990'dan aktaran Ferroukhi, 2009).

OBM Eki'nde kullanıcı/öğrenicinin becerilerini düzeylere göre betimleyen ölçeğin oluşturulması sırasında resimlerden, dış biçimden, üst başlıklardan, alt başlıklardan ve metin içindeki konumundan yararlanma; metin içi ve dilsel bağlamdan çıkarım yapabilme; dilsel ipuçlarından (sayılar ve özel adlar, önekler ve sonekler, sözcük köklerinden, zaman bağlaçlarından, mantıksal bağlaçlardan) yararlanma anahtar kavramlar olarak kullanılmıştır (Council of Europe, 2017, s. 66).

Tablo 19: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Yazılı/Sözlü Alımlama Stratejileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi	A1
İpuçlarını belirleme ve çıkarımda bulunma (Yazılı / Sözlü)	Bir sözcüğün anlamını, yanında bulunan bir resim veya görüntüden hareketle çıkarım yoluyla bulabilir.	Somut bir eylem veya nesneye ilişkin bilmediği bir sözcüğün anlamını, sözcüğün içinde geçtiği metnin çok basit ve gündelik yaşamın bilindik bir konusuyla ilgili olması koşuluyla çıkarım yoluyla bulabilir.

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 67.

2.2.2. Üretim Etkinlikleri

Üretim etkinlikleri hem sözel hem de yazılı olmak üzere başlıca iki düzlemde gerçekleşmektedir. Sözel üretimde kimi zaman kısa bir betimleme veya anlatı gerçekleştirilirken, kimi zaman da daha uzun ve resmi nitelikli bir sunuş söz konusu olabilir. *OBM Eki* (2017), sözel ve yazılı üretim etkinliklerinin, akademik ve mesleki (sözel sunumlar, yazılı araştırmalar ve raporlar gibi) alanlardaki öneminin yanı sıra toplumsal olarak bunlara yüklenen değerin altını çizmektedir (Council of Europe, 2017, s. 68). Gerek yazılı gerekse sözel üretimlerin niteliğinden (akıcılık, yazım kurallarına uygunluk vb.) hareketle ileti alıcılarının üretici hakkında (olumlu veya olumsuz) yargılar geliştirdiği bilinmektedir.

OBM Eki (2017, s. 68), üretim etkinliklerini, genel sözel üretim, genel yazılı üretim ve üretim stratejileri başlığı altında ele almaktadır. Belge, genel sözel üretimi uzun süreli tek yönlü konuşma (deneyim betimleme, bilgi verme ve örneğin tartışmada, bir durumu ortaya koyma), kamusal duyurular ve kitleye seslenme olmak üzere üç ana türe ayırmaktadır. Genel yazılı üretimi ise yaratıcı yazma ve raporlar / denemeler yazma başlığı altında sınıflandırmaktadır. Üretim stratejileri her iki durumda da planlama, giderme, denetleme / düzeltme başlıklarını içermektedir. *OBM Eki*, daha resmi nitelikli üretimin doğal yollarla edinilmemesi, eğitim ve deneyim yoluyla kazanılan bir okur-yazarlık ürünü olması nedeniyle, belli bir türün gerektirdiği beklentileri ve uylaşımları öğrenmenin gereğinden söz etmektedir (Council of Europe, 2017, s. 68).

2.2.2.1. Genel Sözel Üretim

Genel sözel üretim *OBM Eki* (2017, s. 69) tarafından üç büyük işlev çerçevesinde düzenlenmektedir: ***kişilerarası, işlemsel, değerlendirici.*** Bunlar da iki ana tür olarak sınıflandırılmaktadır: ***kitleye seslenme ve kamusal duyurular.*** Uzun süreli tek yönlü konuşma daha çok betimleme ve anlatılarda söz konusudur. Buna karşılık uzun süreli tek yönlü konuşma: bir durumu ortaya koyma ile olağan konuşma ve tartışma bağlamlarında bir kanıtı savunma becerisi olarak sunulmaktadır. *OBM 2017'*deki yeniliklerden biri olarak ***Uzun süreli tek yönlü konuşma: bilgi verme*** bilgi alışverişi ölçeğinden aktarılan betimleyiciler aracılığıyla oluşturulmuş yeni bir alana karşılık gelmektedir (age., s. 69). Olağan koşullarda, iletinin yöneltildiği kişinin yineleme veya açıklama istemesi durumunda, etkileşime dayalı bir etkinlik olmasına karşın, OBM 2017'de bilgi verme etkinliğinin tek yönlü olduğunun altı çizilmektedir (age., s. 70). Bilgi vermeye ilişkin konuşma üretimindeki anahtar kavramlar bilginin türü ve açıklık düzeyi olup ***A1 öncesi*** düzeyindeki bireyden bu yönde bir beceri beklenmemektedir. Aynı çerçevede bir konuyu ortaya koyma (tartışmada) için belirlenen anahtar kavramlar konular, kanıtlama biçimi ve dile getirme biçimidir. ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcı için bu yönde de bir beceri betimleyicisi bulunmamaktadır. Kamusal duyurular için içerik, anlaşılırlık, hazırlık gereksinimi, kitleye seslenme içinse seslenme biçimi, sorunları ustalıkla ele alma gibi kavramlar anahtar kavramlar olarak belirlenmiştir. Bu beceri düzeylerinin hiçbiri için ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcıya yönelik betimleyici bulunmamaktadır.

Tablo 20: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Genel Sözel Üretim Becerileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi	A1
Genel sözel üretim	Kendisi hakkında temel bilgiler (örneğin, ad, adres, aile, uyruk) veren kısa tümceler üretebilir.	Kişisel bilgiler ve yerler hakkında, basit, özellikle de yalın tümceler üretebilir.

Kaynak: Council of Europe, 2017.

A1 öncesi düzeyi kullanıcının genel sözel üretimi iki temel nitelik taşımaktadır. Bunlardan ilki tümcenin kısalığı, ikincisi ise konusu ile ilgilidir. Konusal sınırlılık tümcenin, konuşucunun kendisine ilişkin bilgiler içeriyor olmasından ileri gelir. Bu nedenle, öğretim programının ilk aşaması genel sözel üretim düzleminde kişinin kendisini tanıtmasına odaklanmalıdır.

2.2.2.2. Uzun Süreli Tek Yönlü Konuşma (Monolog)

Anlatı ve betimlemeyi kapsayan ve monolog olarak adlandırılan uzun süreli tek yönlü konuşma için iki anahtar kavram göz önünde bulundurulmuştur (Council of Europe, 2017, s. 69): ***betimlenen yönler ve söylemin gelişmişlik düzeyi***. Betimlenen yön kavramıyla basit gündelik bilgiler (kendini betimleme, neler yaptığını söyleme, nerede yaşadığını söyleme); bilindik işlevleri (planlarından, alışkanlıklarından, günlük etkinliklerinden, geçmişteki etkinliklerinden ve kişisel deneyimlerinden söz etme) yerine getiren konuşmalar ile ilgi alanlarına ilişkin konuşmalardan daha karmaşık betimleme konularına kadar birçok konuya ilişkin yönler belirtilmektedir. Söylemin gelişmişlik düzeyi ise basit sözcüklerden kalıplaşmış deyimlere uzanan bir çerçeveyi içermektedir.

A1 öncesi düzeyi kullanıcının bu tür bir konuşmayı gerçekleştirebilmesi için OBM tarafından belirlenen üç koşul bulunmaktadır. Bunlardan ilki, önceden hazırlanmak koşuludur. İkinci koşul ise hakkında konuşacağı konunun kendisiyle ilgili olmasıdır. Üçüncü koşul, basit sözcükler ve kalıp sözler (olasılıkla ezberlenen) ile bu tür bir konuşmayı gerçekleştirebileceğidir.

Tablo 21: A1 ve A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Uzun Süreli Tek Yönlü Konuşma Becerileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi	A1
Uzun süreli tek yönlü konuşma (Monolog): Deneyimi betimleme	Önceden hazırlanmak koşuluyla, basit sözcükler ve kalıplaşmış ifadeler kullanarak kendisini (örneğin adı, yaşı, ailesi) betimleyebilir. Beden dilini de kullanarak "mutlu", "yorgun" gibi basit sözcükleri kullanarak kendisini nasıl hissettiğini söyleyebilir.	Kendisini, yaptığı şeyi ve yaşadığı yeri betimleyebilir.
Uzun süreli tek yönlü konuşma: bilgi verme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Önceden hazırlanmak koşuluyla, basit bir dizi tümce ile günlük yaşamının basit yönlerini basit sözcükler ve yalın tümceler kullanarak betimleyebilir.
Uzun süreli tek yönlü konuşma: bir durumu ortaya koyma (örneğin tartışmada)	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Önceden hazırlanmak koşuluyla, sözcükler, tümceler ve kalıplaşmış ifadeler kullanarak bir nesne veya resim hakkında başkalarına göstererek de olsa basit bir betimleme yapabilir.
Kamusal duyurular	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*
Kitleye seslenme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Çok kısa ve tekrar edilen bir bildiriyi okuyabilir – örneğin bir konferans konuşmacısını tanıtmak, şerefe kadeh kaldırmak.

Kaynak: Council of Europe, 2017.

Tabloda görüldüğü üzere, uzun süreli tek yönlü konuşmada deneyim anlatma için betimleyici bulunmaktadır, fakat bilgi verme, bir durumu ortaya koyma, kamusal duyurular ve kitleye seslenme becerileri için betimleyici bulunmamaktadır.

2.2.2.3. Genel Yazılı Üretim

Yazılı üretim için ***OBM Eki***'nde (2017, s. 74) işlemsel dil kullanımı ve değerlendirme amaçlı dil kullanımı arasında bir ayrım yapılmamıştır. Nitekim, bunların iç içe oldukları belirtilmekte, bilgi ve kanıt bulma amaçlı okumanın dil kullanımının bu iki yönünü kapsadığının altı çizilmektedir. Benzer biçimde yaratıcı yazma ile uzun süreli tek yönlü konuşma: deneyim betimleme eşdeğer olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, OBM, gerçekte üçe ayırdığı yazılı üretim becerilerini iki ana tabloda betimlemektedir: genel yazılı üretim ve yaratıcı yazma.

Betimleyicilerin oluşturulmasında göz önünde bulundurulan anahtar kavramlar ise betimlenen yönler, metin türleri, söylemin gelişmişliği ve dil kullanımı olarak belirlenmiştir. Betimlenen yön ile basit gündelik bilgilerden, ilgi alanıyla ilgili konular ve sürükleyici öykülere ve deneyim betimlemelerine uzanan konular belirtilmektedir. Metin türleri, günlükler, kısa, kurmaca biyografiler, basit şiirler, gelişmiş betimlemeler ve kurmaca metinler genel yazılı üretimde söz konusu olabilecek türler arasında sayılmaktadır. Söylemin gelişmişlik düzeyi kullanılan sözcük ve tümcelerin basitliği veya karmaşıklığı, tümcelerin birbirleriyle bağlantıları, akıcılığı gibi kavramlarla ilişkilendirilmektedir. Son kavram olan dil kullanımı için ise daha çok tarz bakımından tür ve okur için uygunluk, doğallık, bireysellik ve özgüvenlilik ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur (Council of Europe, 2017, s. 74).

Genel yazılı üretimden söz edildiğinde, öncelikle bireyin bir dile ilişkin yazı dizgesini biliyor ve dilsel iletişim için kullanıyor olması gerekir. Dolayısıyla, bu rehberin hedef kitlesini oluşturan kişiler arasında yazma dizgesini tanıma ve yazma becerisini kullanma gereksinimi duyanlar için öncelikli olarak bu yönde bir eğitim öngörülmelidir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün (MEB HBÖGM, 2018) çalışmaları bulunmakta olup yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle bütünleşik çalışmalar ilgili kurumla işbirliği içerisinde yürütülebilir.

Bununla birlikte, OBM'de ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğrenici için genel yazılı üretim becerisi betimleyicisi bulunmaktadır. Aşağıda A1 ve ***A1 öncesi*** düzeyi betimleyicileri birlikte görülmektedir. Buna göre, sözlük kullanmak ve çok temel kişisel bilgilerle sınırlı olmak koşuluyla ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcı yazılı üretim gerçekleştirebilir. Fakat yaratıcı yazma, denemeler ve raporlar yazma amaçlı yazılımı üretim alanlarında ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcı için söz konusu değildir, nitekim OBM ilgili düzey, hatta A1 için bile belirtilen alanlarda herhangi bir betimleyici önermemektedir (Council of Europe, 2017, s. 75). Bu rehberde, belirlenen dört tür öğrenici/kullanıcı için betimleyiciler konmuştur. Bu yapılırken ***OBM Eki*** (2017) ve İtalyanca ***A1 öncesi*** rehberinden (Borri, Minuz, Rocca ve Sola, 2014) yararlanılmıştır.

Tablo 22: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Genel Yazılı Üretim Becerileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi Düzeyin Altındaki Gruplar		A1 Öncesi	A1
	Grup D	Grup C		
Genel yazılı üretim	Bilindik sözcükleri kopyalar. Kişisel bilgilerini basit formları doldurmak için kopyalar. Adını soyadını büyük harflerle yazar, imza atabilir.	Önceden hazırlanan notlar yardımıyla ya da yardım isteyerek bilindik sözcükleri yazabilir. Basit formları, nüfus bilgilerini (olasılıkla kopyalayabileceği bir metinden yardım alarak ya da yardım isteyerek) doldurabilir. Adını soyadını yazabilir, kişisel imzasını toplumsal uzlaşıya uygun olarak atabilir.	Sözlük kullanarak, kişisel bilgileri (örneğin ad, adres, uyruk) yazılı olarak verebilir.	Kişisel konularla ilgili sorular hakkında (örneğin, sevdiği ya da sevmediği şeyler, aile, evcil hayvanlar) basit sözcükler ve temel ifadeler kullanarak yazılı olarak yanıt verebilir. Basit yalın tümceler ve ifadeler yazabilir.
Yaratıcı yazma	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Kendisi ve hayali kişiler, yaşadığı yer ve yaptığı şeyler konusunda kısa tümceler yazabilir. Bir odanın neye benzediğini çok basit bir dille betimleyebilir. Günlük yaşamdaki kimi nesneleri (örneğin, bir arabanın rengi, küçük mü büyük mü olduğu) betimlemek üzere basit sözcük ve tümceler kullanabilir.
Raporlar ve denemeler yazma	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*

Kaynak: Council of Europe, 2017; Borri, Minuz, Rocca ve Sola, 2014.

2.2.2.4. Üretim Stratejileri

İletişim stratejileri kavramı alanyazında "konuşucu tarafından kendisini ifade etmeye çalışırken kimi güçlüklerle karşılaştığında, bunu aşmak için kullanılan dizgesel bir teknik[14]" (Corder, 1981, s. 103'ten aktaran Dörnyei, 1995, s. 56) biçiminde tanımlanmaktadır. Geleneksel iletişim stratejileri olarak da adlandırılmakta olup a) kaçınma ve indirgeme stratejileri, b) başarma veya giderme (doldurma/tamamlama/dengeleme) stratejileri ve c) duraklama ve zaman kazanma stratejilerini içermektedir.

OBM Eki (2017)'nde iletişim stratejileri klasik dillerarası iletişim stratejileri ile bağlantılı olarak sunulmaktadır (age., s. 76). Söz konusu stratejiler ***planlama, uygulama, denetleme ve düzeltme*** aşamalarını içermektedir. Planlama gerek sözel gerek yazılı üretim öncesindeki zihinsel hazırlığa karşılık gelmektedir. Bir başka deyişle, söylenmesi gereken şey ile nasıl söyleneceği konusundaki bilinçli düşünme aşamasıdır. Giderme stratejilerine ilişkin betimleyicinin oluşturulmasında göz önünde bulundurulan anahtar kavramlar belgede şöyle sıralanmaktadır (Council of Europe, 2017, s. 77): dilsel etkinliği desteklemek üzere başvurulan dil dışı hareketler, bilerek kullanılan "yanlış" bir sözcüğün niteliklerini söylemek, bilmediği bir kavramı tanımlamak ve açımlamaya başvurmak.

Diğer iki strateji olan denetleme ve düzeltme tek bir beceri betimleyicisinde sunulmaktadır. Belgede, planlama, denetleme ve düzeltme stratejileri ile ilgili olarak ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcısına ilişkin beceri betimleyicisi bulunmamaktadır. Buna karşılık giderme stratejileri için betimleyici mevcuttur (Tablo 23).

Tablo 23: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Üretim Stratejileri

Düzey / Beceri	A1 Öncesi	A1
Planlama	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*
Giderme	Bir şeyi parmakla işaret ederek ne olduğunu sorabilir.	Bir gereksinimi dile getirirken basit sözcükleri desteklemek üzere el kol hareketlerini kullanabilir.
Denetleme ve Düzeltme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*

Kaynak: Council of Europe, 2017.

2.2.2.5. Etkileşim

Göçmen veya mülteci, anadili konuşuru veya yabancı dil konuşuru tüm insanlar için dil bilmenin amacı temel gereksinimlerini karşılamaktır. Bu da zorunlu olarak diğer insanlarla etkileşimi gerektirir. Herhangi bir dildeki dilbilgisi kurallarını bilmek, o dili biliyor sayılmak ve gereksinimleri karşılamayı sağlayacak etkileşim için yeterli değildir. İletişim için o dili belli niyetler, gereksinimler, amaçlar için kullanabiliyor olmak da gerekir. Bu yüzden herhangi dil öğretim programı için ön koşul, bireyin temel iletişim

14 *Bizim çevirimiz.*

gereksinimlerini karşılayabilecek dilsel beceriler geliştirmesine olanak tanıyor olmasıdır. Özellikle baskın ve yaygın dilin bilinmediği ortamlara ilk defa gelenler için bu öncelikli amaç olmalıdır.

OBM (Council of Europe 2017, s. 80) dilsel etkileşim etkinliklerini iki ana başlıkta ele almaktadır: etkileşim etkinlikleri ve etkileşim stratejileri. Etkileşim etkinlikleri de kendi içerisinde üç ana başlıkta toplanmaktadır: genel sözel etkileşim, genel yazılı etkileşim ve genel çevrim içi etkileşim. Söz konusu üç etkileşim türünden üçüncüsü OBM 2001'de olmayıp OBM Eki (2017)'nde eklenmiştir.

Genel sözel etkileşim muhatabını anlama, karşılıklı konuşma, resmi olmayan tartışma, resmi tartışma (toplantılar), amaç odaklı işbirliği, mal ve hizmet satın alma, bilgi alışverişi, söyleşi yapma ve kendisiyle söyleşi yapılması ve iletişim araçlarını kullanmayı kapsamaktadır.

Genel yazılı etkileşim için yazışma, notlar, iletiler ve formlar olmak üzere iki başlık öngörülmüştür.

Genel çevrim içi etkileşim ise çok biçimli karşılıklı ve konuşma ve tartışma ile amaç odaklı çevrim içi işlemler ve işbirliğini içermektedir.

Etkileşim stratejileri ise söz sırası alma, işbirliği yapma, açıklama isteme olmak üzere üç başlıkta toplanmıştır.

2.2.2.5.1. Sözel Etkileşim

Genel sözel etkileşim için belirlenen beceri ölçeği OBM'de üç ana işlev çerçevesinde düzenlenmektedir: ***kişilerarası, işlemsel ve değerlendirici***. Kişilerarası işlev ***karşılıklı konuşma***, değerlendirici işlev ***sohbet (arkadaşlarla)***, ***resmi konuşma (toplantı), amaç odaklı işbirliği***ni kapsarken, işlemsel işlev ***bilgi alışverişi, mal ve hizmet alma, söyleşme ve söyleşilme ve iletişim araçlarını kullanma***yı kapsamaktadır (Council of Europe, 2017, s. 81). Konuşucu karşısındaki kişiyle girdiği etkileşimde merkezi konumda ve etkin olarak bulunmaktadır.

Genel sözel etkileşimin gerçekleşebilmesi için OBM betimleyicilerinin altını çizdiği kimi yönler bulunmaktadır. Bunlardan ilki, göçmen veya mülteci ile etkileşime giren kişiyle ilişkilidir. İlgilinin yardımseverliği ve konuştuğu kişiye karşı olumlu bir tutum benimsemesi sözel etkileşim için önemli bir koşuldur. Aynı çerçevede, muhatabın yavaş, açık, anlaşılır konuşması ile gerektiğinde tekrar etmesi de önemlidir. Bu açıdan altı çizilen diğer nokta, muhatabın doğrudan öğrenici/kullanıcıya yönelmesi ve onunla konuşuyor olmasıdır.

Etkileşimin gerçekleşebilmesi için önem taşıyan ikinci yön, konuşmanın konusal içeriğiyle ilgilidir. Konusal içeriğin, öğrenici/kullanıcının kendisini ilgilendirmesi (ad, soyad, yaş, meslek, oturduğu yer vb.), temel gereksinimlerle ilgili olması ve bilindik ve/veya tanıdık bir konu olmasıdır.

Genel sözel etkileşimde ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcıdan beklenen dilsel üretimlerin özellikleri ise kısalık ve kalıplaşmışlıktır. Bir başka deyişle, kendisinden çoğunlukla sözcük sayısı az (2 veya 3), ezberlemeye dayalı kalıplaşmış ifadeler beklenmektedir. Buna ek olarak, beden diline, el kol ve yüz hareketlerine başvurma dilsel etkileşimin gerçekleşmesi için kaçınılmaz niteliktedir.

Sözel etkileşim becerileriyle ilgili olarak diğer önemli konu, göçmen, mülteci veya sığınmacı öğrenici/kullanıcıdan beklenenlerin ***anlama, tanıma*** ve ***kullanma*** olarak ayrı düzeylerde betimlenmiş olmasıdır. Bir başka deyişle, öğrenici/kullanıcının anlayabilecekleri, tanıyabilecekleri ile kullanabilecekleri arasında fark gözetilmektedir. Doğal olarak bu beceriler belli bir gelişim süreci izlemektedir. Bunlara ek olarak, kullanıcı/öğreniciden ***sorabilme***, ***yanıtlayabilme*** ve ***söyleyebilme*** düzeyinde beklenenler ***konusal, sözlüksel, sözdizimsel*** ve ***bağlamsal*** düzeyde sınırlıdır.

Sözel etkileşime ilişkin üzerinde durulması gereken son nokta, kimi türlerde (sohbet, resmi toplantı, amaç odaklı işbirliği, iletişim araçlarını kullanma, biriyle söyleşi yapma / kendisiyle söyleşi yapılması) ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğreniciden beklenen beceri bulunmayışıdır.

Aşağıdaki tabloda, ***OBM Eki***'ne göre, A1 ve ***A1 öncesi*** düzeyi sözel etkileşim becerileri birlikte yer almaktadır (Council of Europe, 2017, 83-90).

Tablo 24: A1 ve A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Sözel Etkileşim Becerileri

<table>
<tr><th rowspan="2">Etkileşim türü</th><th colspan="2">Düzey / Beceri</th></tr>
<tr><th>A1 Öncesi</th><th>A1</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Genel sözel etkileşim</td><td rowspan="2">Kısa ve kalıplaşmış ifadeler kullanarak ve bilgiyi pekiştirmek amacıyla el kol hareketlerine başvurarak sorular sorabilir ve kendisiyle ilgili sorulara yanıt verebilir.</td><td>Basit bir biçimde etkileşime girebilir fakat iletişim bütünüyle konuşmanın hızına, tekrar edilmesine ve düzeltmelere bağımlıdır.</td></tr>
<tr><td>Basit sorular sorabilir ve bunlara yanıt verebilir, temel gereksinimler veya bilindik konular hakkında basit bildirimlerde bulunabilir ve bunlara yanıt verebilir.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Muhatabını anlama</td><td>Doğrudan kendisini ilgilendiren, örneğin ad, yaş ve adres veya benzer şeylerle ilgili basit soruları, eğer kişi soruyu yavaş ve tane tane sorarsa anlayabilir.</td><td>Yardımsever bir muhatap tarafından yöneltilen açık, yavaş ve tekrarlanan somut nitelikli basit gereksinimleri karşılamayı amaçlayan gündelik ifadeleri anlayabilir.</td></tr>
<tr><td>Diğer kişiler kendilerini tanıtırken, kendisiyle yavaşça ve anlaşılır biçimde konuşmaları koşuluyla basit kişisel bilgileri (örneğin ad, yaş, oturduğu yer, köken) anlayabilir ve kendisine bu konularda yöneltilen soruları, tekrar edilmesi gerekmekle birlikte, anlayabilir.</td><td rowspan="2">Dikkatli ve yavaşça kendisine yöneltilen soruları ve yönergeleri anlayabilir ve kısa ve basit emirleri takip edebilir.</td></tr>
<tr><td>Belli sayıda bilindik sözcüğü ve selamlamayı anlayabilir ve rakamlar, fiyatlar, tarihler ve haftanın günleri gibi temel bilgileri, konuşmanın yavaş olması ve gerektiğinde tekrarlanması koşuluyla tanıyabilir.</td></tr>
</table>

Karşılıklı konuşma	"Evet", "Hayır", "Özür dilerim", "Lütfen", "Teşekkür ederim", "Hayır, teşekkürler", "Pardon", "Affedersin(iz)" gibi basit ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir.	Yardımsever bir muhatap tarafından doğrudan kendisine yöneltilen, somut nitelikli basit gereksinimleri karşılamayı amaçlayan gündelik ifadeleri anlayabilir.
		Olgusal nitelikli basit, örneğin geldiği ülke, ailesi, okulu gibi öngörülebilir bir konuyla ilgili karşılıklı konuşmaya katılabilir.
	Basit selamlamaları tanıyabilir.	Konuşma başlatabilir ve selamlamalar ile konuşmadan ayrılma için temel ifadeleri kullanabilir.
	İnsanları selamlayabilir, adını söyleyebilir ve ayrılmak için izin isteyebilir.	İnsanlara nasıl olduklarını ve haberlere nasıl tepki gösterdiklerini sorabilir.
Sohbet (arkadaşlarla)	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Anlaşılır, yavaş bir biçimde ve doğrudan kendisine seslenildiğinde sınırlı sayıda ifadeyi kullanarak spor, yemek vb. konusunda sevdiği ve sevmediği şeylerle ilgili sohbet edebilir.
Resmi konuşma (toplantı)	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*
Amaç odaklı işbirliği	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Anlaşılır ve yavaş bir biçimde kendisine yöneltilen soruları ve yönergeleri anlayabilir ve kısa ve basit emirleri takip edebilir.
		Saatler, yerler, rakamlar vb. ile ilgili yönergelere tepki verebilir.
		İnsanlardan bir şey isteyebilir ve insanlara bir şey verebilir.
Mal ve hizmet alma	Parmakla gösterme veya diğer bir bedensel hareket sözel göndergeyi desteklediğinde, basit alışverişler yapabilir ve/veya yiyecek ve içecek sipariş edebilir.	İnsanlardan bir şey isteyebilir ve insanlara bir şey verebilir.
		Temel ifadeleri kullanarak yiyecek ve içecek isteyebilir.
		Sayıların, miktarların, fiyatın ve zamanın üstesinden gelebilir.
Bilgi alışverişi	İnsanlara kendi adını söyleyebilir ve onlara adlarını sorabilir.	Anlaşılır ve yavaş bir biçimde kendisine yöneltilen soruları ve yönergeleri anlayabilir ve kısa ve basit emirleri takip edebilir.
	Günlük konuşmalarda basit sayıları kullanabilir ve anlayabilir.	
	Günü, saati ve tarihi sorabilir.	Basit sorular sorabilir ve yanıtlayabilir, temel gereksinimler veya çok bilindik konularda konuşma başlatabilir ve basit bildirimlere yanıt verebilir.
	Doğum gününü sorabilir ve söyleyebilir.	
	Telefon numarasını sorabilir ve söyleyebilir.	Kendisi ve başka kişiler hakkında, nerede yaşadıkları, kimleri tanıdıkları, sahip oldukları şeylerle ilgili sorular sorabilir ve yanıtlayabilir.
	İnsanlara yaşını söyleyebilir ve sorabilir.	Sınırlı bir biçimde sayılar, miktarlar ve fiyatlar söyleyebilir.
	Bilgilenme amaçla "Bu ne?" türü çok basit sorular sorabilir ve bir veya iki sözcüklük yanıtları anlayabilir.	Elbiselerin veya diğer bilindik nesnelerin rengini söyleyebilir ve bu nesnelerin rengini sorabilir.
Söyleşme ve söyleşilme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Bir söyleşide kişisel özellikleriyle ilgili deyim ve dolaylı anlatım içermeyen basit sorulara yanıt verebilir.
		Bir sağlık çalışanına basit bir dille bir sorunu söyleyebilir ve "Burası ağrıyor mu?" gibi basit sorulara, iletiyi pekiştirmek için el kol ve beden hareketlerine başvurarak da olsa yanıt verebilir.
İletişim araçlarını kullanma	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 82-90.

2.2.2.5.2. Yazılı Etkileşim

Yazılı etkileşim (veya yazılı anlatım veya üretim) kendi anadillerinde yazı dizgesini bilen kullanıcı/öğrenicileri ilgilendirmektedir. Diğerleri için, özel öğretim ve öğrenim izlekleri öngörülmektedir.

OBM 2017'de yazılı etkileşim için iki temel alanda betimleyici bulunmaktadır: yazışma ve notlar, iletiler ve formlar (Council of Europe, 2017, s. 90-91). Belgede, birincisi çoğunlukla kişisel nitelikli bir alışverişe dayalı, ikincisi bilgi aktarımına dayalı birer etkinlik olarak değerlendirilmektedir.

Etkileşime dayalı yazma etkinliğinin, OBM'de, konuşma dili ile koşutluğunun altı çizilmektedir. Dolayısıyla, hataların ve karışıklıkların hoş görülebildiği, bu tür etkileşimde açık ve özenle yapılandırılmış metinler beklenmesinin öncelik taşımadığı vurgulanmaktadır (age., s. 91).

Etkileşime dayalı yazmaya ilişkin olarak OBM çevrim içi etkileşimi ayrı bir betimleyicide sunmaktadır. Belgede (s. 91) bunun gerekçesi, söz konusu etkileşim türünün çok biçimli gerçekleşiyor olması olarak açıklanmaktadır.

Ölçeklerin oluşturulmasında göz önünde bulundurulan temel kavramlar metin (basit, kısa kişisel iletilerden kişisel ve mesleki derinlikli yazışmalara kadar geniş bir metin türü yelpazesi) ve dil türü (kalıplaşmış ifadelerden daha ileri düzey beceri gerektiren dil kullanımına uzanan bir yelpaze) olmuştur.

Aşağıda ***OBM Eki*** (2017)'nde yer alan A1 ve ***A1 öncesi*** düzeyi betimleyiciler sunulmaktadır. Tablo incelendiğinde, ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğrenicinin öncelikle sözlük, çevrim içi çeviri aracı, resim gibi destekleyici öğelerden yardım alması koşuluyla yazılı etkileşime girebileceği görülmektedir.

İkinci olarak yazılı etkileşimde ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğrenicinin üretimlerinin konusal olarak kendisiyle ilgili kişisel bilgiler (ad, soyad, uyruk, yaş, ilişki durumu vb.) ile temel gereksinimleri karşılamaya dayalı işlemler ve selamlama ile sınırlı olduğu görülmektedir.

Son olarak, ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcı/öğrenciden beklenen üretimler ise kısalık ve kalıplaşmışlık (ezber gerektiren) özelliği ile belirginlik kazanmaktadır.

Tablo 25: A1 ve A1 Öncesi Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Yazılı Etkileşim Becerileri

Beceri / Düzey	A1 Öncesi	A1
Yazışma	Sözlük yardımıyla kısa ve kişisel bilgiler veren tümceler yazabilir.	Sözlük yardımıyla, basit ve kalıplaşmış ifadeler kullanarak boş zaman etkinlikleri ve sevdiği ve sevmediği şeylerle ilgili çok kısa bir dizi tümce aracılığıyla çevrim içi iletiler ve duyurular yazabilir.
		Kısa ve basit bir posta kartı yazabilir.
		Bilgi vermek veya soru sormak amacıyla arkadaşlarına kısa ve basit bir ileti (örneğin SMS iletisi) yazabilir.
Notlar, iletiler ve formlar	Temel kişisel bilgileriyle (ad, adres, uyruk, medeni durum) ilgili çok basit kayıt formlarını doldurabilir.	Bir otel kayıt formu gibi bir form üzerine numaralar ve tarihler, kendi adını, uyruğunu, adresini, yaşını, doğum veya ülkeye geliş tarihini vb. yazabilir.
		Örneğin nereye gittiği, saat kaçta döneceği (Örneğin "Alışveriş: 17'de dönüş") gibi bilgiler veren basit bir mesaj bırakabilir.
Çevrim içi etkileşim	Kalıplaşmış temel ifadeler ve emojiler kullanarak çevrim içi selamlamalar gönderebilir.	Bir çeviri aracı yardımıyla, basit ve kalıplaşmış ifadeler kullanarak boş zaman etkinlikleri ve sevdiği ve sevmediği şeylerle ilgili çok kısa bir dizi tümce aracılığıyla çevrim içi iletiler ve duyurular yazabilir.
	Bir menüden seçebilmesi ve/veya çevrim içi bir çeviri aracına başvurabilmesi koşuluyla kendisiyle ilgili (örneğin ilişki durumu, uyruk, meslek) basit bildirimler gönderebilir.	Çevrim içi basit paylaşımlara ve bağlantıları ile beraberindeki medya araçlarına olumlu ve olumsuz kısa tepkiler vermek üzere kalıplaşmış ifadeler ve basit sözcük birleşimleri kullanabilir ve diğer yorumlara teşekkür ve özür ifadeleriyle yanıt verebilir.
Amaç odaklı işlemler ve işbirliği	Görsel bir destek olması koşuluyla, basit bir çevrim içi satın alma veya talep formu üzerinde seçimler (örneğin ürün, beden, renk seçme) yapabilir.	Temel kişisel bilgiler (ad, adres, e-posta veya telefon numarası gibi) vererek çok basit çevrim içi bir satın alma veya uygulama gerçekleştirebilir.

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 90-96.

2.2.2.5.3. Etkileşim Stratejileri

Etkileşim stratejileri OBM (Council of Europe, 2017, 96) ***söz sırası alma, işbirliği yapma*** ve ***açıklama isteme*** olmak üzere iletişim yetisinin edimbilimsel boyutuna ilişkin üç beceri içermektedir. Söz sırası alma konuşmayı başlatma, sürdürme ve sonlandırma kavramlarının yanı sıra sürmekte olan bir konuşmaya veya tartışmaya katılmayı kapsamaktadır.

İşbirliği yapma ise bilişsel stratejiler (çerçeveyi belirleme, planlama ve söylemin konusal içeriğinin düzenlenmesi) ile işbirliği stratejilerini (kişilerarası, ilişkisel yönlerin yönetimi) içermektedir.

Açıklama isteme birinin konuşmayı izleyip izlemediğini denetleme ve anlaşılmayan kimi noktaları açıklığa kavuşturma ve iletinin anlaşılıp anlaşılmadığını denetlemeye karşılık gelmektedir.

Etkileşim stratejileri ile ilgili beceri betimleyicileri gerek söz hakkı alma, gerekse de işbirliği yapma konusunda ***A1 öncesi*** ve A1 düzeyleri için herhangi bir betimleyici öngörmemektedir (Council of Europe, 2017, s. 97. Açıklama isteği ile ilgili olarak A1 düzeyi için betimleyici bulunmakla birlikte ***A1 öncesi*** düzeyi için betimleyici söz konusu değildir.

Tablo 26: A1 Öncesi ve A1 Düzeyi Kullanıcı/Öğrenicinin Etkileşim Stratejileri

Düzey / Strateji	A1 Öncesi	A1
Söz hakkı alma	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*
İşbirliği yapma	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*
Açıklama isteme	*Herhangi bir betimleyici bulunmamaktadır.*	Sözcüklerle, vurguyla ve el kol hareketleriyle anlamadığını belirtebilir.
		Anlamadığını basit bir biçimde dile getirebilir.

Kaynak: Council of Europe, 2017, s. 96-98.

2.3. A1 Öncesi Düzeyinin Söylem Türlerine Göre Özellikleri

Yukarıda görüldüğü üzere, ***A1 öncesi*** düzeyi ilgili düzeydeki kullanıcı/öğrenicinin çok sınırlı düzeyde toplumsal bir rol oynamasına izin veren bir Türkçe yetkinliği tanımlanmaktadır. Bunun yanı sıra, özellikle öğrenici/kullanıcının içinde yer aldığı iletişim durumlarıyla özdeşleşen söylem türlerini de kısmen bile olsa tanıması ve/veya bunlar konusunda yetkinlik geliştirmesi de güç gözükmektedir. Çünkü ilgili öğrenici/kullanıcının becerilerini etkin bir biçimde kullanabilmesi, bir bölümü dilsel, bir bölümü ise dilsel olmayan birçok etkene bağlıdır.

Dilsel etkenler arasında ilk sırada kuşkusuz belli dilsel öğelerin sık kullanılıyor olma özelliği gelmektedir. Sık kullanılıyor olmanın yanı sıra, öğrenici/kullanıcı açısından "bilindik" ya da "tanıdık" olarak nitelebilecek toplumsal ortamlarda bu öğelerin var olması diğer bir etkendir. Dilsel olmayan etkenler ise iletişim ve etkileşimin niteliğini ilgilendirmektedir. ***A1 öncesi*** düzeyindeki kullanıcı/öğrenici için iletişimin temel niteliği "basit"liktir. Ancak, sözdizimsel olarak karmaşık olmama veya kalıp özelliği taşıma, bir başka deyişle dilbilgisel yapının çözümlenmeksizin tanınması/anlaşılması/kullanılması (örneğin: ***Güle güle, hoşça kal,*** vb.) olarak tanımlanan basit nitelemesi, hiç kuşkusuz, öğrenciden öğrenciye değişiklik gösterebilen bir değişkendir. Nitekim öğrenici/kullanıcının birinci dili, bildiği diğer diller ve ait olduğu kültür(ler) karşılaşabileceği iletişim durumunun basitlik derecesini belirleyebilmektedir. Bunlara ek olarak, iletişim ve etkileşim

etkinliklerinin yinelenen ve öngörülebilir (tahmin edilebilir) nitelikte olmasının yanı sıra öğrenici/kullanıcının doğrudan kendisi ve en temel kişisel deneyimleri ile ilişkili olması da belirleyici bir etkendir. Bu konudaki son etken, hiç kuşkusuz, ***A1 öncesi*** düzeyindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenici/kullanıcısı ile iletişime gireceği anadili olarak Türkçe konuşuru arasındaki ilişkinin niteliğini ilgilendirmektedir. Anadili konuşurunun işbirliğine açık, yardımsever ve ***A1 öncesi*** düzeyindeki kullanıcı/öğrenicinin dilsel yetkinliğini göz önünde bulduran bir biçimde yaklaşıp yaklaşmaması ilgilinin becerilerini etkin bir biçimde kullanması üzerinde etkili olabilmektedir.

Yukarıda tanımlandığı şekliyle ***A1 öncesi*** düzeyi kullanıcısı ancak iletişimin bazı biçimlerinde yer alabilir. Öte yandan, hiçbir söylem türünde tam bir yetkinliğe erişmesi beklenemez. Çünkü iletişim durumu öncelikle öğrenici/kullanıcının zihinsel birikimine bağlıdır. Buna bağlı olarak, sınırlı bir iletişim durumu söz konusudur. Bir başka deyişle, üretken olmayan, sözce değerindeki tek sözcüklük, sıralı bağlı tümcelerle (***ekmek!, teşekkürler!*** vb.), dilbilgisel farkındalığa değil, ezbere ya da sık kullanıma dayalı olarak öğrenilmiş fakat yerinde kullanılabilen (lütfen!) ifadelerle sınırlı bir iletişim durumu ortaya çıkar. Son olarak, ***A1 öncesi*** düzeyindeki iletişim durumu ancak kesit odaklı olabilir. Diğer bir deyişle, öğrenici/kullanıcının sözel etkileşimlere katılması mümkün olsa bile etkileşim sürecinin bütününü yönetebilmesi beklenemez.

Bununla birlikte, öğrenim sürecinin ilerleyen aşamalarında görece etkili bir biçimde yönetmeye başlayabileceği söylem türlerinin belirlenmesinde yarar bulunmaktadır. Bu tür bir dökümün amacı söylem örnekleri sağlamak olup bunlar sınıf içi eğitsel destek işlevi görebilirler. Örneklemek amacıyla aşağıda ***A1 öncesi*** düzeyi Türkçe öğretim çalışmalarında yer verilebilecek söylem türleri sunulmaktadır. Söz konusu söylem türlerinin, ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcının tanıyabileceği, ayırt edebileceği, sık karşılaşılan, yinelenen ve sınırlı (kimi bilgileri belirleyebileceği) nitelikte olma koşullarına bağlı oldukları unutulmamalıdır.

Tablo 27: A1 Öncesi Düzeyi Öğrenici Kullanıcının Karşılaşabileceği Söylem Tür ve Biçimleri

BECERİ TÜRÜ	OLASI SÖYLEM TÜR VE BİÇİMLERİ
GENEL SÖZEL ÜRETİM	
Kesintisiz tek yönlü konuşma	Sözcükler aracılığıyla betimleme (adını, soyadını vb. söyleyerek kendini tanıtma)
GENEL SÖZEL ETKİLEŞİM	
Karşılıklı konuşma	İletişimi başlatma (selamlama, teşekkür etme vb) ve bitirme (müsaade isteme vb.)
Söyleşi, sohbet	Görüşme (idari, iş görüşmesi) sırasında sorulan bireysel nitelikli (ad, soyad, uyruk, vb) soru - yanıt etkileşimleri
GENEL SÖZEL ALIMLAMA	
Anadili konuşurunu anlama	Bireysel nitelikli sorular, talimatlar, yönergeler
GENEL YAZILI ETKİLEŞİM	
Yazışma	İdari, kişisel nitelikli formlar, e-postalar, bayram iletileri
Notlar, formlar	Otel, pansiyon formları, sağlık belgeleri, SGK formları, okul kayıt formları
GENEL YAZILI ALIMLAMA	
Yazışmaları anlama	E-posta, kartpostal, telefon iletileri vb üzerindeki iletilerde geçen kimi öğeler (adlar, tarih, şehir vb.)
Yazıları anlama	Uyarı yazıları: girilmez, giriş/çıkış, itiniz/çekiniz vb.
	Sokakta karşılaşılaşılan yazılar: sokak adları, durak adları (metro, otobüs, tren, banliyö treni vb.)
	Trafik işaretleri ve duyuruları: bisiklet yolu, sola dönüşte yayaya yol ver vb.
	Bazı dükkan adları: eczane, hastane, market, bakkal, banka vb.
	Kamu binalarının adları: belediye, postane, sağlık ocağı vb.
	Bilgilendirme metinleri: açılış kapanış saatleri, mesai saati çizelgeleri, takvim, zaman tabloları, tv, sinema programı, hesap cüzdanı vb.
	Metin niteliği taşımayan adres, buluşma yeri ve saati, telefon numarası gibi bilgiler içeren, çek, maaş bordrosu vb. yazılar

2.4. A1 Öncesi Düzeyinde Dilin Kullanıldığı Bağlam ve Durumlar

Programlar oluşturulurken genellikle iletişim durumlarının neler olabileceği öngörülmeye çalışılır. Elinizdeki ***A1 öncesi*** başvuru rehberi bu tür özelliklerin belirlenmesinde temel çıkış noktası olmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle, hedef kitlenin içinde bulunabileceği çeşitli olası iletişim durumlarını olabildiğince belirlemeye olanak sağlamaktadır.

Herhangi bir durumun seçimini belirleyen ölçütler yalnızca işlevsel bir bakışla değerlendirilemez. Sonuçta her tür dil öğretim programı oluşturulurken bir yandan eğitsel amaçlar gözetilirken, öte yandan toplumsal değerler göz önünde bulundurulur.

2.4.1. İletişim bağlamları

OBM iletişim bağlamlarını bireysel, kamusal, mesleki ve eğitsel bağlamlar biçiminde belirlemekte ve durumları yer ve zaman, kurumlar ve örgütler, var olan kişiler ve nesneler, olaylar (Conseil de l'Europe, 2001, s. 41) biçiminde çözümlemektedir. Burada yalnızca ***A1 öncesi*** düzeyi ile ilgili olduğu düşünülen durumlar belirtilmektedir (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Çizelgede yurtdışına geçici olarak ve uzun süreli olarak çıkışlarda karşılaşılan durumlar arasında bir ayrım yapılmış olup her iki durum için tüm maddeler aynı olmakla birlikte, bireysel alanda yer alan g ve h maddeleri yurtdışına uzun süreli çıkışlarda geçerlidir.

Tablo 28: Geçici Olarak (veya Öyle Olduğu Düşünülen veya Umulan) ve Uzun Süreli Yurt Dışına Çıkışlarda Karşılaşılan Mesleki/Ekonomik/Siyasal Bağlamlarda A1 Öncesi Düzeyindeki Kullanıcı/Öğrenici

Alan	Bağlam / Durum Verilen durumda/bağlamda A1 öncesi düzeyi öğrenici/kullanıcı,
Bireysel	a) kendisinin veya başkalarının eğitim kurumu dışında uyguladıkları özerk öğrenme değer ve biçimlerini keşfedebilir. b) ev sahibi ülkede "okula özgü" kültürü ve uygulamaları ve özelliklerini (değer verilen bilgi ve tutumları, sınıf içi etkileşim biçimlerini, etkinliklerin, değerlendirmelerin ve belgelerin türünü) keşfedebilir/fark edebilir. c) erek dilde doğrudan iletişim kurma deneyiminden yarar sağlayabilir: güçlükleri (sözlüksel, toplumsal kültürel...), başardıklarını, "iyi niyetli" muhatapların sağladığı katkıları belirleyebilir. d) Avrupa dil portfolyosu aracılığıyla kazanımlarını kendisi değerlendirebilir. e) kendisinin ve kendisini ait hissettiği ve kendisini dışında hissettiği grup üyelerinin dilsel dağarcığını oluşturan kurucu dilleri keşfedebilir veya fark edebilir. f) söz konusu bağlamda, yolculukları, konaklaması, sağlığı ve, olasılıkla, boş zamanları, çocuklarının eğitimi konusunda, anadilini ve/veya erek dili ve/veya muhataplarının kullandığı kendi dağarcığında olmayan dilleri kullanarak maddi yaşamanın temel yönlerini yönetebilir. g) istemesi halinde, erek dil aracılığıyla aile, dostluk ve komşuluk ilişkilerinin kimi yönlerini yönetebilir. h) kendisiyle aynı dilsel ve kültürel nitelikler taşıyan kişilere öğrenim deneyimlerinde eşlik etmeye başlayabilir.
Kamusal	a) kısmen de olsa yazılı iletişim araçlarıyla tanışıklık sağlayabilir (yayın türlerini belirleyebilir). b) anadili konuşurlarıyla (komşuluk, arkadaşlık ilişkileri) yeri geldiğinde, ilişki kurmayı kabul edebilir.
Mesleki	a) etkinlik alanının veya çalıştığı şirketin kimi özelliklerine (çalışma saatleri, iş tanımları, çalışma hakkı ve yerine getirilmesi, sendikal haklar, dinlenme veya kültürel etkinler, hiyerarşik ilişkiler ve bunların sözel/iletişimsel yönetimi, güvenlik önlemleri) (sezgisel düzeyde de olsa) duyarlı olabilir. b) mesleki yaşamda iletişim halinde olduğu topluluk üyeleri ile temel toplumsal ilişkilerini düzenlemeye alışabilir. c) bu bağlamda, erek dili ve diğer sahip olduğu tüm dilleri kullanarak idari, mesleki ve hukuki konumunu yönetmeyi öğrenebilir.

Kaynak: Beacco, Ferrari, Lhote ve Tagliante, 2005.

Bunlardan başka, ***Avrupa Konseyi Dil Programı çerçevesinde Yetişkin Mülteciler için Dil Desteği: Bir Avrupa Konseyi Araç Seti*** adlı çalışmada alanlara göre düzenlenmiş dizelgeler yer almaktadır (Conseil de l'Europe, 2018). Erek dili yeni öğrenmeye başlayanlar için ***Alana ve İletişim Senaryolarına*** göre hazırlanmış ve aralarında Türkçenin de yer aldığı birçok dilde sunulmuş olan dizelgeler aracılığıyla "mültecilerin özel ihtiyaçları ile ilgili durumları" seçme konusunda program ve öğretim etkinliği tasarlayanlara yardım sağlanması amaçlanmaktadır. Dizelgelerden ilki aşağıda tablo halinde sunulmaktadır. İkincisi için bkz. *2.4.2. İletişim Durumları*.

Tablo 29: Başlangıç Seviyesinde Olanlar İçin İşlevsel İletişim Seçenekleri: Bir Kontrol Listesi[15]

Alan	Öğrenim gereksinimi ***Bu iletişim alanında, mülteciler,***
Bireysel	• Bulundukları yeni ortamda zaten bildikleri dillerden faydalanmayı/kullanmayı öğrenirler. • Kendi başlarına öğrenmeyi öğrenirler. • Pratik ve sosyal yaşamın belirli acil hususları ile baş etmeyi öğrenirler; örneğin, kendi ana dilleri ve/veya bildikleri diğer dilleri ve/veya hedef dili kullanarak bu dilleri ya da birini bilen insanlarla ulaşım, barınma, sağlık, eğlence faaliyetleri, çocuklarının eğitimi, vs. hakkında iletişim kurmayı öğrenebilirler. • Hedef dilde arkadaş ve komşular ile ilişkilerini yönetebilirler. • [...]
Kamusal	• Anadili, hedef dil olan kişiler (komşular, arkadaşlar vb.) ile sosyal ilişkileri kurmaya başlarlar. • Kendileri, yaşamları, sorunları ve yaşam hikâyeleri hakkında konuşabilmeyi öğrenirler. • Kendilerini İnternet vasıtasıyla yazılı dile alıştırmaya başlarlar. • [...]
Mesleki	• Bir işe başlayacaklarında, çalıştıkları sektör veya firmayı ilgilendirecek konularda bilgi sahibi olmaları (çalışma saatleri, işin tanımı, iş kanunları, sendikal faaliyetler, eğlence veya kültürel ilişkiler, ücret ile ilgili hususlar, vs.) • İş yerindeki diğer kişiler ile temel sosyal ilişkiler kurmaları • Temel iş sağlığı ve güvenliği kurallarını öğrenmeleri gerekmektedir. • [...]

Kaynak: Conseil de l'Europe, 2018, www.coe.int/lang-refugees

2.4.2. İletişim durumları

A1 öncesi düzeyindeki kişilerin hangi iletişim durumlarıyla karşılaşabilecekleri, temel iletişim gereksinimlerinden yola çıkılarak belirlenebilir. Söz konusu iletişim durumları katılımcıların niteliği, üstlendikleri roller, toplumsal yer ve koşullar, etkileşimin amaçları aracılığıyla tanımlanmaktadırlar. OBM'ye göre, dil kullanım bağlamı, "dil kullanımının ortaya çıktığı bağlamın gereklerine göre geniş oranda çeşitlilik gösterir" (2001, s. 40). Gerçekten de iletişim durumları hem çok çeşitli hem de dilsel ve kültürel bakımdan son derece karmaşık olabilmektedir. İletişim durumları çok çeşitli ve dilsel ve kültürel ola-

15 *Tablodaki yazım biçim ve tercihleri kaynağında olduğu gibi korunarak aktarılmıştır.*

rak son derece karmaşık olmakla birlikte, dilsel olarak bir başvuru düzeyinin sınırlarının belirlenmesi kullanıcı tarafından etkili bir biçimde yönetilmesi gereken iletişim durumlarından geçmektedir. Söz konusu durum listesi özellikle, sınırlı bir sözel malzemeyi ilgilendiren ***A1 öncesi***, A1 ve A2 düzeyleri için geçerlidir.

ALTE'den hareketle geliştirilen önerilerden yola çıkan Fransız meslektaşlarımız, ***FİNYİ (Finlandiya, İrlanda, Norveç, Yunanistan, İsveç)*** adı verilen grubun çalışmasını temel alarak Fransızca için ***A1 öncesi*** düzeyi bağlamlarında yer alabilecek durumların bir dökümünü çıkarmışlardır (Beacco, Ferrari, Lhote, & Tagliante, 2005). Aşağıda bu çizelge yer alan çizelgenin Türkçe için de yararlı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 30: A1 Öncesi Düzeyi Bağlamlarında Karşılaşılabilecek İletişim Durumları

Aşağıdaki iletişim durumunda	Kullanıcı/Öğrenici,
Satın alma, alışveriş yapma	a) sunulan, görünür bir nesneyi isteyebilir. b) fiyat sorabilir, miktar konusunda bilgi alabilir. c) bir fiyatı (sözel etkileşim) anlayabilir. d) (büyük bir süpermarkette, mağazada...) reyonların yerini gösteren tabelaları anlayabilir. e) kimi ürünlerin genel adını veya marka adlarını tanıyabilir. f) yinelenen kimi reklamları tanıyabilir (***indirimler, promosyon kampanyaları, ikramlar***...).
Beslenme (Self servis, restoran...)	a) bir self servis restoranında sunulan yemekler (***hamburger, pizza, sandviç***...), görünür durumdaysa, resimlerle ve/veya betimlemelerle gösteriliyorsa yemek sipariş edebilir. b) garsonların dikkatini çekebilir (***bakar mısınız?***).
Barınma, bir evde, konutta yaşamını düzenleme	a) kiralık ilanlarının kimi öğelerini (fiyat, metrekare...) anlayabilir. b) talimatların kısa ve bol resimli olması durumunda, kullanım kılavuzlarını (bazı bilindik ev aletleri: şofben, ütü, televizyon...) sözlük veya bir başka konuşucunun yardımıyla kısmen anlayabilir. c) komşularıyla öngörülebilen konularda (oturduğu yer, aile, öğrenim...) basit ve günlük konuşmalara katılabilir.
Posta ve banka hizmetlerini kullanma	a) döviz bozdurabilir. b) gişe tabelalarını tanıyabilir. c) bankamatikleri (birçok dilde hizmet veriyorlarsa) kullanabilir. d) yurtdışına para transferi yapabilir.
Sağlık hizmetlerini kullanma	a) basit talimatları anlayabilir (***Yataktan çıkma!***). b) bir tıp çalışanına (doktor, eczacı) hareketleriyle, olasılıkla da ilk diline başvurarak sağlık sorununun ne olduğunu belirtebilir. c) doğrudan sorulara yanıt verebilir (***Burası mı ağrıyor?***). d) Randevu isteyebilir ve yanıtı anlayabilir. e) ilaçların kullanım biçimini anlayabilir (***Günde bir defa alın.***).
Yolculuk etme, ülkesine dönme	a) İzleyeceği yolla ilgili basit tarifleri anlayabilir. b) konaklama süresi, yeri konularında basit ve öngörülebilir sorulara yanıt verebilir (göçmen denetimi, gümrük). c) konuyla ilgili formları kısmen doldurabilir (ad, soyad, uyruk...). d) ulaşım konusunda sorular sorabilir (sefer saatleri, fiyat...). e) en sık karşılaşılan kara yolu tabelalarını anlayabilir: ***girilmez, yavaş, ters yön***.

Tatil ziyaretleri, geziler	a) öngörülebilir konularda basit etkileşimlere katılabilir (oturduğu yer, ailesi, öğrenimi...). b) rehber eşliğinde yapılan bir ziyarete ilişkin yazılı betimlemedeki temel bilgileri anlayabilir (kalkış saati, süre, fiyat). c) en sık görülen şehir içi tabelaları tanıyabilir ve ne anlama geldiğini bilebilir.
Sosyalleşmeye başlama	a) günlük sıradan bir konuşmaya çok sınırlı düzeyde katılabilir.
İletişim araçlarını izlemeye başlama	a) bir TV, sinema programını okuyabilir.
(Uzaktan) sosyalleşmeye başlama	a) telefon iletilerinde (telesekreter) geçen özel bir adı veya bir telefon numarasını anlayabilir. b) yazıştığı kişinin verdiği basit bilgileri (***Adım Mehmet, 17 yaşındayım.***) anlayabilir ve benzer bilgileri verebilir. c) tebrik kartlarındaki bir ifadeyi bakarak yazabilir.
İşyerinde iletişim kurma	a) üstlenilen işle ilgili olarak basit bilgilendirme sözcelerini anlayabilir. b) yazılı dahil (basit mesaj) gereksinimlerini (***1 lira daha lazım.***) dile getirebilir. c) üstlenilen işle ilgili olarak basit sözel talimatları anlayabilir.
Bilgi işlemeye başlama	a) kullanım kılavuzlarını (özellikle resimli ve bilindik nesneleri içeriyorsa: fotokopi makinesi...) anlayabilir.
Telefondaki etkileşimlerini yönetmeye başlama	a) çok nadiren, basit bilgileri iletebilir (***Uçak rötar yaptı; 20 dakika sonra geliyorum.***).
Öğrenimini yönetmeye başlama	a) dersteki olgularla ilgili (sözel) bilgileri anlayabilir. b) yapılacak etkinliklerin niteliğini (bireysel çalışma, ödev teslim tarihi...) anlayabilir.

Kaynak: Beacco, Ferrari, Lhote ve Tagliante, 2005

Yukarıdaki döküm ***A1 öncesi*** düzeyinde bir yetiye sahip olunmadığında, konuşulan kişilerin yardımıyla yönetilebilen iletişim durumlarını belirlemektedir. Öğrenici/kullanıcıdan iletişimsel amaçlarına ulaşması beklenmemektedir. Yapılan şey, başarabileceği bir iletişim ortamının tanımlanmasıdır. Bu iletişim durumu kendisi için toplumsal yaşama katılımını üstlenecek biçimde becerilerini geliştirebileceği bir alandır.

Aynı kapsamda, önceki bölümde sözü edilen ***Dil Desteği Etkinliklerinde Odaklanılacak Durumların Seçimi: Bir Kontrol Listesi*** başlıklı dizelgenin İletişim durumları ile ilgili ikinci bölümü aşağıda sunulmuştur (Conseil de l'Europe, 2018). Dizelge ile program ve ders gereci geliştiricilere destek sağlanması amaçlanmaktadır. Belgede not olarak şu bilgiye yer verilmektedir:

> *"Bu liste, hedef dili yeni öğrenmeye başlayanlar için baş edebilecekleri iletişim durumlarını kapsar. Bu gibi durumlarda, konuştukları kişilerden yardım alabilme imkânları da vardır. Mülteciler her zaman anlaşılmayabilir ya da kendilerini anlatamayabilirler. Ancak bu senaryolar, bir miktar başarı ile tamamlayabilecekleri konuşmaları ve dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilecek durumları gösterir".*

Tablo 31: Mültecilerin Karşılaşabilecekleri Olası İletişim Durumları[16]

İletişim durumu	Bu senaryoda mülteciler,
Sosyalleşmeye başlamak (yüz-yüze)	• komşuları veya arkadaşları ile kısa, gündelik konuşmalar yapabilmeyi öğrenirler. • kendileri, yaşamları, aileleri, kişisel hikâyeleri hakkında konuşabilmeyi öğrenirler. • [...]
Sosyalleşmeye başlamak (uzaktan)	• Telefonda ya da bir sesli mesajda bir isim ya da bir telefon numarası duyduklarında anlayabilirler. • Telefon ya da kısa mesaj (SMS) ile basit bilgileri anlayabilir ve verebilirler (ör. ***Benim adım Ali ve 17 yaşındayım.***) • Bir tebrik kartındaki metni veya bir e-posta mesajının aynısını kâğıda yazabilirler. • [...]
Okul ve çocuklar	• Okulun idari çalışanları ve öğretmenleri ile iletişim kurabilmeyi öğrenirler (gerekirse okul aracısından yardım alınabilir). • Kendilerini tanıtmayı öğrenirler. • Okul ders çizelgelerini anlarlar. • [...]
Sağlık hizmetlerinden yararlanmak	• Basit talimatları öğrenirler (***Yataktan çıkma!***). • Bir sağlık görevlisine (doktor, eczacı) bir sağlık sorununu anlatabilmeyi ve gerekirse beden dili ve ana dillerini kullanarak iletişim kullanmayı öğrenirler. • Doğrudan sorulan soruları cevaplayabilmeyi öğrenirler (***Burası acıyor mu?***). • Bir randevu istemeyi öğrenirler ve cevabı anlayabilirler. • İlaçların kullanılması için verilen talimatları anlayabilirler (***Günde 3 kez al.***). • [...]
Medyayı kullanmaya başlamak	• Bir televizyon yayın akışını veya sinema programını okumayı öğrenirler. • Haberleri, ve özellikle uluslararası haberleri, spor haberlerini, vs. anlarlar. • [...]
Bilgileri anlamaya başlamak	• Bir şeyin nasıl kullanılacağını anlarlar (fotokopi cihazı gibi bir cihazın resimli talimatlarını anlayabilmek). • [...]
Telefon konuşmaları ve kısa mesajlarıyla baş edebilmek	• Olağan dışı nedenlerden dolayı bir kısa mesaj göndermeyi öğrenirler (***Uçağım rötar yaptı; 20 dakika sonra ineceğim.***). • Basit ve tahmin edilebilir mesajları alabilir ve anlarlar. • [...]
Öğrenme sürecini yönetmeye başlamak	• Dersler ile ilgili gerçek (sözlü) bilgileri anlarlar. • Yapmaları gerekenleri anlarlar (ödev, ödev sunma tarihleri, vs.). • [...]

16 *Tablo ve öncesindeki paragraf belirtilen kaynakta Türkçe olarak yer almakta olup bire bir aktarılmaktadır.*

Alışveriş	• Dükkânda gördükleri bir şeyi istemeyi öğrenirler. • Bir ürünün fiyatını ve miktarını sormayı öğrenirler. • Ürünün fiyatı konusunda açıklama veya detay sormayı öğrenirler. • Farklı reyonları işaret eden tabelaları anlamayı öğrenirler (süpermarket veya mağaza) • Ürünlerin genel isimlerini (***un, salata***) veya marka isimlerini (***Coca-cola***) öğrenirler. • Belli reklam bilgilerini tanırlar (***indirimli, özel teklif,*** vs.). • [...]
Ev bulma, ev veya dairede yaşam	• Kiralık ilanlarına verilen bilgileri anlamayı öğrenirler (ücret, büyüklük). • Bir sözlük veya başka birinin yardımıyla, kısmen de olsa, bilindik ev aletlerinin kısa anlatımlı ve resimli kullanma talimatlarını anlamayı öğrenirler (ör. şofben, ütü, televizyon). • Olağan konularda komşular ile basit ve gündelik sohbetler yapmayı öğrenirler (bina temizliği, ses, çöplerin toplanması, geri dönüşüm işlemler, vs.). • [...]
Postane ve bankacılık hizmetleri	• Farklı vezneleri tespit etmeyi öğrenirler • Döviz bozdurma, para çekme ve transfer işlemlerini öğrenirler. • Bankamatik (ATM) kullanmayı öğrenirler (bankamatiklerde çoğu kez farklı dillerde işlem yapılabilir). • Yurt dışına para transfer etmeyi öğrenirler. • [...]
Ulaşım, seyahat	• Basit yol tariflerini anlamayı öğrenirler. • Ne kadar ve nerede kalacaklarına vb. dair basit ve öngörülen soruları cevaplamayı öğrenirler (ör. sınır kontrol, gümrük) • İlgili formların belli kısımlarını doldurmayı öğrenirler (adı, soyadı, uyruk, vs.). • Basit talimatları anlarlar (***Lütfen bavulunuzu açın.***). • Ulaşım ile ilgili sorular sormayı öğrenirler (çizelgeler, bilet fiyatları, vs.). • Şehirdeki en yaygın kullanılan tabelaları tanır ve anlarlar. • En yaygın kullanılan yol tabelalarını tanır ve anlarlar: ***yol kapalı, hız düşür, tek yön.*** • [...]
İş yerinde iletişim (kısmi)	• İş ile ilgili basit bilgileri anlarlar. • İhtiyaç belirtirler (***Bundan bana 10 tane daha lazım.***), yazı yazabilmek dâhil (kısa mesajlar). • Yapılması gereken iş ile ilgili basit ve sözlü olarak iletilen talimatları anlarlar. • [...]
Yemek yemek (kantin, restoran)	• Benzer yemekler satan self-servis bir restoranda yiyecek ve içecek sipariş etmeyi öğrenirler (***hamburger, pizza, sandvic***) (bu gibi yerlerde yemekler görünürdür ve yanında resim ve/veya yazılı bir açıklama vardır). • Garsonun dikkatini çekmeyi öğrenirler (***Affedersiniz, sipariş verebilir miyim?***) • Yemeğin içindeki malzemelerin kendilerine anlatılmasını talep etmeyi öğrenirler. • [...]

Kaynak: Conseil de l'Europe, 2018, www.coe.int/lang-refugees

3. BÖLÜM A1 ÖNCESİ DÜZEYİ İŞLEVLER VE GERÇEKLEŞTİRİMLERİ

Bu bölümde ***A1 öncesi*** düzeyinde iletişim, alanlar, durumlar, söylem türleri anlamında Türkçenin biçimlerine ilişkin genel özellikleri ele alınmaktadır. Söz konusu biçimler ***A1 öncesi*** düzeyindeki söylemsel işlevleri, diğer bir deyişle, söz edimlerini gerçekleştirmeye yarayan biçimlerdir. Önce biçimlerin bir dökümü sunulmakta, ardından sözel iletişim aracılığıyla gerçekleştirilen eylemler şeklinde dilsel beceri betimlenmektedir.

İşlevlerin dizelgesi verilirken, aynı zamanda, söz konusu iletişimsel niyet ifadeleri ile genel kavramlar (örneğin, zaman belirtme, beğeni vb.) ve kalıplar (örneğin, telefon konuşmaları) arasında ayrım yapılmaktadır. Burada sunulan dizelgenin ve bakış açısının, program ve Türkçe öğretimi amaçlı araçların geliştirilmesinde ***kullanımdan kurala*** varmaya odaklı iletişim durumlarının öne çıkarılmasına dolaylı bir katkı yapacağı düşünülmektedir.

Döküm üç bölüm içermekte olup ara başlıklarla birlikte iki sütundan oluşmaktadır.

1. İşlevlerin veya işlev öbeklerinin adlandırılması ve sınıflandırılması (koyu, numaralı)

İşlevler sınıflandırılırken, yedi "alt başlık" içeren bir genel düzey (3.1.'den 3.7.'ye kadar numaralı) ve özel bir düzeyde sınıflandırılmıştır. Bilinen anlamda işlev özel düzeyde yer almakta olup yedi alt başlığın alt bölümlerinden oluşmaktadır.

İşlevler aşağıdaki genel türlere ayrılmaktadır:

1. **Bilgi konusunda etkileşime girme:** Konuşucunun sözleri hedef olarak ortaya konmuş bir olay, bir bilgi içeriği ile ilgilidir.

2. **Görüşler veya benimsenen bakış açıları ile ilgili etkileşime girme:** Konuşucunun sözleri aracılığıyla öznel bir duruş benimsediği bir olay, bir bilgi içeriği ile ilgilidir.

3. **Heyecanlar veya duygular konusunda etkileşime girme:** Konuşucunun sözleri, bir görüş veya bakış açısı içermez, fakat sözel iletişimin ana içeriği benimsenen öznel bakış açısıyla ilgilidir.

4. **Etkinlikler veya eylemler konusunda etkileşime girme:** Sözel iletişimin konusu ne olayla ne de bilgiyle ilişkilidir, şu veya bu içerikle ilgili olarak öznel bir bakış açısı da söz konusu değildir; ana amaç bir etkinlik veya eylemdir.

5. **Törenselleşmiş toplumsal durumlarda etkileşime girme:** Sözel iletişimin konusu büyük oranda kültürel olarak düzgülenmiş sosyal bir davranış kuralı ile ilgilidir.

6. **Konuşmayı yapılandırma:** Önceki maddelerde sayılan dilsel ifadeleri, bir konu-

şucunun tek yönlü konuşması çerçevesinde düzenlemeye dayanan genel işlevdir.

7. Sözel etkileşimi yapılandırma: Önceki maddelerde sıralanan dilsel ifadelerin üretildiği diyalog niteliğindeki etkileşimi düzenlemeye dayanan genel işlevdir.

2. Gerçekleştirimler (Sol sütun)

Solda yer alan gerçekleştirim sütunu bir işlevin dilsel gerçekleştirimlerini içermektedir. Bunlar iki biçim alabilirler.

Sözce veya sözce parçaları (dik yazı ile)

Tam bir sözce söz konusu olduğunda, satır büyük harfle başlar ve nokta ile sonlanır. Eksik bir sözce söz konusu olduğunda, satır '...' ile başlar ve biter. Diğer seçenekler " / " işareti ile ayrılır ve aralıksız olarak yazılır: 'Bu/Şu/O/AÖ güzel.' Diğer seçenekler ayrıca bir dizinin öğelerine gönderme yapabilir: '...' imi son " / " iminden sonra konur: 'Bu benim/senin/onun...'.

Dilbilgisel betimleyiciler (yatık yazı ile)

Başlıca dilbilgisel kısaltmalar aşağıdaki gibidir (yatık yazılar):

A (Ad); *AÖ* (Ad öbeği)

E (Eylem); *EÖ* (Eylem öbeği; *E* (Zaman/Kip)(Eylem, zaman/kip)

Sıf (Sıfat veya sıfat öbeği);

İÖ (İlgeç öbeği); *İlg* (İlgeç)

Adl (Adıl)

Bel (belirteç veya belirteç öbeği)

DurE (durum eki)

BelDurE (Belirtme durumu eki)

BulDurE (Bulunma durumu eki)

DA (da, de, ta, te)

ÇıkDurE (Çıkma durumu eki)

DAn (dan, den, tan, ten)

YönDurE (Yönelme durumu eki)

(y)A/E: a, e, ya, ye

İyE (İyelik eki)

mAk (mak, mek)

mI (mı, mi, mu, mü)

T (Tümce); *T*(Zaman/Kip) (tümce, zaman/kip); *BilT* (Bildirme tümcesi); *SoruT* (Soru tümcesi); *MasT* (Mastar tümcesi); *OlszT* (Olumsuz tümce); *İlgT* (İlgi tümcesi)

Ölçünlü dil dışındaki kullanımlar genellikle göz önünde bulundurulmamıştır.

3. Örnekler (Sağ sütun)

İşlev gerçekleştirimleri için kimi zaman bir (veya birden çok) örnek verilebilir. Örnekler yatık yazıyla verilmektedir. Seçenekleri içermemekle birlikte ayraç içerisinde bağlama ilişkin bilgiler verilebilmektedir. Kullanıcıların söz konusu tümce yapısına pek aşina olmadıkları ya da sözdizimsel sunumun (sağ sütunda) fazla soyut ve hemen anlaşılmaz olduğu düşünülerek bu yola başvurulmaktadır. Söz konusu örnekler işlevlerin gerçekleştirimlerini örneklemek üzere verilmektedir; öğrenici/kullanıcıdan dizgesel olarak beklenen sözce türünü göstermemektedir.

[...] imi bu kitapta dayanak olarak kullanılan ve B2 düzeyinde işlev dökümünün tamamında yer alan kimi işlevlerin veya işleve ilişkin parçaların *A1 öncesi* düzeyinde yer almadığını belirtmek üzere kullanılmaktadır.

İşlevlerin Tam Listesi

3.1. Bilgi konusunda etkileşime girme

3.1.1. Gösterme

3.1.2. Bildirme

3.1.3. Betimleme

3.1.4. Anlatma

3.1.5. Bilgi isteme

3.1.6. Doğrulama, yanlışlama

3.1.7. Düzeltme

3.1.8. Bilgi isteğine yanıt verme

3.2. Görüşler veya benimsenen duruş konusunda etkileşime girme

3.2.1. Bakış açısını ifade etme

3.2.2. Katıldığını bildirme

3.2.3. Katılmadığını bildirme

3.2.4. Onayladığını bildirme

3.2.5. Onaylamadığını bildirme

3.2.6. Kınama

3.2.7. Bildiğini söyleme

3.2.8. Bilmediğini söyleme

3.2.9. Hatırladığını söyleme

3.2.10. Unuttuğunu söyleme

3.2.11. Birine bir şey hatırlatma

3.2.12. Farklı kesinlik düzeylerinde emin olduğunu bildirme

3.2.13. Bir şey yapabildiğini söyleme

3.2.14. Bir şey (yapma) isteğini bildirme

3.2.15. Bir şey yapma niyetini bildirme

3.2.16. Zorunluluk, yasaklama bildirme

3.2.17. Ahlaki veya toplumsal bir kuralı açıklama

3.2.18. Suçlama, kendini suçlama, itiraf etme

3.2.19. Suçlamayı reddetme

3.2.20. Özür dileme

3.3. Heyecanlar veya duygular konusunda etkileşime girme

3.3.1. Hoşnutluk, sevinç, mutluluk belirtme

3.3.2. Üzüntü, yılgınlık bildirme

3.3.3. Sevinç veya üzüntü konusunda soru sorma

3.3.4. Teselli etme, cesaretlendirme, rahatlatma

3.3.5. Duygusunu paylaştığını bildirme

3.3.6. Umudunu ifade etme

3.3.7. Düş kırıklığı bildirme

3.3.8. Korkusunu, kaygısını, sıkıntısını bildirme

3.3.9. Güvence verme

3.3.10. Rahatladığını bildirme

3.3.11. Bedensel acı bildirme

3.3.12. Bir şeyi veya birini sevdiğini, beğendiğini bildirme

3.3.13. Sevmediğini, hoşlanmadığını bildirme

3.3.14. Tercih bildirme

3.3.15. Memnuniyetini bildirme

3.3.16. Memnun olmadığını bildirme, yakınma

3.3.17. Memnuniyet veya memnuniyetsizlik konusunda soru sorma

3.3.18. Öfkesini, keyifsizliğini bildirme

3.3.19. Öfkeye veya başkasının huysuzluğuna tepki gösterme

3.3.20. Hakaret etme

3.3.21. Küfretme

3.3.22. Bir şeye ilgisini gösterme

3.3.23. Birinin söylediği bir şeye ilgi gösterme

3.3.24. Şaşırdığını bildirme

3.3.25. Şaşırmadığını bildirme

3.3.26. İlgilenmediğini bildirme

3.3.27. Minnettarlık, şükran bildirme, teşekkür etme

3.4. Etkinlikler veya eylemler konusunda etkileşime girme

3.4.1. Birinden bir şey yapmasını isteme

3.4.2. Bir isteğe yanıt verme

3.4.3. Birine bir şey yapmasını önerme

3.4.4. Birine bir şeyi birlikte yapmayı önerme

3.4.5. Birine bir şeyi onun yerine veya onun için yapmayı, yardım etmeyi önerme

3.4.6. Birine bir şeyi vermeyi, ikram etmeyi, ödünç vermeyi önerme

3.4.7. Öneriye yanıt verme

3.4.8. İzin, onay isteme

3.4.9. İzin verme

3.4.10. Reddetme

3.4.11. Yasaklama

3.4.12. Yasağa itiraz etme

3.4.13. Tehdit etme

3.4.14. Söz verme

3.4.15. Suçlama

3.5. Törenselleşmiş sosyal durumlarda etkileşime girme

3.5.1. Özür dileme

3.5.2. Dikkat çekme

3.5.3. Selamlama

3.5.4. Selamlamayı yanıtlama

3.5.5. Birini tanıtma

3.5.6. Kendini tanıtma

3.5.7. Tanıtmayı yanıtlama

3.5.8. Birini karşılama, ağırlama, yolcu etme

3.5.9. Şerefe kadeh kaldırma, kadeh tokuşturma

3.5.10. Kutlama

3.5.11. Başsağlığı dileme, yanıtlama

3.5.12. Birine bir dilekte bulunma

3.5.13. Konuşmadan ayrılma, müsaade, izin isteme

3.5.14. Telefonda etkileşime girme

3.5.15. E-posta ile etkileşime girme

3.6. Konuşmayı yapılandırma

3.6.1. Konuşma planını, ilerleyişini bildirme

3.6.2. Bir öykü, anlatı, olay anlatmaya başlama

3.6.3. Bilgi vermeye başlama

3.6.4. Bir konu anlatmaya başlama

3.6.5. Bir konuyu açma, geliştirme

3.6.6. Altını çizme, vurgulama

3.6.7. Konular arasında geçiş yapma

3.6.8. Yeni bir konu önerme

3.6.9. Önerilen bir konuyu reddetme

3.6.10. Konu dışına çıkma

3.6.11. Konuya dönme

3.6.12. Örnek verme

3.6.13. Başkasının sözlerini aktarma

3.6.14. Alıntı yapma

3.6.15. Özetleme

3.6.16. Kendini düzeltme, yeniden başlama

3.6.17. Bir sözcük veya tümce hatırlamaya çalışma

3.6.18. Unuttuğu veya bilmediği bir sözcüğün yerine başka bir sözcük kullanma

3.6.19. Bir sözcük, deyim konusunda yardım isteme

3.6.20. Sözlerini bitirme

3.6.21. E-postaya başlama

3.6.22. E-postayı bitirme

3.7. Sözel etkileşimi yapılandırma

3.7.1. Konuşmaya başlama

3.7.2. Konuşma sırasında söz hakkı alma

3.7.3. Söz hakkı isteme

3.7.4. Sözü kesildikten sonra yeniden söze başlama

3.7.5. Birinin konuşmasını engelleme

3.7.6. Muhatabı tarafından anlaşıldığından emin olma

3.7.7. Muhatabını anladığından emin olma

§ § § §

3.1. Bilgi konusunda etkileşime girme	
3.1.1. Gösterme	
Burası/Şurası/Orası/Bu/Şu/O…	*Burası iyi.*
Burası/Şurası/Orası/Bu/Şu/O Sıf/AÖ	*Bu, Ali.*
	Bu, güzel.
Bu/Şu/O Sıf + AÖ	*Evet, şu siyah ceket.*
AÖ bur(a)da/şur(a)da/or(a)da.	*Pasaport şur(a)da.*
İşte (*AÖ*)	*İşte bur(a)da.*
3.1.2. Bildirme	
Bil-T (veya Bil-T devamı)	*Bürodayım.*
3.1.3. Betimleme	
Bil-T (veya Bil-T devamı)	*Ev büyük ve güzel.*
3.1.4 Anlatma	
Bil-T (veya Bil-T devamı)	*Suriyeliyim. Ankara'da yaşıyorum. …*

3.1.5. Bilgi isteme	
3.1.5.1. ... genel olarak, herhangi bir nesne veya kişi hakkında	
Ne...	*Ne yiyorsun?*
Kim...	*Kim o?*
Adl ne?	*Bu ne?*
Nasıl ...?	*Nasıl biri?*
Hangi ...?	*Hangi oda?*
Adl kim?	*Bu kim?*

3.1.5.2. ... zaman hakkında	
Ne zaman...?	*Tren ne zaman kalkıyor?*
AÖ saat kaçta?	*Toplantı saat kaçta?*
Hangi gün/ay/yıl ...?	*Hangi gün geliyor?*
Şimdi mi?	*Toplantı şimdi mi?*

3.1.5.3. ... yer hakkında	
AÖ/Adl nerede?	*Pasaportlar nerede?*
Nere*-DurEk EÖ*?	*Nereden geliyorsun?*
	Nereye gidiyorsun?
	Nerede oturuyorsun?
Adl neresi?	*Burası neresi?*
AÖ AÖ-BulDurEk mi?	*Ayşe evde mi?*
Bel mi?	*Burası mı?*

3.1.5.4. ... biçim hakkında	
Nasıl *EÖ*?	*İşe nasıl gidiyorsun?*
Neyle...?	*Eve neyle dönüyorsun?*
AÖ nasıl?	*Kahve nasıl?*

3.1.5.5. ... derece veya miktar hakkında	
Kaç...?	*Kaç kilo patates istiyorsun?*
AÖ ne kadar?	*Patates ne kadar?*

3.1.5.6. ... neden hakkında	
Neden/Niçin *SoruT*?	*Neden işe gelmiyorsun?*

3.1.5.7. ... doğrulatma veya yanlışlatma	
BilT, değil mi?	*Bugün ders var, değil mi?*

3.1.6. Doğrulama, yanlışlama (Ayrıca bkz. 3.1.7.)	
Evet, … .	*Evet, var.*
Hayır, … .	*Hayır, yok.*
Evet, ***BilT olm***.	*Evet, biliyorum.*
Hayır, ***BilT olmsz.***	*Hayır, sevmiyorum.*
Evet, AÖ/SÖ.	*Evet, hasta.*
Hayır, ***AÖ/SÖ*** değil.	*Hayır, hasta değil.*

3.1.7. Düzeltme	
Hayır, ***T***.	*Hayır, bugün çalışmıyorum.*
Yok, ***T***.	*Yok, bugün çalışmıyorum.*

3.1.8. Bilgi isteğine yanıt verme	
3.1.8.1. … onaylayarak veya yanlışlayarak	
Evet.	*Evet, var.*
Hayır.	*Hayır, yok.*
Olur.	
Olmaz.	

3.1.8.2. … bilgi vererek	
3.1.8.2.1. … zaman hakkında	
(…)Bel…	Toplantı bugün.
Saat ***AÖ'dA***.	Saat dokuzda.
Bel.T	Bugün geliyorum.

3.1.8.2.2. … yer hakkında	
AÖ/Bel. DurE (EÖ)	İleride, sağda.
	Suriye'den geliyorum.
	Belediye'ye gidiyorum.

3.1.8.2.3. … biçim hakkında	
Kısa, uzun, yuvarlak…	*Kısa boylu bir adam.*
	Uzun saçlı
	Yuvarlak masa.
AÖ ile(la/le)	*Trenle gidiyorum.*

3.1.8.2.4. … derece veya miktar hakkında	
AÖ Bel Sıf	*Yemek çok güzel !*
Sıf AÖ	*İki tane.*

3.1.8.2.5. ... neden hakkında	
Çünkü T.	*Çünkü çalışıyorum.* *Çünkü hastayım.*

3.1.8.3. ... göstererek	
T.	*Benim.* *Evet, o.*

3.1.8.4. ... soruyla	
SorT mI? *SorT?*	*Ahmet büroda mı?* *Ahmet kim?*

3.1.8.5. ... bilmediğini söyleyerek	
OlszT	*Bilmiyorum.*

3.2. Görüşler veya benimsenen bakış açılarıyla ilgili etkileşime girme	
3.2.1. Bakış açısını açıklama	
Bence ***BilT***. Bana göre, ***T***.	*Bence dersler çok eğlenceli.* *Bana göre, hiç komik değil.*

3.2.2. Katıldığını belirtme	
3.2.2.1. ... olumlu veya olumsuz tümceden sonra	
Evet. (Evet), doğru. Katılıyorum. Bence de. Tamam.	*- (İstanbul'da çok trafik var.)* *- Evet. (İstanbul'da çok trafik var.)* *- (Bugün hava güneşli.)* *- Evet, doğru.* *- Uçak biletleri çok pahalı.* *- Katılıyorum.* *Bence de hava soğuk.*

3.2.2.2. ... çekimser kalarak	
Galiba. / Belki. Emin değilim. Olabilir.	*- (Bu pazartesi toplantı var.)* *- Galiba.* *- Tren biletleri çok ucuz.* *- Emin değilim.*

3.2.3. Katılmadığını belirtme	
3.2.3.1. ... olumlu veya olumsuz tümceden sonra	
Hayır. Katılmıyorum.	*- Ankara'da konsolosluk yok.* *- Hayır (Ankara'da konsolosluk var.)* *- Türkçe çok zor.* *- (Hayır) Katılmıyorum.*

3.2.3.2. ... yumuşatılmış bir biçimde
[...]

3.2.3.3. ... bütünüyle karşı çıkma
[...]

3.2.4. Onayladığını bildirme	
Katılıyorum. Bence de (öyle).	*- Dersler çok güzel.* *- Katılıyorum.*

3.2.5. Onaylamadığını bildirme	
Adl+(y)A katılmıyorum. Reddediyorum.	*Sana katılmıyorum.*

3.2.6. Kınama
[...]

3.2.7. Bildiğini söyleme	
Biliyorum. Biliyorum ***BilT*** ***BilT***, biliyorum.	*- Ayşe hasta.* *- Biliyorum.* *Biliyorum, Ayşe hasta.* *Ayşe hasta, biliyorum.*

3.2.8. Bilmediğini söyleme	
Bilmiyorum.	*- Toplantı nerede?* *- Bilmiyorum.*

3.2.9. Hatırladığını söyleme
[...]

3.2.10. Unuttuğunu söyleme	
Unuttum. Hatırlamıyorum.	*- Adresiniz ne?* *- Unuttum.* *- Telefon numaranız?* *- Hatırlamıyorum.*

3.2.11. Birine bir şey hatırlatma	
AÖ + (y)I hatırlıyor musun(uz)?	*Eski komşumuzu hatırlıyor musun?*

3.2.12. Kesinlik dereceleri bildirme
3.2.12.1. Kesinlikle emin olduğunu bildirme
[...]

3.2.12.2. Olasılık veya olanaklılık bildirme
[...]

3.2.13. Bir şey yapabildiğini söyleme	
E + (y)Abilirim.	*Hafta sonu çalışabilirim.*

3.2.14. Bir şey (yapma) isteğini bildirme	
(Bir/İki...) *AÖ* istiyorum.	*Bir bilet istiyorum.*
E + mAk istiyorum.	*Bir bilet almak istiyorum.*
(Bir/İki...) *AÖ* lütfen!.	*Bir bilet lütfen!*

3.2.15. Bir şey yapma niyetini bildirme	
E + mAk istiyorum.	*Su içmek istiyorum.*

3.2.16. Zorunluluk, yasaklama bildirme	
E + mAk yasak(tır).	*Sigara içmek yasak(tır).*

3.2.17. Ahlaki veya toplumsal bir kuralı söyleme	
E + (mA)mAk gerekir.	*İşe zamanında gelmek gerekir.*
E + (mA)mAk yasak(tır).	*Burada sigara içmek yasak.*

3.2.18. Suçlama, kendini suçlama, itiraf etme
[...]

3.2.19. Suçlamayı reddetme
[...]

3.2.20. Özür dileme	
(*AÖ* için) Özür dilerim. Pardon! Affedersin(iz)!	*Gecikme için özür dilerim.*

3.3. Heyecanlar ve duygular konusunda etkileşime girme

3.3.1. Hoşnutluk, sevinç, mutluluk belirtme

Harika/Mükemmel.../!

... günlük dilde

Süper!

3.3.2. Üzüntü, yılgınlık bildirme

Üzgünüm / Mutsuzum...

İyi değilim.

3.3.3. Sevinç veya üzüntü konusunda soru sorma

İyi misin(iz)?

3.3.4. Teselli etme, cesaretlendirme, rahatlatma

Merak etme, önemli bir şey değil.

Üzülme.

3.3.5. Duygusunu paylaştığını bildirme

(Seni) Anlıyorum.

3.3.6. Umudunu ifade etme

[...]

3.3.7. Düş kırıklığı bildirme

Tüh, ya!

Yapma ya!

Ha(y)di ya!

3.3.8. Korkusunu, kaygısını, sıkıntısını bildirme

Korkuyorum.

3.3.9. Güvence verme

[...]

3.3.10. Rahatladığını bildirme
[...]

3.3.11. Bedensel acı bildirme	
Ah!	
Uf!	
AÖ + İyE ağrıyor.	*Başım ağrıyor.*
AÖ + İyE acıyor.	*Parmağım acıyor.*

3.3.12. Bir şeyi veya birini sevdiğini, beğendiğini bildirme
Çok hoş!/Çok güzel!/Harika!/Nefis!

3.3.13. Sevmediğini, hoşlanmadığını bildirme	
AÖ + sevmiyorum.	*Çay sevmiyorum.*
AÖ + BelDurE sevmiyorum.	*Gürültüyü sevmiyorum.*

3.3.14. Tercih bildirme
Bence bu!

3.3.15. Memnuniyetini bildirme
Mükemmel!
Harika!
Çok memnunum.

3.3.16. Memnun olmadığını bildirme, yakınma	
AÖ'DAn memnun değilim.	*Otelden memnun değilim.*

3.3.17. Memnuniyet veya memnuniyetsizlik konusunda soru sorma (Ayrıca bkz. 4.3.3.)
Sorun var mı?

3.3.18. Öfkesini, keyifsizliğini bildirme
Çok kızgınım/öfkeliyim/sinirliyim.

3.3.19. Öfkeye veya başkasının huysuzluğuna tepki gösterme
[...]

3.3.20. Hakaret etme
[...]

3.3.21. Küfretme
[...]

3.3.22. Bir şeye ilgi gösterme (Ayrıca bkz. 3.3.12)
Çok ilginç!
Çok hoş!

3.3.23. Birinin söylediği bir şeye ilgisini gösterme
Öyle mi?
Ya!
Gerçekten mi?
İnanmıyorum.

3.3.24. Şaşırdığını bildirme
Hadi ya!
Aaa!
Yapma ya!
Vay be!

3.3.25. Şaşırmadığını bildirme
Biliyorum (biliyorum).

3.3.26. İlgilenmediğini bildirme
Bana ne?
İlgilenmiyorum.

3.3.27. Minnettarlık, şükran bildirme, teşekkür etme	
(Çok) teşekkürler. (***AÖ*** için) (çok) teşekkür ederim. (Çok) sağ ol(un)!	*Hediye için çok teşekkür ederim.*

3.4. Etkinlikler veya eylemler konusunda etkileşime girme	
3.4.1. Birinden bir şey yapmasını isteme	
3.4.1.1. ... emir veya talimat vererek	
Emir T!	*Otur!*

3.4.1.2. ... sezdirerek
[...]

3.4.1.3. ... öneride bulunarak	
Bence *Emir T!*	*- Başım ağrıyor.* *- Bence hemen doktora git!*

3.4.1.4. ... yardım isteyerek
[...]

3.4.1.5. ... sipariş (kafede, restoranda, markette) biçiminde	
AÖ, lütfen. (Ben/Biz) bir/iki/... *AÖ* istiyorum(uz).	*Bir tost lütfen.* *Ben bir şekerli kahve istiyorum.*

3.4.2. Bir isteğe yanıt verme
3.4.2.1. ... hemen kabul ederek
Tabi. Olur. Buyur/Buyurun. Elbette.

3.4.2.2. ... sakınımla kabul ederek
[...]

3.4.2.3. ... reddederek
Hayır. Olmaz. Maalesef.

3.4.3. Birine bir şey yapmasını önerme (Ayrıca bkz. 4.4.1.3)	
Emir T.	*Doktora gidin.*

3.4.4. Birine bir şeyi birlikte yapmayı önerme	
SoruT Beraber/Birlikte *İstek SoruT* *(1. çğl. kişi)*	*Bu akşam görüşüyor muyuz?* *Birlikte yemek yiyelim mi?*

3.4.5. Birine bir şeyi onun yerine veya onun için yapmayı, yardım etmeyi önerme
[...]

3.4.6. Birine bir şeyi vermeyi, ikram etmeyi, ödünç vermeyi önerme	
AÖ?	*Kahve?*

3.4.7. Öneriye yanıt verme
3.4.7.1. ... kabul ederek
Evet/Tamam/Olur.

3.4.7.2. ... sakınımlı olarak kabul etme
[...]

3.4.7.3. ... tereddüt ederek veya atlatmaya çalışarak
[...]

3.4.7.4. ... reddederek
Hayır (teşekkürler).
Teşekkürler, istemiyorum.

3.4.7.5. Akıl verme (Ayrıca bkz. 4.4.3 ve 4.4.1.3)	
Emir T!	*- Polise git!*

3.4.7.6. ... uyararak
Dikkat et!
Dikkatli ol!
Dikkat!

3.4.7.7. ... cesaretlendirerek
Korkma!

3.4.8. İzin, onay isteme	
E + mAk istiyorum, mümkün mü?	*Telefon etmek istiyorum, mümkün mü?*

3.4.9. İzin verme
3.4.9.1. ... hemen
Tabi.
Tabi, buyur(un).
Olur.
Sorun değil.

3.4.10. Reddetme
Hayır.
Olmaz.
(Maalesef), mümkün değil.

3.4.11. Yasaklama	
EmirT	*Girmeyin!*
E + mAk yasak(tır)!	*Sigara içmek yasak(tır)!*

3.4.12. Yasağa itiraz etme
[...]

3.4.13. Tehdit etme
[...]

3.4.14. Söz verme
[...]

3.4.15. Suçlama
[...]

3.5. Törenselleşmiş sosyal durumlarda etkileşime girme

3.5.1. Özür dileme
Özür dilerim.
Afedersin(iz).
Pardon.
(... için) özür dilerim.

3.5.2. Dikkat çekme
(Pardon) Bakar mısın(ız)?
Hanımefendi/Beyefendi (pardon)!
Baba/Anne/Canım/ [İsim]/...
[İsim] Hanım/Bey !

3.5.3. Selamlama
Günaydın!
Merhaba!
Selam!
İyi günler/İyi akşamlar beyefendi/hanımefendi/[İsim]/anne/baba/canım/...!
Nasılsın(ız)?/Ne var ne yok?/Ne haber?
Selamünaleyküm.

3.5.4. Selamlamayı yanıtlama
Günaydın/Merhaba/Selam/İyi günler/İyi akşamlar!
İyiyim, (teşekkürler), ya sen/siz?
İyilik sağlık/Sağlık güzellik, sende/sizde ne var ne yok?
İyilik (sağlık), senden/sizden ne haber?
Aleykümselam.

3.5.5. Birini tanıtma	
(Bu) [İsim]	*Tanıştırayım, bu Ahmet.*
(Tanıştırayım) [İsim][Soy isim]	*Tanıştırayım, Dursun Köse, Dilek Peçenek.*
(Tanıştırayım) (Bu) [İsim]...	*Tanıştırayım, bu Bedia, kızım.*

3.5.6. Kendini tanıtma	
Ben [İsim] [Soy isim]	*Merhaba, ben Duran İçel.*
Ben ***AÖ*** [İsim] [Soy isim]	*Ben, doktor Ali Denizci.*
[İsim] ben.	*Merhaba, Ahmet ben.*

3.5.7. Tanıtmayı yanıtlama
3.5.7.1. tanıştırılan ilk kişi
(Çok) Memnun oldum.

3.5.7.2. tanıştırılan ikinci kişi
Ben de (çok) (memnun oldum).

3.5.8. Birini ağırlama, karşılama, yolcu etme
3.5.8.1. Karşılayan
Hoş geldin(iz)!
Buyur(un)!

3.5.8.2. Karşılanan
Hoş bulduk!

3.5.8.3. Yolcu etme
Güle güle!

3.5.9. Şerefe kadeh kaldırma
Şerefe!
Sağlığın(ız)a!

3.5.10. Kutlama, tebrik etme
Tebrikler!
Tebrik ederim!
Kutlarım!
Hayırlı olsun!
Gözün aydın!

3.5.11. Başsağlığı
3.5.11.1. ... dileme
Başın(ız) sağ olsun!
Allah rahmet eylesin!

3.5.11.2. ... yanıtlama
Dostlar sağ olsun!

3.5.12. Birine bir dilekte bulunma	
İyi ***AÖ*** + lAr!	*İyi günler!*
	İyi hafta sonları!
	İyi tatiller!
	İyi bayramlar!
Mutlu ***AÖ*** + lAr!	*Mutlu yıllar!*
Sıfat olsun!	*Hayırlı olsun!*
	Geçmiş olsun!
AÖ + (lAr) olsun!	*Sıhhatler olsun!*
AÖ + İyE kutlu olsun!	*Doğum günün kutlu olsun!*
AÖ + (dilerim).	*Başarılar (dilerim)!*
	Mutluluklar (dilerim)!

3.5.13. Konuşmadan ayrılma, müsaade isteme
(Yarın/Az sonra/Bel/) Görüşmek üzere!
(Yarın/Az sonra/Bel/) Görüşürüz!

3.5.14. Telefonda etkileşime girme	
Alo!	*Orası Göçmenler Bürosu mu?*
Buyurun!	
Orası AD SoruT	

3.6. Konuşmayı yapılandırma
3.6.1. Konuşma planını, ilerleyişini bildirme
... sonra ...
ondan sonra...
daha sonra...
[...]

3.6.2. Kendini düzeltme, yeniden başlama	
..., yok, ...	*Bir tost, yok (yok), bir döner lütfen !*
..., pardon, ...	*Çatal..., pardon, kaşık lütfen!*

3.6.3. Bir sözcük veya ifade konusunda yardım isteme	
Türkçede ... ne demek?	*Türkçede "fromage" ne demek?*
[...]	

3.7. Sözel etkileşimi yapılandırma
3.7.1. Konuşmaya başlama
[...]

3.7.2. Konuşma sırasında söz hakkı alma
[...]

3.7.3. Söz hakkı isteme
[...]

3.7.4. Sözü kesildikten sonra söze başlama
[...]

3.7.5. Birinin konuşmasını engelleme
[...]

3.7.6. Muhatabın iyi anladığından emin olma
3.7.6.1. ... anlayıp anlamadığını, dinleyip dinlemediğini sorarak
Anlıyor musun?
Anladın mı?
Tamam mı?

3.7.6.2. ... bir sözcüğü, ifadeyi tanımlayarak	
..., ... demek. *AÖ bir AÖ*(Dır). *AÖ* bir *AÖ* türü(dür). [...]	*Sık sık, genellikle demek.* *Kazak bir giysi(dir).* *Reçel tatlı bir yiyecek türü.*

3.7.6.3. ... açıklama getirerek	
AÖ/T, yani *AÖ/T* (demek).	*Seyrediyorum, yani izliyorum (demek).*

3.7.6.4. ... bir başka dilde karşılığını vererek	
[Harf harf söyleme] [Heceleme]	*Peynir, fromage demek.*

3.7.6.5. sesleri söyleyerek veya heceleyerek	
..., ... demek(tir).	*P-e-y-n-i-r.* *Pey-nir.*

3.7.7. Muhatabını iyi anladığından emin olma	
3.7.7.1. ... (iyi) anlamadığını belirterek	
Özür dilerim/Pardon, ... anlamıyorum/anlamadım.	Pardon, "keşke"yi anlamıyorum.

3.7.7.2. ... tekrar etmesini isteyerek
Ne diyorsun/dedin? Tekrar edebilir misin(iz)? Lütfen tekrar! (Tekrar lütfen!)

3.7.7.3. ... nasıl yazıldığını sorma
Nasıl yazılıyor?

3.7.7.4. ... daha yavaş konuşmasını isteme
Anlamıyorum. Yavaş konuş(un) (lütfen)! Biraz daha yavaş lütfen!

3.7.7.5. ... tanım, açımlama isteme	
... ne? [...]	"Kılıf" ne?

4. BÖLÜM A1 ÖNCESİ DÜZEYİ GENEL KAVRAM GERÇEKLEŞTİRİMLERİ

Bu bölümde, ***A1 öncesi*** düzeyinde genel kavramları gerçekleştirmeye yarayan Türkçedeki dilsel biçimlerin bir dökümü sunulmaktadır.

Önceki bölümde yer alan işlevlerde olduğu gibi döküm hazırlanırken benimsenen yaklaşım adbilimsel[17] bir yaklaşım olup kavramlardan veya anlambilimsel (veya anlamsal göndergesel) ulamlardan yola çıkılarak bunları gerçekleştirmek için kullanılan sözlüksel birimlerin dökümü yapılmakta ve sınıflandırılmaktadır. Kavram veya anlambilimsel ulam terimiyle varlık, alan, zaman, miktar gibi kavramlar belirtilmektedir.

Kavramlar üst ve alt kavramlar biçiminde çözümlenmektedir. Örneğin, miktar üst kavramı için sayı, ölçü, boy, hız vb. alt ulamlar kullanılmaktadır. Kavramsal üst ulam ile alt ulamlar içerisinde adlar, sıfatlar, eylemler, belirteçler vb. için biçimsel bir dağılım benimsenmiştir. Bunun sebebi dilbilgisine ilişkin bölümle (5. Bölüm) koşutluk sağlanması ve böylece rehbere rahatlıkla başvurulabilmesi ve her iki bölüm arasında bütünlük sağlanmasıdır. Söz konusu bütünlük, gerektiğinde ilgili bölümlere göndermeler yapılmak suretiyle sağlanmaktadır.

Genel kavramlara ilişkin bölümdeki malzeme diğer bölümlerdeki gibi aşağıdaki biçimde sunulmaktadır:

- numaralandırılmış olarak üst ve alt ulamlar (sol sütun)
- adlar, eylemler, belirteçler vb. alt ulamlar (sol sütun)
- sol sütundaki ulamlara karşılık gelen dilsel gerçekleştirimler (orta sütun)
- gerektiğinde, bağlamı belirginleştirme amaçlı örnekler (yatık yazılı olarak, sağ sütun)

Kısaltmalar ve özel kullanımlar

/ : İki olasılık

[...] : Açık liste

AÖ : Ad öbeği

17 *Adbilim Vardar (2002) tarafından, "gösterilenden ya da kavramdan kalkarak anlatımı, gösterilenin bağlandığı gösterenleri inceleyen anlambilimsel araştırma" şeklinde tanımlanmaktadır. Saussure'ün gösterge tanımında yer alan gösteren ve gösterilen ilişkisi biçim (sözcük) ve içerik (anlam) ilişkisini fade eder. Adbilimsel yaklaşım, bu açıdan bakıldığında, anlamdan sözcüğe doğru, bir başka deyişle, içerikten biçime doğru giden bir anlam incelemesine karşılık gelmektedir.*

Bel : Belirteç

Zam. AÖ : Zaman belirten AÖ

A : Ad

Nxxx : Adın anlambilimsel ulamını belirtir (ölçü, hız, zaman, miktar, malzeme, mevsim vb.).

T : Tümce

BilT : Bildirme tümcesi

İstT : İstek tümcesi

E : Eylem

GlcZE : Gelecek zamanda çekilmiş eylem

MastE : Mastar eylem

Genel Kavramlar: Sınıflandırma

4.1. Varlık

4.1.1. Varlık, yokluk

4.1.2. Erişilebilirlik / Uygunluk

4.1.3. Genel nitelik

4.1.4. Ortaya çıkma / çıkmama

4.1.5. Kesinlik, olasılık, olanaklılık

4.2. Miktar

4.2.1. Rakamlar, sayılar

4.2.2. Göreli miktar

4.2.3. Ölçüler

4.2.3.1. Beden

4.2.3.2. Boy

4.2.3.3. Boyut

4.2.3.4. Mesafe

4.2.3.5. Hız

4.2.3.6. Ağırlık

4.2.3.7. Yüzey

4.2.3.8. Hacim, Kapasite

4.2.3.9. Isı

4.3. Uzam

4.3.1. Konumlandırma / Yer

4.3.2. Mutlak konum

4.3.3. Göreli konum

4.3.4. Mesafe

4.3.5. Hareket

4.3.6. Yönelme, yön

4.4. Zaman

4.4.1. Zaman bölümleri

4.4.2. Zamanda konumlandırma: şimdi, geçmiş, gelecek

4.4.2.1. Şimdi

4.4.2.2. Geçmiş

4.4.2.3. Gelecek

4.4.3. Akış görünümleri

4.4.3.1. Eşzamanlılık

4.4.3.2. Önzamanlılık

4.4.3.3. Artzamanlılık

4.4.3.4. Başlama

4.4.3.5. Tamamlanma

4.4.3.6. Yakında bitmiş

4.4.3.7. Sürme

4.4.3.8. Yinelenme

4.4.3.9. Süre

4.4.3.10. Sıklık

4.4.3.11. Süreklilik ve değişme

4.5. Varlıkların ve şeylerin niteliği

4.5.1. Fiziksel nitelikler

4.5.1.1. Biçimler ve görünümler

4.5.1.2. Boyutlar

4.5.1.3. Dayanıklılık, direnç

4.5.1.4. Islaklık, kuruluk

4.5.1.5. Hammadde

4.5.1.6. Görülebilirlik, görünüş

4.5.1.7. İşitilebilirlik, işitilme

4.5.1.8. Tat

4.5.1.9. Koku

4.5.1.10. Renk

4.5.1.11. Yaş, kıdem

4.5.2. Nitel değerlendirme

4.5.2.1. Genel değerlendirme

4.5.2.2. Kabul edilebilirlik

4.5.2.3. Uygunluk

4.5.2.4. Başarı

4.5.2.5. Yeterlik, beceri

4.5.2.6. Gereklilik, kullanım

4.5.2.7. Önem

4.5.2.8. Olağanlık

4.5.2.9. Olasılık

4.6. Mantıksal ilişkiler

4.6.1. Bağlaşma

4.6.2. Ayrılma

4.6.3. Karşı çıkma, rıza gösterme

4.6.4. Karşılaştırma

4.6.4.1. Benzerlik, farklılık

4.6.4.2. Eşitlik, üstünlük

4.6.5. İçerme, dışlama

4.6.6. Sebep, sonuç

4.6.7. Amaç

4.6.8. Koşul

4.1. Varlık		
4.1.1. Varlık, yokluk (Ayrıca bkz. 4.3.1 Konumlandırma)		
Eylemler	Olmak, -imek	*Memnun oldum.* *Doktorum.*
	… olmak, … olmamak.	*Yurtta her gün taze ekmek olmuyor ama sıcak su oluyor.*
Adlar		
Sıfatlar	… mevcut, … mevcut değil	*Ahmet evde, Aysel evde değil.*
	… var, … yok.	*Dolapta peynir var, süt yok.*
	… Ø, … değil.	*Ayşe hasta, üzgün değil.*
Belirteçler	… burada/şurada/orada,	*- Ahmet !*
	… burada/şurada/orada değil,	*- Buradayım.*

4.1.2. Erişilebilirlik, erişilemezlik		
Eylem	***AÖ+İyE*** var, ***AÖ+İyE*** yok	*Param var, pasaportum yok.*

4.2. Miktar (Ayrıca bkz. 4.3.4. Mesafe, 4.4.1. Zaman bölümleri, 4.4.3.8. Süre, 4.4.3.9. Sıklık, 4.5.1.2. Boyutlar, 4.6.4. Karşılaştırma)	
4.2.1. Rakamlar, sayılar	
Adlar	rakam, sayı
Rakam adları	Bir, iki, üç, dört (dokuza kadar)
Sayı adları	On, on bir (99'a kadar), yüz, bin

4.2.2. Göreli miktar (Ayrıca bkz. 4.2.3. Ölçüler)		
Miktar adları	litre, gram, kilo, metre, kilometre, tane	*İki kilo elma*
Eylemler	-imek, etmek, yapmak	*İki iki daha dört.*
Ad	tane, kere/defa/kez	*Üç defa*
Belirteçler	daha, biraz, çok, az, fazla, kaç?	*İki tane daha.*
Tamlayanlar	bir, iki, üç …	*İki ekmek.*

4.2.3. Ölçüler (Ayrıca bkz. 4.3.4. Mesafe, 4.4.3.9. Sıklık ve 4.4.1.2. Boyutlar)		
4.2.3.1. Beden		
Sıfatlar	büyük, küçük	*Büyük bedenler burada, küçük bedenler şurada.*

4.2.3.2. Boy		
Sıfatlar	uzun, kısa, uzun boylu, kısa boylu	*Uzun boylu bir adam.*

4.2.3.3. Boyut		
Sıfatlar	büyük, küçük, yüksek, alçak, uzun, kısa	

4.2.3.4. Mesafe		
Eylemler	-imek	*Pencere ile kapı arası 2 metre.*
Adlar	ara, uzaklık, mesafe	*Polatlı Ankara arası 60 kilometre.*
İlgeçler	kadar	
Durum ekleri	...DAn ...(y)A kadar	*Duvardan pencereye kadar (olan) mesafe 2 metre.*

4.2.3.5. Hız		
Sıfatlar	hızlı, yavaş	*Hızlı konuşmayın lütfen!*
Belirteçler	çabuk, hızlı	

4.2.3.6. Ağırlıklar		
Adlar	ağırlık	
Ölçü birimi adları	kilo, gram	
Eylemler	olmak, -imek	*Valiziniz 30 kilo.*
Sıfatlar	ağır, hafif	*Valizim çok ağır.*

4.2.3.7. Yüzey	
Sıfatlar	büyük, küçük, geniş, dar

4.2.3.8. Hacim, kapasite	
Sıfatlar	Büyük, geniş

4.2.3.9. Isı	
Sıfatlar	sıcak, ılık, serin, soğuk

4.3. Uzam, mekân (Ayrıca bkz. 4.2.3. Ölçüler)		
4.3.1. Konumlandırma		
Eylemler	*AÖ + BulDurE + -imek*	*Okuldayım.*
Belirteçler	Burası, şurası, orası	
	Nerede?	

4.3.2. Mutlak konum		
Eylemler	yatmak, oturmak	*Bebek yatıyor.*

4.3.3. Göreli konum (Ayrıca bkz. 5.3.5. Mesafe ve 5.3.6. Yönelme)		
Adlar	sol, sağ, yukarı, aşağı, ön, arka, üst, alt	*Bahçe evin önünde.*
Belirteçler	ileride, sağda, solda, içeride, dışarıda, yukarıda, aşağıda	*Banka ileride, sağda.*

4.3.4. Mesafe	
Belirteçler	uzak, yakın

4.3.5. Hareket	
Adlar	gidiş, dönüş, varış, giriş, çıkış, bekleme, mola
Eylemler	gitmek, gelmek, beklemek, mola vermek, yukarı çıkmak, inmek

4.3.6. Yönelme, yön		
Adlar	yön, taraf, sağ, sol, karşı	*Sağa dön, Kızılay'a doğru git.*
Eylemler	gitmek, dönmek, yürümek	
Belirteçler	bu/şu taraf, bura/şura, ileri, geri	
Durum ekleri	...-DAn ...-(y)A	
İlgeçler	doğru	

4.4. Zaman		
4.4.1. Zaman bölümleri		
Bölüm adları	zaman	
Yıl	yıl, sene	
Mevsimler	ilkbahar, yaz, sonbahar, kış	
Aylar	ay; ocak, şubat, mart, nisan, mayıs, haziran, temmuz, ağustos, eylül, ekim, kasım, aralık	
Hafta	hafta, hafta sonu, gün; pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma, cumartesi, pazar	
Tarih	rakam/sayı + ay + yıl	*11 Ocak 2017.*
Gün	Bugün sayı + ay	*Bugün 11 Ocak.*
	... günü	*Pazartesi günü.*
	Bugün günlerden + gün	*Bugün günlerden Salı.*
	gündüz, gece	
	sabah, öğlen, öğleden sonra, akşam	
Saat	saniye, dakika, saat	*Saat 14.45.*
	saat + 0'dan 24'e kadar sayılar	
Belirteçler	önce, sonra,	
İlgeçler	-DAn önce, -DAn sonra	

4.4.2. Zamanda konumlandırma: şimdi, geçmiş, gelecek		
4.4.2.1. Şimdi		
Belirteçler	Bugün, şimdi	

4.4.2.2. Geçmiş		
Adlar	geçmiş	
Belirteçler	dün, önce	*İki gün önce.*
Sıfatlar	geçen + AÖ	*Geçen hafta.*

4.4.2.3. Gelecek		
Belirteçler	yarın, sonra	*İki gün sonra.*

4.4.3. Akış görünüşleri		
4.4.3.1. Eşzamanlılık		
Belirteçler	o sırada	

4.4.3.2. Önzamanlılık		
Belirteçler	önce	*Önce kahvaltı yapıyorum, sonra diş fırçalıyorum.*
İlgeçler	-DAn önce	*Kahvaltıdan önce duş alıyorum.*

4.4.3.3. Artzamanlılık	
Belirteçler	sonra
İlgeçler	-DAn sonra

4.4.3.4. Başlama	
Eylemler	başlamak

4.4.3.5. Tamamlanma		
Adlar	son	
Eylemler	bitmek, durmak	
Sıfatlar	son	*Son ders.*
[...]		

4.4.3.6. Sürme	
Adlar	devam
Eylemler	devam etmek
Belirteçler	hala

4.4.3.7. Yinelenme	
Belirteçler	yine, tekrar

4.4.3.8. Süre	
Adlar	gün, yıl, bir/iki/üç saniye/ dakika
Belirteçler	uzun/kısa süre

4.4.3.9. Sıklık		
Sıfatlar	her	*Her gün spor yapıyorum.*
Belirteçler	genellikle, sık sık, bazen	
[...]		

4.5. Varlıkların ve şeylerin nitelikleri

4.5.1. Fiziksel nitelikler

4.5.1.1. Biçimler ve görünümler	
Sıfatlar	yuvarlak, kare

4.5.1.2. Boyutlar	
Sıfatlar	büyük, küçük

4.5.1.3. Dayanıklılık, direnç	
Sıfatlar	sağlam, sağlam değil

4.5.1.4. Islaklık, kuruluk	
Sıfatlar	ıslak, kuru
Eylemler	ıslanmak, kurumak

4.5.1.5. Hammadde		
Adlar	plastik, tahta, cam, metal, altın, demir, kristal... ***AÖ***	*cam bardak*

4.5.1.6. Görülebilirlik, görünüş		
Eylemler	görmek, bakmak	*Ev parka bakıyor.*
Durum ekleri	***AÖ + BelDurE E/ YönDurE E***	*Ağacı görüyorum.*
		Ağaca bakıyorum.

4.5.1.7. İşitilebilirlik, duyma		
Adlar	ses, gürültü, sessizlik	*Gürültü yok!*
Eylemler	dinlemek, duymak, işitmek, açmak, kısmak	*Sesi aç lütfen!*
Sıfatlar	kısık, yüksek	

4.5.1.8. Tat		
Adlar	tat, lezzet	
Eylemler	tadına bakmak	
Sıfatlar	tatlı, tuzlu, şekerli, şekersiz, tuzsuz, acı	
Son ekler	*AÖ* + -lI, -sIz	*Acılı mı, acısız mı ?*

4.5.1.9. Koku		
Adlar	koku	
Eylemler	*Sıf/AÖ* kokmak	*Kötü kokuyor!*

4.5.1.10. Renk		
Adlar	renk, beyaz, siyah, mavi, kırmızı, sarı, yeşil, turuncu, kahverengi	
Sıfatlar	beyaz, siyah, mavi, kırmızı, sarı, yeşil, turuncu, kahverengi	

4.5.1.11. Yaş, kıdem		
Adlar	yaş	*Kaç yaşındasınız?*
	sayı + yaşında	*3 yaşında bir çocuk*
	gün, hafta, ay	
Son ek	sayı AÖ-lIk AÖ	*2 haftalık bir bebek*
Sıfatlar	yaşlı, genç, yeni	
Eylem	... yaşında -imek/olmak	*15 yaşındayım.*
	yaşı ... olmak	*Yaşım 15.*

4.5.2. Nitel değerlendirme		
4.5.2.1. Genel değerlendirme		
Adlar	fiyat	*İki kazak ne kadar?*
Eylemler	yapmak, -imek	*Fiyatı iyi.*
Sıfatlar	iyi	
	fena değil	
	kötü	

4.5.2.2. Kabul edilebilirlik		
Eylemler	uymak, olmak	*Bu kazak ile pantolon uyuyor mu?*
İlgeçler	ile	
Sıfatlar	harika, mükemmel	
Belirteçler	güzel, iyi	

4.5.2.3. Uygunluk	
Sıfatlar	doğru, yanlış, doğru değil

4.5.2.4. Gereklilik, kullanım	
Eylemler	yaramak, kullanmak
Sıfatlar	yararlı, gerekli, gerekli değil, gereksiz

4.5.2.5. Başarı		
Adlar	başarı	
Eylemler	başarmak, olmak	
Sıfatlar	başarılı	*sınavda başarılı olmak*

4.5.2.6. Yeterlik, beceri		
Eylemler	*AÖ* + bilmek	*İngilizce biliyorum.*
	AÖ + oynamak	*Futbol oynuyorum.*
	AÖ + çalmak	*Gitar çalıyorum.*

4.5.2.7. Önem		
Sıfatlar	önemli, önemsiz, önemli değil	*Bu hatalar önemli değil.*

4.5.2.8. Olağanlık	
Sıfatlar	normal, normal değil
Eylemler	-imek, olmak

4.5.2.9. Olasılık	
Belirteçler	belki

4.6. Mantıksal ilişkiler

4.6.1. Bağlaşma	
Bağlaçlar	ve, ile

4.6.2. Ayrılma	
Bağlaçlar	veya

4.6.3. Karşıtlık, rıza gösterme	
Bağlaçlar	fakat, ama
	tamam ama

4.6.4. Karşılaştırma	
4.6.4.1. Benzerlik, farklılık	
Belirteçler	gibi

4.6.4.2. İçerme, dışlama		
İlgeçler	ile	*Kahveyi süt ile içiyorum.*
Son ekler	*AÖ* + -lI/-sIz	*şekerli, şekersiz*
[...]		

5. BÖLÜM DİLBİLGİSİ

Bu bölümde biçimbilgisel ve sözdizimsel olguları kapsayan dilbilgisi alanında yer alan biçimlere ilişkin dökümler bulunmaktadır.

5.1. Basit Tümce Yapısı

Basit tümceyle ilgili sözdizimsel yapıların görünümleri aşağıda verilmektedir. Basit tümce yapılarının bileşenleri sol sütunda, ilgili tümce yapılarıyla ilgili örnekler sağ sütunda verilmektedir.

Her tümce yapısını ayrıntılı olarak vermek mümkün olmadığından, belli başlı yapıları verme yoluna gidilmiştir. Bildirme kipi olumlu, olumsuz, olumlu soru, olumsuz soru, emir kipi, istek kipi, ünlemler vb. gibi bu çalışmanın kapsamında olan yapılar ve bu yapılarla ilgili örnekler verilmiştir.

5.1.1. Tümce ve /veya sözcenin sözdizimi

5.1.1.1. "Basit" yapılar

Aşağıdaki dizelge, diğer bir deyişle döküm «basit» tümcenin sözdizimsel yapılarını göstermektedir. Sözdizimsel betimleme sol sütunda, ilgili örnekler sağ sütunda verilmiştir. Kısaltmalar, ÇÖ (çekim öbeği) dışında, 3. Bölümdekilerle aynıdır.

A1 öncesi kullanıcısı (öğrenen) yukarıda belirtilen koşullarda aşağıdaki gibi yapılandırılmış sözce veya tümceleri kullanabilir:

AÖ.	*Otobüs.*
AÖ + var.	*Problem var.*
AÖ + *DA* + *AÖ* + var.	*Masada bardak var.*
AÖ + *DA* + *AÖ* + var mı?	*Masada bardak var mı?*

AÖ + yok.	*Sorun yok.*
AÖ + *DA* + *AÖ* + yok.	*Evde televizyon yok.*
AÖ + *DA* + *AÖ* + yok mu?	*Evde televizyon yok mu?*

AÖ + EÖ — : Sözdizimsel Yapılar (Eylemsel)	
AÖ + EÖ	*Tren geliyor.*
AÖ + EÖ + AÖ	*Ben kitap okuyorum.*
AÖ + E-imek + AÖ	*Sen iyi misin?*
AÖ + E (-mAk) + EÖ	*Ben uyumak istiyorum.*
E (-mAk) + AÖ / SÖ	*Gitmek lazım/gerek* *Spor yapmak faydalı.*

Soru	
AÖ + SÖ mI	*Bu pantolon güzel mi?*
AÖ + SÖ + değil mi?	*Bu pantolon güzel değil mi?*
AÖ + SÖ mI	*Bu, güzel mi?*
AÖ + SÖ + değil mi?	*Bu güzel değil mi?*
(AÖ) + *AÖ / SÖ* + mI + *ÇÖ*-imek	*(Sen) Suriyeli misin?* *(Siz) aç mısınız?*
AÖ soru adılları + *AÖ*	*Hangi kitap?, Kaç para?*
AÖ soru adılı + *EÖ*	*Kim geliyor? Ne oldu?*
(AÖ) + *AÖ* soru adılı + *EÖ*	*(O) Nereye gidiyor? (O) Nereden geliyor?* *(Sen) Nasıl biliyorsun?* *(Sen) Neden gelmiyorsun?*
AÖ + *AÖ* soru	*Burası neresi?*
AÖ + *AÖ* soru	*Hastane nerede?*
AÖ + soru adılı/belirteci + *EÖ* [...].	*Kimi arıyorsun ?* *Neredesin?*
Acaba	*Burası boş mu?*
Değil mi?	*Bugün hava çok güzel. Değil mi?*

Olumsuz	
Hayır	*- Aç mısın?* *- Hayır, tokum.*
Yok	*- Problem var mı?* *- Yok.*
Değil	*Bu pantolon güzel mi?* *Hayır, güzel değil.* *Bu ev yeni değil.*
Olmaz	*Bu akşam olmaz.*
Mümkün değil	*(Bu) mümkün değil.*
-mAmAk	*Yapmamak*
AÖ + EÖ + ÇÖ (BilT)	*(Ben) bugün çalışmıyorum.*
Hiç	*Hiç aç değilim.*

Emir Kipi	
(AÖ) + *EÖ* + *ÇÖ* (emir)	*Gel! (O) gelsin!, (Onlar) gelsinler!* *Dikkat et!* *Oturunuz!* *Bir dakika bekleyiniz!* *Lütfen gürültü yapmayın!*

İstek Kipi	
(AÖ) + *EÖ* + *ÇÖ* (istek)	*Ben biraz çalışayım.* *Haydi gidelim.*
(AÖ) + *AÖ* + *EÖ* + *ÇÖ* (istek) + ml	*Kafeye gidelim mi?*
AÖ soru + *EÖ* + *ÇÖ* (istek)	*Ne yapalım? Nereye gidelim?*

Eksiltili Tümceler / Sözceler

Eksiltili sözceler "temel tümce" yapılarına göre kısaltılmış, eksiltilmiş biçimlerdir. Gündelik yaşamda çok sık kullanılmaktadır. Bu yapılar ayrıca başlık, reklam, duyuru ve ilanlarda karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda bu tür kullanımların bazı örnekleri verilmiştir. Bu dizelge var olan tüm olası eksiltili ifadeleri içermemektedir. Belli başlı bazı yaygın ve temel kullanımları gösterir.

AÖ (...)	*Dikkat* *Ölüm tehlikesi* *Danışma* *Giriş / çıkış* *Yangın çıkışı* *Sigara içilmez* *İndirim* *Son gün* *Yasak* *Uyarı, yasal uyarı*
EÖ	*Sigara içmek yasaktır.* *Park etmeyiniz!* *Acil durumlarda 112'yi arayınız!* *Dikkat ediniz!* *Girilmez!*
SÖ	*Tehlikeli!, Tehlikeli bölge !* *Zararlı!* *Zehirli!, Zehirli madde !*

Düzsöz –Sözceler

Aşağıda verilen liste daha çok "sözcük-tümce" olarak adlandırılan günlük ifadelerin, kalıpların, ünlemlerin bir dökümüdür. Bu listede tam bir tümcesel yapı göstermeyen ama tam bir ifade bildiren, kısa sözceler bulunmaktadır. Bu yapıların belirli özellikleri şöyledir :

- Bu sözceler genellikle eylemler, sıfatlar, adlar gibi sınıflandırılmış birimler içerir ama farklı bir biçimde düzsöz-sözce olarak kullanılmaktadır.
- Sözdizimsel yapılar içerebilirler (... için teşekkürler -, elinize sağlık, bakar mısınız?)
- Bu yapıların bazıları çeşitli sözlüksel dağılımlar gösterebilirler (iyi günler, iyiyim, haydi gidelim haydi bakalım vb.).
- Bu sözceler yaygın olarak konuşma dilinde kullanılmakla birlikte, yazı dilinde (özellikle afişlerde, billboardlarda, reklamlarda) kullanılmaktadır.
- Konuşma dilinde, tonlama önemli bir ayırt edici rol oynamaktadır
- Farklı işlevsel görünümleri bulunmaktadır (ünlem, selam, dilek, hakaret, küfür, itiraz vb.).

A (şaşırma)	***A!, bu ne?***
Acele et!	***Acele et! Tren kalkıyor.***
Aferin	***Aferin, çok iyi yaptın!***
Afiyet olsun!	Yemekten önce / sonra ve yemek sırasında
Ah (Acı)	***Ah başım!***
Ah (özlem)	dilek, temenni
Alo	telefon sözü
Anladım.	onaylama, "tamam" anlamında
Ay (korku)	***Ay!***
Bakar mısınız? (seslenme)	***(Garson Bey, bakar mısınız?)***
Bir şey değil.	"***rica ederim***"e karşılık
Bravo (beğenme)	***Bravo Ali!***
Buyurun	***Buyurun, hoş geldiniz.***
Buyurun	***Buyurun, para üstünüz.***
Buyurun	***- Ali Bey, kim?*** ***- Buyurun, benim.***
Çabuk!	dilek, temenni
Çok yaşa!	"hapşırma" eylemine karşılık
Dikkat! Dur!	uyarı

Efendim Efendim (çağrıya cevap)	*-Ali! -Efendim.* *Alo, efendim.* *Eh, fena değil.*
Elinize sağlık (dilek)	
Ey (seslenme)	*Ey Türk Milleti*
Evet (onama)	*Evet, o Alman.*
Görüşürüz	(vedalaşma)
Görüşmek üzere	(vedalaşma)
Hapşu	(hapşırma sesi)
Haydi (cesaretlendirme, destekleme)	*Haydi gidelim.*
Haydi bakalım	*Haydi Fenerbahçe!*
Harika!	("güzel" "iyi" anlamında)
Hayır	(Olumsuz cevap, katılmama, onamama) *Hayır, gelmiyorum.*
Hayırlı + Ad+lAr	*Hayırlı günler, hayırlı işler*
Hayırlı olsun!	
Hesap	*Garson Bey, hesap, lütfen.*
Hoş bulduk	(selamlama)
Hoş geldiniz	(selamlama)
Hoşça kal	(vedalaşma)
Güle güle!	(vedalaşma)
İmdat	*İmdat! Yardım edin!*
İnşallah!	("Umarım" anlamında dilek)
İyi+-imek	*İyiyim.*
(Çok iyi)	*Onama, beğenme, takdir etme, değerlendirme*
İyi + Ad + lAr (onaylama)	*İyi günler, iyi akşamlar, iyi geceler, iyi yolculuklar, iyi tatiller...vd.*
Lütfen	(Rica bildirir.)
Merhaba !	*Selamlama*
Nasıl (yani)?	*Şaşırma*
Nasıl?	*(Tekrar ettirmek için)*
Ne?	*Ne? Anlamadım. (Tekrar ettirme, anlamama)*
Ne..(ne.. ne)? (şaşırma)	*Ne? Bu çanta 1 000 Dolar mı?*
Olur (kabul etme)	*Olur, yarın gideriz.*
Önemli değil!	*"Rica ederim"e karşılık*
Pardon	(özür dileme)
Problem yok.	"Çok iyi", "çok güzel"
Rica ederim !	***"Teşekkür ederim"***e karşılık

Sorun değil.	(rahatlatma)
Süper !	(sevinç bildirme)
Tabi /(ki)	(onaylama)
Tamam	(kabul etme)
Tamam mı ?	(onay isteme, bekleme)
Teşekkürler!	(teşekkür etme)
Vay	(şaşırma)

5.2. Bağlaçlar

A1 öncesi düzeyindeki öğrenici/kullanıcı, metnin yapılandırılmasına katkıda bulunan bağlantı ögelerini kullanabilecek düzeyde değildir. Bununla birlikte, anlamsal değerleri bakımından bunlar sözlü araçların bir parçası olabilir.

Örneğin:

- Bu ne için?

- Doğum günü için.

A1 öncesi düzeyindeki kullanıcı (öğrenici) bağlayıcıların tümünü veya bir kısmını tanıyabilir veya kullanabilir:

Zaman Bağlaçları
o zaman
sonra
daha sonra
-DAn önce
-DAn sonra

Yer, Uzam Bağlaçları	
Ad Durum Ekleri	-(y)A -DA -DAn
Yer İlgeçleri	iç(i) dış(ı) ön(ü) arka(sı) sağ(ı) sol(u) üst(ü) alt(ı) yan(ı) karşı(sı)

Yer, Yön İlgeçleri + Durum	içinde dışında sağında solunda önünde arkasında üstünde altında üzerinde yanında
Yer Adılları	Burası Şurası Orası Aşağısı Yukarısı İçerisi Dışarısı

Sıralama Bağlaçları

ve
veya
sonra
daha sonra

Açımlama bağlaçları

yani

Bağlaç ve Ulaçlar

Sebep		
sebep	çünkü	*Çünkü hastayım.*
Sonuç		
Genel	o zaman	
Amaç		
Genel	-mAk için	
Zıtlık	Oysa	
	Oysaki	

Karşıtlık	
Genel	ama fakat
Pekiştirme	
Genel	de bile hem de veya ya da

6. BÖLÜM ÖZEL KAVRAMLAR

Özel kavramlara ilişkin bölüm, Türkçe ***A1 öncesi*** düzeyine karşılık gelen özel kavramların ve dilbilimsel biçimlerin bir dökümünü içermektedir. Özel kavramlar önce temel ulamlar ve ardından alt ulamlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

Kavramları ve sözcükbirimleri hem konusal hem de anlamsal açıdan gruplamaya olanak sağlayan anlam gönderimli bir sınıflamaya dayalıdır.

Örneğin 6.5. ***Meslekler*** şöyle açımlanmıştır:

6.5.1. İş hayatı

6.5.2. İş yeri

6.5.3. Çalışma şartları

6.5.4. İş arama, işsizlik

6.5.5. Ücret, maaş

6.5.6. İş tanımları, görevleri ve talepler

6.5.7. Hizmet içi eğitim, kariyer

6.5.3. Ulamı (***Çalışma şartları***) da kendi içinde üç alt ulama ayrılmıştır: ***Genel, Kontrat ve Sektör.***

Kavramsal ana ulamlarda ve alt ulamlarda, 5. bölümde olduğu gibi "ad", "sıfat", "eylem", ve "kullanım" biçiminde bir dağılıma gidilmiştir. Bu dağılım, sözcükbirimlerine hem daha kolay göz atmayı, hem de dilbilimsel ve edimbilimsel kullanımın farkına varılmasını sağlamaktadır.

Bu bölümün sözcüksel öğeleri üç sütunda sunulmaktadır:

- Kavramsal ulamlar ve alt ulamlar (sol sütun)
- Ad, eylem, sıfat alt ulamları (sol sütun)
- Dilsel biçimler ve ifadeler (ana sütun)
- Kullanım örnekleri (sağ sütun, eğik)

Sağ sütunda verilen örnekler sözcük birimlerin bazı kullanımlarını ve özellikle sözlü ifadede konuşurlarca büyük olasılıkla daha az bilinen kullanımları işaret etmektir.

Bu dökümün bir sözlük olmadığını hatırlatmak gerekir: Verilen sözcükleri tanım-

lamaz, anlamlarını sınıflandırmaz, "ölçünlü dil"e dair açıklayıcı bilgi vermez. Bu nedenle, bu tür bilgilere sahip olunmak istenirse, tekdilli veya çokdilli sözlüklere başvurmak gerekir. B2 düzeyi için geliştirilen geniş kapsamlı sınıflamaya dayandığından ***A1 öncesi*** düzeyi için bazı ulamlara bu bölümde yer verilmemiştir.

Özel Kavramlara İlişkin Sınıflandırma

6.1. İnsan

6.1.1. İnsan ve insanlar

6.1.2 İnsan vücudu

6.1.3. Cinsiyet

6.1.4. Fiziksel özellikler

6.1.5. Yaş

6.1.6. Duruş

6.1.7. Elle yapılan işler

6.2. Duyu, His ve Algılar

6.2.1. Hisler, algılar

6.2.2. Karakter ve duygular

6.2.3. Zevkler, ilgi merkezleri

6.3. Kimlik ve Medeni Durum

6.3.1. Ad

6.3.2. Unvan

6.3.3. Adres

6.3.4. Doğum yeri, tarihi

6.3.5. Medeni durum, aile

6.3.6. Uyruk

6.3.7 Belgeler

6.3.8. Din

6.4. Eğitim

6.4.1 Okul öncesi

6.4.2 Okul

6.4.3 Oyun ve eğitim

6.5. İş /Meslek

6.5.1. İş, meslek

6.5.2. İş yeri

6.5.3. Çalışma şartları

6.5.4. İş arama, işsizlik

6.5.5. Ücret, maaş

6.5.6. İş tanımları, görevleri ve talepler

6.5.7. Hizmet içi eğitim, kariyer

6.6. Eğlence, Oyun, Hobiler, Spor

6.6.1. Hobiler, eğlenceler

6.6.2. Oyunlar

6.6.3. Gösteri, sergi

6.6.4. Sporlar

6.6.5. Doğa

6.7. Medya, Kitle İletişim

6.8. Yaşam Alanı

6.8.1 Ev, daire

6.9. Ulaşım ve yolculuk

6.9.1 Genel

6.9.2 Toplu ulaşım araçları

6.9.3. Özel araçla ulaşım

6.9.4. Benzin istasyonu, araba tamiri

6.9.5. Seyahat/Yolculuk

6.9.6. Bir ülkeden başka bir ülkeye

6.10. Beslenme ve barınma: otel, restoran

6.10.1 Otel, yiyecek

6.10.2. Kamp

6.10.3. Restoran

6.11. Yiyecek ve içecek

6.11.1. Genel

6.11.2. Ekmek ve unlu mamüller

6.11.3. Et

6.11.4. Şarküteri

6.11.5. Balıklar ve deniz ürünleri

6.11.6. Sebzeler

6.11.7. Tahıllar ve makarnalar

6.11.8. Baharatlar ve çeşniler

6.11.9. Süt ve süt ürünleri

6.11.10. Meyveler

6.11.11. Tatlılar

6.11.11.1 Sütlü tatlılar

6.11.11.2 Şerbetli tatlılar

6.11.11.3 Börekler, poğaçalar

6.11.11.4 Dondurmalar

6.11.12. İçecekler, içkiler

6.11.13. Araç gereçler

6.11.14 Yemekler

6.12. Ticaret ve alışveriş

6.12.1. Genel

6.12.2. Gıda

6.12.3. Giyim

6.12.4. Sigara, sigara içme

6.12.5. Temizlik ve bakım

6.12.6. Eczane, ilaçlar

6.13. Kamu ve Özel Hizmetler

6.13.1. Posta ve telekomünikasyon

6.13.1.1. Posta

6.13.1.2. Telekomünikasyon

6.13.2 Banka

6.13.3. Polis

6.13.4. Acil yardım

6.14. Sağlık

6.14.1. Bakım, vücut bakımı

6.14.2 Hastalık, kaza

6.14.3. Sosyal güvenlik

6.14.4. Hastane, klinik

6.14.5. Tıbbi meslekler

6.15. Aile, Akraba, Yakın Çevre

6.15.1.Aile

6.15.2. Akraba

6.15.3.Birliktelik, ilişki

6.15.4. Diğer bağlar

6.15.5 Adres terimleri

6.16. Dil

6.16.1. Diller

6.16.2. Dil etkinlikleri

6.16.3 Dilsel ürünler

6.17. Coğrafi Çevre ; Bitki Örtüsü, Hayvanlar, İklim

6.17.1. Coğrafya

6.17.2. İklim

6.17.3. Şehircilik, şehir, kır

6.17.4. Hayvanlar

6.17.5. Bitki örtüsü

6.18. Toplum Yaşamı ve Güncel Olaylar

6.18.1. Genel

6.18.2 Politik yaşam ve vatandaşlık

6.18.3. Ekonomik ve toplumsal yaşam

6.19. Kavramlar, Fikirler, Biliş

6. 20. Bilim ve Teknik

6.1. İnsan

6.1.1. İnsan ve İnsanlar

Ad	Eylem
insan	doğ-
kişi	yaşa-
kadın	öl-
erkek	
çocuk	
bebek	

6.1.2. İnsan Vücudu

Ad (genel)	Ad (organ)	Ad (vücut)
Vücut (beden)	göz	baş
	kulak	diş
	kalp	burun
		göğüs
		kol, el, parmak
		bacak, ayak
		ağız
		saç

6.1.3. Cinsiyet

Ad	Kullanım
cinsiyet	*İki erkek, bir kadın...*
erkek	
dişi	
kadın	
kız	
oğlan	

6.1.4. Fiziksel Özellikler

Ad	Sıfat	Kullanım
boy	uzun x kısa	*Sarışın, uzun boylu bir kadın.*
kilo	uzun boylu x kısa boylu	
görünüm	zayıf x şişman	
	kilolu	
	sarışın	
	esmer	
	kumral	

6.1.5. Yaş				
Ad	**Sıfat**	**Ek**	**Eylem**	**Kullanım**
yaş	genç, yaşlı	İyelik ekleri	-imek	*19 yaşındayım.* *Yaşım 19.*

6.1.6. Duruş, Vücut Hareketleri				
Ad	**Sıfat**	**Ek**	**Hareket Eylemleri**	**Kullanım**
duruş	ayakta	kalk- otur- yat-	yürü- koş-	*bedensel işlemler*

6.2. Duyu, His ve Algılar		
6.2.1. Hisler, Algılar (görme, işitme, dokunma, tat alma, koku alma)		
Ad	**Sıfat**	**Eylem**
el, parmak, deri tat, koku	sıcak x soğuk iyi x kötü tuzlu x tuzsuz şekerli x şekersiz	iyi/kötü gör- bak- dinle- duy- işit- dokun- tat- hisset-

6.2.2. Karakter ve Duygula			
Ad	**Sıfat**	**Eylem**	**Kullanım**
aşk cesaret güç	iyi x kötü kibar x kaba zeki x aptal	sıfat + -imek	*(O) iyi.* *(O) aptal.* *Ben zekiyim.*

6.3. Kimlik ve Medeni Durum		
6.3.1. Ad		
Ad	**Eylem /Dilbilgisel Yapı**	**Kullanım**
(ön) ad soyad	-imek iyelik hecele-	*Ben Ali.* *Adınız ne/nedir ?* *Soyadınız ne/nedir ?* *Benim adım Ali.* *Benim soyadım Genç.* *Heceler misin/iz?*

6.3.2. Unvan	
Ad	**Kullanım**
bey	*Ali bey*
hanım	*Leyla hanım*

6.3.3. Adres, İkamet		
Ad	**Eylem**	**Kullanım**
adres apartman, daire numara, kat sokak, cadde, bulvar mahalle, semt blok, site	yaşa- otur-	*Adresin/iz ?* *Caferağa Mah. Şifa Sok. Doğa Apt. No: 12 Daire: 5, Moda / Kadıköy* *Nerede oturuyorsun/uz?* *İstanbul'da oturuyorum.*

6.3.4. Doğum Yeri / Tarihi		
Ad	**Eylem**	**Kullanım**
doğum doğum yeri doğum tarihi doğum yılı	doğ-	*Doğum tarihin/iz?* *Doğum yerin/iz?*

6.3.5. Medeni Durum, Aile		
Ad	**Sıfat**	**Eylem**
karı x koca çocuk (lar) kız çocuk, erkek çocuk (kız x oğlan) baba x anne (ana) kardeş, erkek kardeş, kız kardeş	bekar sözlü nişanlı evli	evlen- evli ol- bekar ol- kızı / oğlu ol-

6.3.6. Uyruk		
Sıfat	**Eylem**	**Kullanım**
Türk Fransız, İngiliz, Alman Amerikalı, Suriyeli	-imek	*Nerelisin/iz ?* *Türküm.* *Suriyeliyim.*

6.3.7. Belgeler	
Ad	**Sıfat**
evrak(lar) nüfus cüzdanı kimlik kartı kimlik ehliyet pasaport sertifika diploma	yeni x eski geçerli x geçersiz .... tarihine kadar geçerli

6.3.8. Din		
Ad	**Sıfat**	**Eylem**
din Allah, Tanrı	Müslüman, Hristiyan, Yahudi, Musevi laik, dindar, ateist	inan- dua et-

6.4. Eğitim
6.4.1. Okul Öncesi
Ad
bebek, süt, biberon, bakıcı kreş, anaokulu

6.4.2. Okul					
Ad	**Ad (yer)**	**Ad (kişi)**	**Ad (kurum)**	**Ders Adları**	**Eylem**
kağıt, sayfa, kalem, tükenmez kalem, pilot kalem, kalemtıraş, silgi, ders kitabı, ödev, alıştırma, not, puan, teneffüs, ara	okul sınıf ilkokul ortaokul lise meslek lisesi yüksekokul üniversite	öğrenci, öğretmen hoca stajyer	Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)	Türkçe matematik hayat bilgisi fen bilgisi fizik kimya biyoloji tarih coğrafya resim müzik beden eğitimi İngilizce	oku- yaz- konuş- dinle- anla- öğren- öğret- bak- tekrar et- ezberle- soru sor- cevap ver- kontrol et- not al- say-

6.4.3. Oyun ve Eğitim	
Ad	**Eylem**
oyun, drama, tiyatro, puzzle, zar, kart	*oyna-* *kazan-* *kaybet-* *eğlen-*

6.5. Meslekler		
6.5.1. İş, Meslek		
Ad	**Eylem**	**Meslek adları**
iş, çalışma, meslek	çalış- yap- et- ol-	öğretmen doktor, hemşire avukat, hakim mimar, mühendis müdür, sekreter berber, çiftçi, müzisyen, aktör / oyuncu, kasiyer, memur, işçi, muhasebeci, görevli, polis, asker

6.5.2. İş yeri			
Ad	**Sıfat**	**Eylem**	**Kullanım**
iş yeri şirket ofis büro dükkan mağaza görev mesai mesai saatleri açılış x kapanış	açık x kapalı yoğun x normal yorgun az (iş) x çok (iş)	-da çalış- -(y) a git- çalış- aç- kapa- kapan- çalış- ara ver- dinlen- mola ver-	*Okulda çalışıyorum.* *İşe gidiyorum.*

6.6. Eğlence, oyun, hobiler, spor			
6.6.1. Hobiler, Eğlenceler			
Ad (genel)	**Ad**	**Eylem**	**Kullanım**
hobi eğlence zevk keyif etkinlik oyun tatil seyahat spor	oyun, oyuncak, kitap, okuma, yazma, sinema, tiyatro, opera, konser, sergi, gösteri, kağıt, satranç, tabu, monopol, dama, tavla, tatil, otel, havuz, güneş, deniz, kum, futbol, basketbol, voleybol, yüzme, koşma, yürüme, tenis, masa tenisi, müzik, şarkı, dans, CD, plak, radyo, televizyon, film, dizi, kafe, bar, disko, bulmaca, bilardo, dart, bisiklet, motor, motobisiklet, araba,	oyna- eğlen- gez-, seyahat et-, tatile çık-, tatil yap- -(y) i sev- iste- yap- futbol oyna- tenis oyna- golf oyna- yüz- koş- yürü- yürüyüş yap- çal- şarkı söyle-, dans et- müzik dinle- resim yap- / resim çiz-, film izle-, oku-, yaz-, çiz-, çık-, git-, bisiklete bin- / bisiklet sür-, araba kullan- / araba sür-, ata bin-	kağıt oyna- futbol oyna- tavla oyna- satranç oyna- tabu oyna- oyun oyna- çok x az eğlenmek spor yapmak gitar çalmak CD / plak çalmak *-Film izlemek güzel.* *-Tatile çıkmak istiyorum.* tatile çıkmak, dışarı çıkmak sinemaya, tiyatroya gitmek

6.6.2. Oyunlar (kart oyunları)	
Ad	**Eylem**
kart(lar)	oyna-
kupa, maça, sinek, karo	kazan-
tur, el	kaybet-

6.6.3. Gösteri, Sergi		
Ad (yer)	**Ad**	**Eylem**
sinema (salonu)	film	izle-
tiyatro	oyun	gör-
opera	bale	gez-
müze	sergi	

6.6.4. Sporlar			
Spor adları	**Ad**	**Eylem**	**Yer**
basketbol, futbol, voleybol	maç, karşılaşma	oyna-	stad
tenis, masa tenisi,	oyun, set,	maç yap-	spor salonu
yürüme, koşma, yüzme,	puan	yürü-, koş-, yüz-	kort
güreş, boks		güreş-, boks yap-	parkur
kayak, paten,		kay-, kayak yap-, paten kay-	
disk, gülle, çekiç,		disk at-	
		spor yap-	

6.6.5. Doğa	
Ad	**Eylem**
yürüyüş	yürüyüş yap-
park	yürü-
kır	pikniğe git-
orman	piknik yap-
piknik	

6.8. Yaşam Alanı				
6.8.1. Yaşam Alanı				
Ad (Ev türleri)	**Ad (Evin bölümleri)**	**Ad (mobilya)**	**Eylem**	**Sıfat**
ev müstakil ev bina apartman daire	giriş, hol, koridor, salon, oda, balkon, mutfak, tuvalet, bahçe, garaj, otopark, oturma odası, misafir odası, yatak odası, çocuk odası kapı, duvar, pencere, cam, kütüphane, raf, merdiven, asansör, kat, teras, çatı katı, zemin kat, giriş katı, yük-sek giriş, bod-rum	masa, yemek masası, sandalye, puf, tabure, koltuk, tekli koltuk, ikili koltuk, üçlü koltuk, yatak, battaniye, yorgan, yastık, perde, dolap, mutfak dolabı, elbise dolabı, etajer, şifoniyer, sehpa, kitaplık, buzdolabı, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, fırın, televizyon, radyo, cd çalar, dvd çalar, bilgisayar, saat, duvar saati	otur- yaşa- aç- kapa(t)- çalıştır- kirala- satın al- yat- uyu- kalk- uyan- yemek ye- yemek yap- kahvaltı yap- öğle yemeği ye- akşam yemeği ye- hazırlan- banyo yap- duş al- makyaj yap-, tıraş ol- diş fırçala- temizle- yıka- sil- yap- tv izle- radyo dinle- müzik dinle- dinlen- eve dön- evden çık-	ucuz x pahalı yeni x eski iyi x kötü rahat x rahat değil konforlu güzel büyük x küçük dar x geniş

6.8.1. Ev, Daire		
Ad	**Eylem**	**Sıfat**
elektrik, gaz, doğalgaz, su, aidat, fatura ödeme, kira, kiralık, kiracı, ev sahibi, komşu, emlakçı	öde- al- x ver- kirala-	ucuz x pahalı çok x az

6.9. Ulaşım ve Seyahat		
6.9.1. Genel		
Ad	**Eylem**	**Kullanım**
seyahat, yolculuk, uçuş	seyahat et- git-	*İstanbul'a gitmek* *uçakla git-*

6.9.2. Toplu Ulaşım Araçları			
Ad	**Ad**	**Eylem**	**Kullanım**
tren, metro, tramvay, vapur, gemi, motor, taksi, otobüs, dolmuş, minibus, servis gar, istasyon, iskele, durak, peron, havaalanı, havalimanı, kapı, danışma	gidiş, dönüş, gidiş-dönüş, bilet, varış, kalkış, iniş, aktarma, zaman, saat, tarih yer, koltuk, pencere, koridor, check-in, bagaj, valiz, çanta, kontrol, bilgi alma, anons	hareket et- kalk- aktarma yap- seyahat et- bin- x in- erken git- geç kal- vaktinde git- rezervasyon yap- bilet al- bekle- yetiş- kaçır- sor- bilgi al- dinle-	*gidiş- dönüş bileti al-* *uçağa bin-* *uçaktan in-* *uçağın kalkış x iniş saati* *hareket saati*

6.9.3. Özel Araçla Ulaşım			
Ad	**Ad (yer)**	**Eylem**	**Sıfat**
araba, bisiklet, motor, motosiklet, arıza, kaza, tamirci direksiyon, kemer, emniyet kemeri ehliyet, ruhsat, sürücü belgesi belgeler, sigorta, kasko anahtar, sinyal	park, yer, park yeri, otopark, garaj, yol, otoban, benzin istasyonu, ışıklar, trafik ışığı/ışıkları, yaya kaldırımı, yaya geçidi	araba kullan- araba sür- bisiklet sür- motor sür- bisiklete bin- kaza yap- tamir ettir- tak- park et-	tehlikeli dikkatli hızlı x yavaş acemi x usta yeni x eski uzun x kısa

6.9.4. Benzin İstasyonu, Araba Tamiri			
Ad (yer)	**Ad (ürün)**	**Ad (hizmet)**	**Eylem**
benzin istasyonu oto tamircisi sanayi	benzin, kurşunsuz benzin, mazot, motorin, gaz, yağ	pompa hava, su	al- öde- ver- kontrol et-

6.9.5. Seyahat/Yolculuk (Genel Kavramlar)	
Ad	**Eylem**
turizm, seyahat, yolculuk	seyahat et- gör- git- gez-

6.9.6. Bir Ülkeden Başka Bir Ülkeye				
Ad	**Ülke Adları***	**Uyruk***	**Dil Adları***	**Eylem**
polis, gümrük, sınır, pasaport, vize, transfer	Türkiye Fransa İngiltere Almanya vb.	Türk Fransız İngiliz Alman Amerikalı Suriyeli Yunan	Türkçe Fransızca İngilizce Almanca Arapça Yunanca Çince Farsça	ol- (Türküm) -DEn gel- -(y)A git- konuş- bil- geç- al- yap-

6.10. Beslenme ve Barınma : Otel, Restoran		
6.10.1. Otel, yiyecek (Genel Kavramlar)		
Ad	**Eylem**	**Sıfat**
otel, resepsiyon, oda, anahtar	rezervasyon yap- yer ayırt-	*dolu x boş*

6.10.2. Kamp				
Ad (yer)	**Ad (eşya)**	**Ad (kişi)**	**Sıfat**	**Eylem**
kamp kamp yeri kamp alanı	çadır karavan	kampçı müşteri misafir	dolu x boş kalabalık x sakin, müsait, uygun	kamp yap-

6.10.3. Restoran				
Ad (yer)	**Ad (kişi)**	**Ad (yemek)**	**Eylem**	**Kullanım**
kafe, restoran, lokanta, masa, tuvalet, WC	garson, aşçı, lokantacı	yemek, kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği, menü, içecek, içki, yiyecek, giriş, ara sıcak, sıcak (yemek), ana yemek, tatlı, salata, çay, Türk kahvesi, hesap	ye- iç- al- öde- iste- bak-	*Bir menü alabilir miyim?* *Hesap, lütfen!* *Hesabı alabilir miyim?*

** Ülke, uyruk ve dil adları çoğaltılabilir.*

6.11. Yiyecek ve İçecek	
6.11.1. Genel	
Ad	**Eylem**
beslenme aç x tok kaşık, çatal, bıçak, çay kaşığı, çorba kaşığı, tabak, kase, bardak, peçete	aç ol- tok ol- doy- susa- ye- iç-

6.11.2. Ekmek ve unlu mamüller			
Ad	**Ad (ham madde)**	**Eylem**	**Sıfat**
fırın, fırıncı ekmek, baget, ev ekmeği, poğaça, simit, kuru pasta, yaş pasta	tahıl, buğday, yulaf, çavdar, mısır, beyaz un, kara buğday	satın al- al-	tatlı x tuzlu taze x bayat sıcak x soğuk beyaz x kara

6.11.3. Et	
Ad	**Sıfat**
et, dana eti, sığır eti, kuzu eti, koyun eti domuz eti, tavuk (eti), hindi (eti), kıyma, beyaz et, kırmızı et	yumuşak, sert, çok sert lezzetli x lezzetli değil kırmızı, beyaz

6.11.4. Şarküteri (Et ürünleri)
Ad
sucuk, sosis, kavurma, salam, pastırma

6.11.5. Balıklar ve Deniz Ürünleri	
Ad (balık)	**Ad (deniz ürünleri)**
balık, hamsi, alabalık	midye, karides, kalamar,

6.11.6. Sebzeler		
Ad (yer)	**Ad (kişi)**	**Ad (sebze adları)**
manav, market, bakkal, pazar, hal	manav, pazarcı	domates, biber, salatalık, marul, maydanoz, yeşil soğan, turp, havuç, fasulye, bezelye, patlıcan, kabak, karnabahar, pırasa, brokoli lahana, ıspanak

6.11.8. Baharatlar ve Çeşniler	
Ad	**Baharat Adları**
seker, tuz, biber	karabiber kimyon pul biber kekik nane tarçın vanilya

6.11.9. Süt ve Süt Ürünleri		
Adlar	**Peynir Adları**	**Sıfat**
süt, süt ürünleri, yumurta, tere yağı, kaymak, yoğurt, ayran, peynir	beyaz peynir kaşar peyniri eski kaşar (peyniri) rokfor, parmesan	taze x bayat eski x taze günlük pastörize kaymaklı x kaymaksız açık x kapalı yumuşak x sert az yağlı x tam yağlı tuzlu x tuzsuz doğal organik

6.11.10. Meyveler		
Meyve Adları	**Meyve Adları**	**Sıfat**
elma, armut, portakal, mandalina, greyfurt, limon, kiraz, vişne, erik çilek, ceviz, fındık dut, üzüm	hurma, incir, karpuz, kavun, kayısı, şeftali, kestane nektarin, muz, nar, ananas, avokado, mango, kivi, hindistan cevizi	sulu tatlı ekşi tatsız şekerli yerli x yabancı tropikal taze x bayat kara x beyaz

6.11.11. Tatlılar			
Ad	**Ad (yaş pasta)**	**Ad (kuru pasta)**	**Ad (tatlı)**
tatlı tatlıcı yaş pasta kuru pasta tatlı x tuzlu pasta sütlü tatlılar baklava şerbet lokum	çikolatalı pasta meyveli pasta muzlu pasta çilekli pasta frambuazlı pasta mozaik pasta krem şanti tiramisu	kuru pasta kurabiye makaron lokum bisküvi kek börek kruvasan	İrmik helvası revani aşure badem ezmesi cezerye helva hoşaf kestane şekeri pişmaniye

6.11.11.1. Sütlü Tatlılar	
Ad (sütlü tatlı çeşitleri)	**Ad (sütlü tatlı çeşitleri)**
muhallebi tavuk göğsü kazandibi sütlaç trileçe irmik tatlısı	güllaç krem karamel keşkül puding (kakaolu puding)

6.11.11.2. Şerbetli Tatlılar	
Ad	**Ad (baklava çeşitleri)**
baklava lokma kadayıf şekerpare kemalpaşa künefe tulumba	kuru baklava kare baklava burma baklava antep fıstıklı baklava cevizli baklava şöbiyet

6.11.11.3. Börekler, poğaçalar	
Ad (börek çeşitleri)	**Ad (börek çeşitleri)**
ıspanaklı börek	talaş böreği
kıymalı börek	muska böreği
patatesli börek	su böreği
sebzeli börek	sigara böreği
kol böreği	boşnak böreği
peynirli börek	
peynirli, zeytinli poğaça	

6.11.11.4. Dondurmalar		
Ad (dondurma çeşitleri)	**Ad (dondurma çeşitleri)**	**Ad**
sade	muzlu	külah
çikolatalı	sakızlı	külahta
kaymaklı	vanilyalı	kap
limonlu	karamelli	kapta
vişneli	fıstıklı	kup
karışık	kavunlu	(1,2,3...) kup

6.11.12. İçecekler, içkiler			
Ad	**Ad (sıcak içecekler)**	**Ad (meyve suları)**	**Ad (alkollü içecekler)**
içeçek	çay	meyve suyu	bira
su	siyah çay	portakal	rakı
meyve suyu	yeşil çay	taze sıkılmış portakal suyu,	votka
maden suyu	adaçayı	greyfurt suyu	cin
soda	ıhlamur	vişne suyu	viski
limonata	böğürtlen çayı	şeftali suyu	şarap
boza	kuşburnu	kayısı suyu	beyaz şarap
kokteyl	oralet	elma suyu	kırmızı şarap
alkolsüz kokteyl	kahve	nar suyu	roze
alköllü kokteyl	türk kahvesi	üzüm suyu	şampanya
bira	neskafe	karışık meyve suyu	konyak
sarap	filtre kahve		rom
rakı	kapuçino		likör
	sıcak çikolata		tekila
	sahlep		

6.12. Ticaret ve alışveriş

6.12.1. Genel

Ad (yer)	Ad (eşya)	Ad (kişi)	Ad (işlem)	Eylem
market süpermarket bakkal manav pazar mağaza dükkan	market arabası poşet çanta	tüccar esnaf satıcı alıcı tezgahtar müşteri	fiyat, ücret nakit, peşin kart banka kartı kredi kartı senet çek taksitle para bozuk para kağıt para fiş fatura	satın al- öde- ver- al- para üstünü ver- para üstü al- alışveriş yap-

6.12.2. Gıda

Ad (esnaf)	Reyon	Eylem
bakkal manav fırın kasap terzi çiçekci nalbur	gıda şarküteri kasap meyve sebze temizlik ürünleri süt ürünleri	satın al- öde- sat- al- ver-

6.12.3. Giyim

Ad (kıyafet)	Ad (iç giyim)	Ad (aksesuar)	Eylem
kıyafet, giysi, gömlek, kazak, pantolon, elbise etek, ceket manto, palto, pardesü, mont, kot mont, deri mont, jean, kot pantolon, bluz, pijama, şort, mayo, bikini bermuda pantolon	iç çamaşırı don, külot slip atlet sütyen gecelik sabahlık bornoz	eldiven şapka kemer çanta ayakkabı, kundura pabuç spor ayakkabı terlik çorap gözlük saat kol saati kravat papyon şal atkı	giy- giyin- tak- çıkar-

6.12.4. Sigara ve sigara içme		
Ad (yer)	**Ad**	**Uyarı**
sigara içilen yer sigara içilmeyen yer	Sigara paket tütün pipo karton	Sigara içilmez! Sigara içmek yasaktır.

6.12.5. Temizlik ve Bakım			
Ad (genel)	**Ad (ürün)**	**Sıfat**	**Eylem**
temizlik hijyen bakım temizlik ürün makyaj tıraş banyo tuvalet çamaşır makinesi saç kurutma makinesi	havlu sabun diş macunu diş fırçası tıraş makinesi tıraş bıçağı tıraş köpüğü jilet tek bıçaklı jilet şampuan saç kremi krem el kremi yüz kremi kolonya	temiz x kirli kuru x ıslak nemli	yıka- yıkan- makyaj yap- temizle- temizlik yap- sil- tıraş ol- diş fırçala- kurut- banyo yap- duş al-

6.12.6. Eczane, İlaçlar			
Ad (genel)	**Ad (ilaç)**	**Eylem**	**Kullanım**
eczane ilaç hap ağrı kesici vitamin krem	aspirin antibiyotik surup kutu tablet alkol tentürdiyot pamuk	iç- ilaç iç- surup iç- ilaç al- hap al- krem sür-	*Bir kutu aspirin, lütfen!* *Bir şişe öksürük şurubu, lütfen!*

6.13. Kamu ve özel hizmetler		
6.13.1. Posta ve Telekomünikasyon		
6.13.1.1. Posta		
Ad (yer)	**Ad**	**Eylem**
postane ptt kargo	mektup, kargo zarf paket kartpostal pul adres	gönder- al- cevap yaz- cevapla- ver-

6.13.1.2. Telekomünikasyon	
Ad	**Eylem**
Telefon faks tarama cep telefonu e-mail e-mail adresi e posta mesaj dosya ek, ekli dosya şifre pin kodu	telefon et- aç- kapat- cevap ver- bağlan- al- gönder- oku- yaz- yazdır-

6.13.2. Banka			
Ad (yer)	**Ad**	**Sıfat**	**Eylem**
banka bankamatik	para, nakit, peşin banka kartı kredi kartı şifre havale hesap eft, iban numarası döviz, döviz kuru hesap cüzdanı, altın	vadeli vadesiz acil normal düşük x yüksek	para çek- para yatır- öde- havale yap- şifre gir- döviz bozdur- döviz al- gönder- hesap aç- hesap kapat-

6.13.3. Polis			
Ad (genel)	**Ad (yer)**	**Ad (kişi)**	**Eylem**
polis güvenlik	Emniyet Emniyet Müdürlüğü karakol	polis polis memuru komiser	polisi ara- polis çağır- şikayetçi ol- kaybet- çal-

6.13.4. Acil, Yardım		
Ad	**Eylem**	**Kullanım**
yardım imdat polis imdat (155) jandarma imdat (156 itfaiye (110) yangın acil	ara- telefon et- çağır- yardım iste- yardım et-	*İmdat !* *155'i ara/arayın !* *Yardım edin !* *Yardım, lütfen!* *Alo, polis mi?*

6.14. Sağlık		
6.14.1. Bakım, Vücut Bakımı		
Ad	**Sıfat**	**Eylem**
Banyo Duş	temiz kirli	yıka- / yıkan- banyo yap- duş al- tıraş ol- diş fırçala- makyaj yap-

6.14.2. Hastalık, Kaza			
Ad	**Ad (hastalık, ağrı)**	**Eylem**	**Sıfat**
hastalık kaza hasta	ateş, acı, ağrı, baş ağrısı bel ağrısı diş ağrısı mide ağrısı karın ağrısı nezle, grip	ateşi ol- ateşi çık- başı ağrı- dişi ağrı- nezle ol- grip ol- hasta ol- hastalan- iyileş-	iyi x kötü sağlıklı hasta az x çok

6.14.3. Sosyal Güvenlik	
Ad (belge)	**Ad (hizmet)**
sosyal güvenlik sigorta yeşil kart sosyal yardım	iade ödeme yardım

6.14.4. Hastane, Klinik			
Ad (genel)	**Ad (yer)**	**Ad (hizmet)**	**Eylem**
hastane sağlık	hastane klinik poliklinik sağlık ocağı oda, yatak acil servis	muayene acil tedavi bakım	muayene ol- muayene et- hastaneye git-

6.14.5. Tıbbi Meslekler
Ad
doktor, hekim, aile hekimi, hemşire, hasta bakıcı

6.15. Aile, Akraba, Yakın Çevre			
6.15.1. Aile			
Ad (genel)	**Ad (aile)**	**Eylem**	**Kullanım**
aile ebeveyn	ebeveyn anne, baba çocuk oğlan, erkek çocuk, kız çocuk, ağabey (abi), erkek kardeş abla, kız kardeş	sahip ol- -imek iyelik	*Benim bir kardeşim var.* *Ben Ali'nin babasıyım.* *Ali, benim oğlum.* *Annemin kız kardeşi benim teyzem (olur).*

6.15.2. Akraba	
Ad	**Ad**
amca, dayı teyze, hala torun, kız torun, erkek torun dede, büyükbaba nine, anneanne, babaanne	kaynana, kayınvalide kayınpeder, kaynata yenge enişte damat / gelin görümce elti bacanak baldız

6.15.3. Birliktelik, İlişki		
6.14.1. Bakım, Vücut Bakımı		
Ad	**Ad (kişi)**	**Eylem**
söz nişan evlenme boşanma ayrılma	karı koca eş bekar sözlü nişanlı evli boşanmış erkek arkadaş kız arkadaş sevgili	sözlen- nişanlan- evlen- boşan- ayrıl- ile birlikte ol- ile yaşa- ile çık-

6.15.4. Diğer bağlar (arkadaşlık)			
Ad	**Ad (iş)**	**Ad (dernek, spor, hobi)**	**Eylem**
arkadaş, dost erkek arkadaş kız arkadaş misafir davet hediye	meslektaş iş arkadaşı memur şef	kulüp dernek vakıf	görüş- tanış- buluş- davet et-

6.16. Dil				
6.16.1. Diller				
Ad (Dil tipolojisi)	**Ad (Diller)**	**Ad**	**Sıfat**	**Eylem**
dil lehçe şive ağız anadili yabancı dil	Türkçe İngilizce Fransızca Almanca İspanyolca İtalyanca Çince Arapça vb.	ses sözcük, kelime, cümle, tümce, harf/yazıbirim, alfabe, hece/ seslem, nokta, virgül, noktalı virgül, soru işareti, ünlem işareti, ad, isim, sıfat, eylem, fiil, tekil, çoğul eril, dişil çekim sözlük, dilbilgisi	yazılı sözlü yerel yabancı	de- söyle- hecele- konuş- yaz- dinle- anla- tekrar et- seslet- telaffuz et-

6.16.2. Dil etkinlikleri	
Etkinlik türü	**Eylem**
soru [...]	sor-, cevapla-, cevap ver-, de-, söyle-, yaz- , konuş-, anlat-, tartış-

6.17. Coğrafi çevre: Bitki örtüsü, Hayvanlar, İklim				
6.17.1. Coğrafya				
Ad (genel)	**Ad (dünya)**	**Ad (deniz)**	**Ad (su)**	**Ad (dağ)**
dünya	kıta ülke devlet başkent	okyanus deniz plaj ada	ırmak nehir dere göl	dağ tepe

6.17.2. İklim				
Ad	**Ad (mevsimler)**	**Ad (doğa olayları)**	**Sıfat**	**Kullanım**
iklim mevsim hava sıcaklık yağmur rüzgar	ilkbahar yaz sonbahar kış	hava güneş bulut yağmur sis kar	iyi x kötü sıcak x soğuk bulutlu parçalı bulutlu güneşli yağmurlu karlı sisli açık x kapalı	*hava güneşli* *hava soğuk* *kötü hava*

6.17.3. Şehircilik, Şehir, Kır		
Ad (şehir, şehircilik)	**Ad (yer)**	**Kır**
sehir sehir merkezi merkez belediye semt mahalle bulvar, cadde, sokak, yer, park,	okul, hastane, fabrika, bakkal, mağaza, dükkan, banka, pazar, süpermarket, market, avm (alış veriş merkezi), ticaret merkezi, belediye, emniyet, karakol, itfaiye, cami, mescit, kilise, sinagog, tapınak	kır köy tarla bahçe muhtar kahvehane orman

6.17.4. Hayvanlar		
Ad (genel)	**Ad**	**Eylemler**
hayvan evcil hayvan	kedi köpek balık	gezdir- çıkar- besle- bak-

6.17.5. Bitki Örtüsü
Ad
ağaç çiçek orman

6.18. Toplum Yaşamı ve Güncel Olaylar	
6.18.1. Genel	
Ad	**Sıfat**
olay kaza	önemli ciddi

6.18.2. Politik Yaşam ve Vatandaşlık				
Ad	**Ad (seçim)**	**Ad (parti)**	**Ad (kişi)**	**Ad (devlet yapısı)**
devlet cumhuriyet demokrasi	seçim oy iktidar muhalefet çoğunluk	parti sağ sol	Cumhurbaşkanı Başbakan Bakan Milletvekili Belediye Başkanı seçmen vatandaş	meclis Millet Meclisi hükümet yasa anayasa

6.18.2.1. Değerler, Problemler	
Ad (değerler)	**Ad (sorunlar)**
haklar, ödevler, demokrasi, özgürlük, eşitlik, dayanışma, barış, adalet	ekoloji, cinsiyet eşitsizliği, fırsat eşitsizliği, hoşgörüsüzlük, ırkçılık

6.18.3. Ekonomik ve Toplumsal Yaşam		
Ad (genel)	**Ad (Pazar)**	**Faaliyet Alanı**
ekonomi	üretim tüketim fiyat	ticaret sanayi hizmet

6.19. Kavramlar, Fikirler, Biliş	
Ad	**Eylem**
kavram fikir düşünce açıklama sebep, neden etki [...]	bil- inan- düşün-

7. BÖLÜM SES VE YAZI DİZGESİ

Bu bölümde, Türkçenin ses ve yazı dizgelerine ilişkin ön bilgiler eşliğinde ***A1 öncesi*** düzeyinde yazı ve ses dizgesi betimleyicilerine yer verilmiştir (Bkz. Tablo 33). Buna ek olarak, okuryazarlık öğretimiyle ilgili temel yaklaşımlar kısaca tanıtılmış, okuryazarlık öncesi ve temel okuryazarlık yeterlikleri tablo halinde sunulmuştur (Bkz. Tablo 34). Türkçenin ses ve yazı dizgelerine ilişkin ön bilgiler anımsatma amaçlı olup ayrıntılı bilgi için metinde gönderme yapılanların yanı sıra kılavuz niteliğindeki kaynaklara (Ergenç, İ., 2002; Ergenç ve Bekâr Uzun, 2017; Uzun N. E., 2004; Dil Derneği, 2000; TDK, tarih yok) başvurulabilir.

7.1. Türk Yazı Dizgesi

Türk yazı dizgesi Latin alfabesine (abece) dayanmaktadır. Türk alfabesinde 29 yazıbirim/harf (Aa Bb Cc Çç Dd Ee Ff Gg Ğğ Hh Iı İi Jj Kk Ll Mm Nn Oo Öö Pp Rr Ss Şş Tt Uu Üü Vv Yy Zz) bulunmaktadır. Türk alfabesindeki yazıbirimlerden **ç, ğ, ş, i, ö, ü** üzerinde (ses) ayırıcı imler (diyakritik) taşımaktadır.

Türk yazı dilinde, yazıyı yapılandırma, düzenleme ve iletileri doğru biçimde aktarabilme amacıyla çeşitli işlevlerle noktalama imleri [. , ; : ? ! () ' " " ...] kullanılmaktadır. Sözlü dilde ise, amacı aktarabilmek için bir dizi bürünsel özellikten yararlanılır.

7.2. Türkçenin Ses Özellikleri

Türkçe alfabede yer alan yazıbirimler büyük ölçüde sözlü dildeki seslerle örtüşerek Türkçeye saydamlık özelliği kazandırmaktadır. Bununla birlikte ses değişimleri ve seslerle birlikte ortaya çıkan bürünsel öğeler yazılı dile yansımamakta, bu durum sözlü dil ile yazılı dil arasındaki farkı belirginleştirmektedir.

Türkçe, sağa doğru genişleyen eklemeli bir dildir. Eylem ve adların kök ya da gövdelerine biçimbirimlerin (eklerin) eklemlenmesi sürecinde öncül seslemdeki (hecedeki) ünlü ve ünsüzler ardıl biçimbirimleri ses bakımından etkilemektedirler. Bu durum ünlü ve ünsüz uyumlarını ortaya çıkarmaktadır (Ergenç, 2002; Ergenç ve Bekâr Uzun, 2017).

7.2.1. Ünlü Uyumu

Ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü

Türkçedeki ünlüler dilin devinimine göre ***arkadil (a, o, u)***, ***ortadil (ı)***, ***öndil (e, i, ö, ü)***; dudakların durumuna göre ***düz (a, e, ı, i)***, ***yuvarlak (o, ö, u, ü)***; çene açısının durumuna göre ***geniş (a, e, o, ö)***, ***dar (ı, i, u, ü)*** olarak sınıflandırılmaktadır (Ergenç ve Bekâr Uzun, 2017).

Sözcüğün ilk seslemindeki ünlünün çıkış yeri ve çıkış biçimi bakımından taşıdığı ses özelliklerini ardıl seslemdeki ünlüye ulaştırarak kendine benzetmesi ünlü uyumu olarak adlandırılmaktadır.

1) Sözcüğün birinci sesleminde ***arkadil (a, o, u)*** ya da ***ortadil (ı)*** ünlüsü bulunuyorsa diğer seslemdeki ünlüler de arkadil ya da ortadil ünlüsü; öncül seslemde ***öndil ünlüsü (e, i, ö, ü)*** bulunuyorsa diğer seslemdeki ünlüler de öndil ünlüsü olur: ***adım, balık, ışık, okul, kedi, yüzük vb.***

Kimi Türkçe sözcükler ***(anne, elma, kardeş...)***, yabancı kökenli sözcükler ***(kahve, telefon, televizyon ...)***, bileşik sözcükler ***(başkent, ilkokul, bilgisayar...)***, [-yor], [-ken], [-leyin] biçimbirimleri bu kurala uymaz: ***biliyor, uyurken, akşamleyin vb.***

2) Sözcüklerdeki ünlüler düzlük-yuvarlaklık ve darlık-genişlik bakımından birbirlerini etkilemektedirler.

3) Türkçe sözcüklerde ilk ünlü düz ise ***(a, e, ı, i)*** diğer ünlüler de düz olur: ***ağaç, sinek, kedi, kapı vb.***

4) Türkçe sözcüklerde ilk ünlü yuvarlaksa ***(o, ö, u, ü)*** izleyen ünlüler dar-yuvarlak ***(u, ü)*** ya da düz-geniş ***(a, e)*** olur: ***okul, çocuk, kuzu vb.***

Kimi yabancı kökenli sözcükler ***(doktor, müzik, radyo vb.)*** ve [-yor] biçimbirimi bu kurala uymaz: ***geliyor, görüyor, yatıyor vb.***

7.2.2. Ünsüz Uyumu

Ünsüzler: b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z

Çıkış biçimlerine, yerlerine ve ses tellerinin titreşimine göre sınıflandırılan ünsüzler Türkçenin ses yapısının ilkeleri gereği birlikte bulundukları seslerle etkileşim içindedirler. Ünsüzlerin sertlik ***(ötümsüzlük)*** ve yumuşaklık ***(ötümlülük)*** açısından birbirini etkilemesi ***ünsüz sertleşmesi*** ve ***ünsüz yumuşaması*** biçiminde kendini gösterir.

Ünsüz sertleşmesi (Ötümsüzleşme)

ç, f, h, k, p, r, s, ş, t ünsüzlerinden biriyle biten bir sözcük ***c, d, g*** ünsüzleri ile başlayan bir ek aldığında bu eklerin önsesleri sertleşir ve ***ç, t, k*** ünsüzlerine dönüşür. Kimi öğretim ortamlarında öğretimi ve söz konusu yazıbirimlerin bellenmesini kolaylaştırmak üzere ***Fıstıkçı Şahap*** anımsatıcısı kullanılmaktadır.

park-da ⋯⋯➤ park**ta**

kitap-dan ⋯⋯➤ kitap**tan**

simit-de ⋯⋯➤ simit**te**

kaç-dı ⋯⋯➤ kaç**tı**

Ünsüz yumuşaması (Ötümlüleşme)

p, ç, t, k ünsüzlerinden biriyle biten bir sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığında *p, ç, t, k* ünsüzleri yumuşayarak *b, c, d, ğ*'ye dönüşür. Söz konusu ünsüzlerin bellekte tutulmasını ve öğretimini kolaylaştırmak amacıyla kimi öğretim ortamlarında ***Ketçap*** anımsatıcısından yararlanılmaktadır.

kitap-ı ➤ kita**b**ı

ağaç-a ➤ ağa**c**a

mutfak-a ➤ mutfa**ğ**a

ayak-ım ➤ aya**ğ**ım

Sonunda <nk> ünsüzleri bulunduran sözcüklere ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde k ünsüzü *ğ*'ye dönüşür.

renk-i ➤ rengi

p, ç, t, k ünsüzlerinden biriyle biten kimi özel adlar ünlüyle başlayan ek aldıklarında bu ünsüzler yazı dilinde çoğunlukla aynı kalır ancak sözlü dilde yumuşama gösterir.

Dilek'e ➤ /Dile**ğ**e/

Zonguldak'a ➤ /Zonguldağa/

Yabancı kökenli kimi sözcüklerde de *p, ç, t, k* ünsüzleri değişmez. Bu durum, özellikle -at, -et bitimli sözcüklerde geçerlidir (Daha fazla bilgi ve ayrıntılı bir dizelge için bkz. Polat Y. , 2002).

millet ➤ mille**t**e

bisiklet ➤ bisikle**t**i

seyahat ➤ seyaha**t**i

p, ç, t, k ünsüzlerinden biriyle biten tek seslemli kimi sözcüklerde ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında ünsüz yumuşaması görülmez:

süt-ü ➤ sü**t**ü

saç-ı ➤ sa**ç**ı

7.2.3. Dar ünlü düşmesi

Türkçedeki kimi sözcükler ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında son seslemdeki dar ünlünün ***(ı, i, u, ü)*** düştüğü görülür.

burun-a ➤ bu**rn**u

ağız-ı ➤ a**ğz**ı

şehir-e ➤ şe**hr**e

7.2.4. Ses Yitimleri ve Değişimleri

Kimi sözcüklerdeki /h/ sesi, yazı dilinde varlığını korumasına karşın, söyleyişte yiter. Bu durumda yiten sesin ön ve arkasındaki ünlüler uzar:

daha ➤ **/da:/**

kahve ➤ **/ka:ve/**

Kimi sözcüklerde /r/ sesi söyleyişte yitirilmektedir:

bir ➤ **/bi/**

okuyor ➤ **/okuyo/**

yürüyor ➤ **/yürüyo/**

Kimi sözcüklerde içseste kalan /y/ ünsüzü sesletilmez:

böyle ➤ **/bö:le/**

öyle ➤ **/ö:le/**

Ses yitimleri ve değişimleri konuşma dili ve yazı dili farkını ortaya koyan olgulardır.

<ğ>

Türk alfabesinde yazıbirim olarak yer alan ancak söyleyişte ses olarak gerçekleşmeyen <ğ>, ön ve ardındaki ünlülerin uzamasına (yağmur /ya:mur/), kaymasına (doğa /do:a/) neden olur.

/y/

/y/ sesinin kendinden önce gelen geniş ünlü (a, e) üzerinde daraltıcı etkisi vardır. Ancak bu daralma söyleyişte görülür, yazı diline yansımaz.

bekleyecek ➤ bekle-y-ecek ➤ /bekliyecek/ ~ /bekliycek/

arayacak ➤ ara-y-acak ➤ /arıycak/

/y/ sesinin daraltıcı etkisi yemek ve demek eylemlerinde söyleyişe ve yazıya yansır.

de-y-ecek ➤ diyecek

ye-y-ip ➤ yiyip

[-yor] biçimbiriminde /y/ sesinin daraltıcı etkisi söyleyişte ve yazıda görülür.

dinle-yor ➤ dinliyor

ağla-yor ➤ ağlıyor

7.2.5. Ses Türemeleri

Ünlü türemesi

Ünsüz ile biten sözcükler ünsüz ile başlayan iyelik eki aldıklarında, sözcük ile ek arasında bir ünlü türer:

kardeş**i**m

telefon**u**n

köy**ü**müz

Ünsüz türemesi

/y/

Sonu ünlüyle biten sözcüklere ilk sesi ünlü olan bir durum eki eklendiğinde sözcük ve ek arasında /y/ sesi türer :

kapı**y**ı

masa**y**a

/s/

Ünlü ile biten sözcüklere 3. kişi iyelik ekinin eklenmesinde /s/ sesi türer :

kapı**s**ı

kedi**s**i

Adıl n'si

3. kişi iyelik eklerini durum ekleri izliyorsa /n/ sesi türer :

kapısı**n**ı

kapısı**n**a

kedisi**n**i

7.3. Türkçenin Bürünsel Özellikleri

Sesin şiddeti, yüksekliği, süresi gibi etmenlerden ortaya çıkan bürünsel öğeler (vurgu, ezgi, ton vb.) Türkçede anlam ayırıcı işlevler yüklenmektedir. Türkçedeki bürünsel olgular Ergenç'in (2002) sınıflandırmasına göre aşağıda verilmiştir.

Süre

Dillerde ünlülerin söyleyiş uzunlukları anlam ayırıcı özellik oluşturabilmektedir. Türkçenin ses dizgesindeki ünlüler kısa ünlü niteliğindedir. Bununla birlikte yabancı kökenli sözcüklerde ya da ses yitimi durumlarında uzun ünlüler görülmektedir.

dahi (bağlaç)

da:hi (ad. dâhi. Olağanüstü yeteneği ve yaratıcı gücü olan kimse)

ha:la: (belirteç. hâlâ)

hala (ad. babanın kız kardeşi)

Örneklerde görüleceği üzere /a/ sesinin uzun ya da kısa sesletilmesi anlam ayırıcı bir özellik oluşturmaktadır. Anlam ayırıcı bu özellik yazı dizgesinde düzeltme imi (^) ile gösterilmektedir (TDK).

Kavşak ve Durak

Sonsesi ünsüzle biten bir sözcüğü ünlüyle başlayan bir sözcük izlediğinde ***kavşak*** olarak adlandırılan kısa ara, söyleyişteki ulamayı ortadan kaldırmaya yöneliktir.

cam (kavşak) açıkmış / cama çıkmış

Tuz (kavşak) akmış, bu yüzden ağladı.

Tuzakmış (durak), bu yüzden ağladı.

Bir sözce içinde bulunan bilgi öbekleri arasında verilen aralar ***durak*** olarak adlandırılır. İletinin amacının doğru bir biçimde aktarılabilmesi için duraklar kullanılır.

Kadın (durak) doktorun yanındaydı.

Kadın doktorun (durak) yanındaydı.

Ezgi Biçimleri

Konuşma zincirindeki ton değişimlerinin tümü tümcedeki ezgilemeyi oluşturur. Biçimbirim ve sözcükleri kapsayan ezgileme, biten ezgi, süren ezgi ve soru ezgisi biçimlerinde karşımıza çıkar.

Biten ezgi tümcenin bittiğini, iletinin sone erdiğini gösterir.

Kedi geldi.

Süren ezgi, iletinin süreceğini gösterir.

Keldi geldi. Yemek yedi. Uyudu.

Soru ezgisi ise, dinleyiciden bilgi ya da yanıt istendiğinde ses tonunun tümce sonunda yükselmesiyle ortaya çıkar.

Kedi geldi mi?

Kedi?

Ezgilemede, konuşurun iletisinde dikkat çekmek istediği öbek üzerinde yaptığı ton değişikliği ***odaklama*** olarak adlandırılır. Odaklama ile öne çıkarılmak istenen öğe baskın tonda sesletilir.

Dün Ali, Deniz ile top oynadı.

Dün Ali, Deniz ile top oynadı.

Dün Ali, Deniz ile top oynadı.

Dün Ali, Deniz ile top oynadı.

Ton

Bir seslemin tiz ya da pes olarak sesletilmesi ***ton*** olarak adlandırılır ve anlam ayırıcı özellik olarak karşımıza çıkar.

Ne (anlamadığını bildirme)

Ne (bir çağrıya yanıt verme)

Hıı (anlamadığını, duymadığını bildirme)

Hıı (onaylama)

Vurgu

Konuşma akışı içinde bir sözcüğün bir sesleminin öne çıkarılması için daha baskılı ve soluklu söylenmesi ***sözcük vurgusu*** olarak adlandırılır. Kimi sözcüklerdeki değişen vurgu anlam ayrılığını ortaya çıkarır.

Danış/ma (Danışmak eylemi, ikinci tekil olumsuz biçim)

Danışma/ (Danışılan yer)

7.4. A1 Öncesi Düzeyi Öğrenici/Kullanıcının Ses ve Yazı Kazanımları

A1 öncesi düzeyi öğrenici/kullanıcının ses ve yazı kazanımları bu rehberde belirlenmiş olan 4 grup için kimi zaman aynı kimi zaman farklı olabilmektedir. Örneğin, sözel alımlama becerisinde D ve C grubu için aynı kazanımlar söz konusuyken, sözlü üretim becerisinde her biri içi ayrı kazanımlar söz konusudur. Bu nedenle, aşağıdaki kazanımlar tablosunda kimi zaman üç, kimi zaman dört sütun bulunmaktadır.

Kazanımlar incelendiğinde, ayırt etme, tanıma, tekrar etmeye başlama, yeniden üretmeye başlama, üretme, ifade etme, farkındalık geliştirme, yazma, okuma, göz izlemesi yapma gibi kazanımların söz konusu olduğu görülmektedir. Belirtilen kazanımlar, öğrenici/kullanıcının hazır bulunuşluk düzeyinin yanı sıra birinci dilinin alfabesine (örneğin Arapça) göre farklılık gösterebilmektedir. Tablo 33 bu açıdan da önemli ayrıntılar içermektedir.

Tablo 33: A1 Öncesi Düzeyi Öğrenici/Kullanıcının Ses ve Yazı Kazanımları[1]

Ses ve yazı				
	GRUP D Okuryazarlık öncesi düzeydekiler	**GRUP C** Okuryazar olmayanlar	**GRUP B** Okuryazarlık düzeyi yetersiz olanlar	**GRUP A** Okuryazarlar
Sözel alımlama	Yalın sözcük ve ifadelerin sözlü biçimini ayırt etmeye başlar. Sesbilimsel farkındalık kazanmaya başlar. Soru ezgisini ayırt etmeye başlar. Sözcüklerin başlangıç ve bitişlerini ayırt etmeye başlar. Yazı dili ile konuşma dili farkını ayırt etmeye başlar.		Yazı dili ile konuşma dili farkını ayırt edebilir. Yalın sözcük ve ifadelerin sözlü biçimini ayırt edebilir. Yalın tümcelerin sözlü biçimini ayırt edebilir. Soru ezgisini ayırt edebilir. Sözcüklerin başlangıcını, ortasını ve bitişlerini ayırt edebilir (Kavşak ve durak olaylarını ayırt edebilir). Yazı dili ile konuşma dili farkını ayırt edebilir.	Yazı dili ile konuşma dili farkını ayırt eder. Yalın sözcükleri ve adları benzerlerinden ayırt eder. Yalın tümcelerin sözlü biçimini ayırt eder. Karmaşık/uzun sözcükleri tanır. Biten ezgi, süren ezgi ve soru ezgisi türlerini ayırt eder. Duyguduruma yönelik duyuşsal ezgiyi fark eder. Sözcüklerin başlangıcını, ortasını ve bitişlerini ayırt eder (Süre, kavşak, durak ve odak olaylarını ayırt edebilir). Tonlamayı ayırt eder (Haaa [anladım], Ha?[anlamadım]). Ses değişimlerini (ünlü uzaması, ünlü kayması, benzeşme, türeme, düşürme vb.) fark eder.
Sözlü üretim	Yeni duyduğu kısa sözcükleri ve ifadeleri tekrar etmeye başlar (merhaba, benim adım...). Yalın tümceleri tekrar etmeye başlar. Tanıdığı sesleri yeniden üretmeye başlar.	Yeni duyduğu kısa sözcükleri ve ifadeleri tekrar etmeye başlar. Eğer yardım edilirse yalın tümceleri ifade etmeye başlar. Sık duyduğu sesleri üretmeye başlar (anadili aktarımları eşliğinde). Soru ezgisini kullanmaya başlar (Yarın? Dün? Kaç? Var mı?).	Yeni duyduğu kısa sözcükleri ve ifadeleri tekrar edebilir. Yalın tümceleri ifade edebilir (daha az duraksama ve az akıcılıkla). Sık duyduğu sesleri üretebilir (anadili aktarımları eşliğinde) Soru ezgisini kullanabilir (Yarın? Dün? Kaç? Var mı?). Ezgilemeyi (biten ezgi, süren ezgi) ayırt etmeye başlar. Kısa tümcelerle ruh durumunu ifade edebilir (İyiyim, fena değil). Tonlamayı kontrol etmeye başlar/ Tonlamayı kontrol edebilir: (Haaa [anladım], Ha? [anlamadım]).	Yeni duyduğu kısa sözcükleri ve ifadeleri tekrar eder. Yalın tümceleri ifade eder (daha az duraksama ve az akıcılıkla). Ses özelliklerini kontrol eder. Türkçenin ses özelliklerinin farkındadır: Ünlü ve ünsüz uyumlarının farkındadır/ ses uyumlarını ayırt eder/etmeye çalışır. Ezgilemeyi (biten ezgi, süren ezgi ve soru ezgisini) ayırt eder. Soru sorar ve ünlem tümceleri ifade eder (Kaç lira? Ne güzel! İyi.). Kısa tümcelerle ruh durumunu (kızgın, mutlu, şaşkın gibi), bir şeyi onayladığını ya da onaylamadığını ifade eder. Tonlamayı kontrol eder: (Haaa [anladım], Ha? [anlamadım]).

1 *Tablo 33 ve 34 hazırlanırken Borri, A., Minuz, F., Rocca, L., & Sola, C. (2014)'ün Italiano L2 in contesti migratori, Sillabo e descrittori dall'alfabetizzazione all'A1 çalışmasından da yararlanılmıştır.*

Okuma	Sesbilimsel farkındalık geliştirmeye başlar. Ses -yazıbirim ayrımıyla ilgili farkındalık geliştirmeye başlar. Yazı- ses dizgesi ile ilgili farkındalık geliştirmeye başlar. Yazıbirimleri tanımaya ve okumaya başlar. Bazı sözcükleri ilk bakışta tanımaya başlar.		Yazı ve ses kodlarını öğrenmiştir. Anadillerinin yazı dizgesi Latin alfabesine dayanmayan öğrenici/ kullanıcılar için: Sık kullanılan sözcükleri tanır, daha az yetkinlikle yazabilir. Anadilleri Arapça olan öğrenirler için: Soldan sağa göz izlemesine başlar. Noktalama imlerini (. ,?...) ayırt etmeye başlar. Türkçenin ses özelliklerinin farkına varmaya başlar: Ünlü ve ünsüz uyumlarını ayırt etmeye başlar.	Yazıbirimleri ve yazıbirim gruplarını ve seslemleri okumayı bilir (a, al, la, kel, kal, kalk). Ses dizilerini takip eder. Karmaşık sesler içeren sözcükleri okur. Tümceleri ve kısa metinleri okur. Anadilleri Arapça olan öğrenirler için: soldan sağa göz izlemesi yapar. Büyük-küçük yazıbirim (A a) ayrımı yapar. Noktalama imlerinin farkındadır.
Yazı dizgesi /yazma	Yazıbirimi yazılış yönüne uygun olarak yazar. Kısa sözcükleri, seslemleri ve kısaltmaları (al, el, kal, kalk, TV...) kopyalar/ yazmaya başlar/yazar. Yardım edilirse kısa sözcükleri, seslemleri ya da bilindik sözcükleri dinledikten sonra yazmaya başlar/ yazar.	Yazıbirimi yazılış yönüne uygun olarak yazar. Kısa sözcükleri, seslemleri ve kısaltmaları (al, el, kal, kalk, TV...) kopyalar/ yazmaya başlar/ yazar.	Latin alfabesi kullanmayan dillerin konuşurları için: Kısa sözcükleri, seslemleri ve kısaltmaları kopyalayabilir/ yazabilir. Kısa sözcükleri, seslemleri ya da bilindik sözcükleri dinledikten sonra yazabilir. Yardım edilirse dinleme sırasında yazılı metinlerdeki boşlukları doldurabilir. Ayırıcı imleri (örneğin ğ, ş kullanmaya başlar (baş, ağaç). Noktalama imlerini (. ,? ...) kullanmaya başlar.	Kısa sözcükleri, seslemleri ve kısaltmaları yazar. Dinleme sırasında yazılı metinlerdeki boşlukları doldurur (anadilinden aktarım yapmadan). Ayırıcı imleri (diyakritik) kullanır. Noktalama imlerini kullanır.

7.5. Okuryazarlık Öğretimi Yöntem ve Yeterlikleri

Okuryazarlık öğretimiyle ilgili olarak bireşimsel, çözümleyici ve etkileşimsel olmak üzere üç temel yaklaşımdan (Baştuğ ve Demirtaş, 2016) söz edilebilir. Bireşimsel yaklaşımda, parçaları tutarlı bir bütünde birleştirme yoluyla okuma yazma öğretimi yapılır. Bu yaklaşımda okuma yazma öğretimine ses ve yazıbirimlerle başlanmakta, seslerden seslemlere, sözcüklere, tümcelere ve metinlere ulaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, yazıbirim, ses, seslem ve ses temelli tümce yöntemleriyle yazıbirim-ses tanımlanması ve ayırdıyla temel birimlerden başlanarak sözcük, öbek, tümce ve metinleri anlamlandırmaya doğru aşağıdan yukarıya ilerleyerek gerçekleştirilen bir öğretim söz konusudur. Yetişkinler I. Kademe Okuma Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programı'nda (2018) ***Ses Esaslı Okuma Yazma Öğretimi*** yöntemiyle bireşimsel bir yaklaşım izlenmektedir. Prog-

ramdan alıntılanan örneklerde de görülebileceği üzere yazıbirimden tümceye doğru bir yol izlenmektedir.

Yazıbirimler: e, l, a, k, i, n

Seslemler: e, el, le, kel, kal, kalk

Sözcükler: E+la la+le al

Tümce: Ela lale al.

Çözümleyici yaklaşımda genel olarak metinler ya da kısa tümceler ile okuma yazma öğretimine başlanmakta, sözcükler, seslemler, sesler ve yazıbirimler ardışık olarak öğretilmektedir. Okuma, anlama üzerine temellenmekte, anlamlı tümceler sözcüklere, sözcükler seslemlere, seslemler de seslere ayrıştırılmaktadır. Bu yaklaşım öykü, tümce ve sözcük yöntemleriyle uygulanmaktadır. Bir başka deyişle, yukarıdan aşağıya ilerleyerek gerçekleştirilen bir öğretim söz konusudur.

Etkileşimsel/karma okuma yaklaşımında ise, bireşimsel ve çözümleyici süreçlerin koşut olarak işlenmesi söz konusudur. Öğretim sürecinde görsel, yazımsal, sözlüksel, anlamsal ve sözdizimsel bilgi kaynaklarından eş zamanlı bir biçimde yararlanılır. Bu yaklaşıma göre, okuma süreci parçadan bütüne ya da bütünden parçaya ilerleyen doğrusal ve ardışık bir süreç olarak değerlendirilmez. Bunun yerine süreçlerin örtüştürüldüğü bütüncül bir işlemleme üzerinde durulur.

Aşağıdaki tabloda ***A1 öncesi*** düzeyi öğrenici/kullanıcıların okuryazarlık, genel okuryazarlık, okuma ve yazma yeterlikleri üç grup halinde sunulmaktadır.

Tablo 34 : Okuryazarlık Öncesi ve Temel Okuryazarlık Yeterlikleri

	GRUP C-D	GRUP B	GRUP A
Okuryazarlık gerektirimleri	Sözlü dil ve yazılı dil arasındaki bağıntıyı anlamaya başlar. Yazının anlam iletti-ğini anlamaya baş-lar. Dilsel imleri diğer imlerden ayırmaya başlar. Görsel motor ye-terlik geliştirmeye başlar.	Sözlü dil ve yazılı dil arasındaki bağıntıyı anlar. Yazının anlam iletti-ğini anlar. Dilsel imleri diğer imlerden ayırabilir. Görsel motor ye-terlik geliştirir.	Sözlü dil ve yazılı dil arasındaki bağıntıyı anlamıştır. Yazının anlam iletti-ğini anlamıştır. Dilsel imleri diğer imlerden ayırır.

Genel okuryazarlık yeterlikleri	Sözcük fikrini anlamaya başlar. Sesbilimsel farkındalık geliştirir. Alfabe ilkesini anlamaya başlar (yazı-ses örtüşmesi). Yazı uzlaşımlarını (soldan sağa, satır kullanımı, sözcüklerin ayrı yazılması) kullanmayı başarır.		
Okuma yeterlikleri	<u>Genel okuma</u> Kişisel bilgilerini tanır Kendisiyle ve çevresiyle ilgili sık karşılaştığı sözcükleri tanır. <u>Bireşimsel-Çözümleyici okuma</u> Yazıbirimleri tanır. Sık karşılaştığı sözcüklerdeki ünlüleri ve ünsüzleri okur. Seslem okumaya başlar.	<u>Genel okuma</u> Söylenen sözcüğü listeden bulabilir. Kendisiyle ve çevresiyle ilgili sık karşılaştığı sözcükleri okuyabilir. Büyük ve küçük yazıbirimlerle yazılmış sözcükleri tanır. <u>Bireşimsel-Çözümleyici okuma</u> Yazıbirimleri okuyabilir. Seslem okur. Kısa sözcükleri okuyabilir (sık karşılaştığı ya da pratik yaptığı). Görsellerden yararlanarak sözcükleri okur. Sayıları okuyabilir. Kendi yazısını okuyabilir.	<u>Genel okuma</u> Söylenen sözcüğü listeden bulur. Kendisiyle ve çevresiyle ilgili sık karşılaştığı sözcükleri ve öbekleri okur. Büyük ve küçük yazıbirimlerle yazılmış sözcükleri okur. <u>Bireşimsel-Çözümleyici okuma</u> Sözcükleri akıcı bir biçimde okur. Sayıları okur. Tümce okur.

Yazma yeterlikleri	Yardım edilirse seslemleri yazmayı başarır. Yardım edilirse sözcükleri yazmayı başarır.	Kendisiyle ilgili sözcükleri yazabilir. Yardım edilirse kısa sözcükleri seslem ve yazıbirim hatası yaparak yazmayı başarır. Yardım edilirse kısa tümceleri yazmayı başarır. Yazı uzlaşımlarını kullanmaya başlar. Sayıları yazabilir.	Yardım edilirse kısa bir metni yazmaya başlar. Yazı uzlaşımlarını kullanır. Temel noktalama imlerini kullanır. Sayıları yazar.

8. BÖLÜM ÖLÇME DEĞERLENDİRME VE SINAV ÖRNEKLERİ

Bu bölümde, ***A1 öncesi*** düzeyi betimlemelerine göre sınav alanları, sınav içerikleri ve sınav türleri ile ilgili genel özelliklere yer verilmiş, örnek oluşturması bakımından birkaç sınav soru örneği tasarlanmıştır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen göçmen bireylerin de içinde olduğu, aldıkları Türkçe eğitiminin ardından düzeylerine uygun olarak sınava tabii tutulabilirler. Tüm dil düzeyleri için ölçme ve değerlendirme, sözel alımlama (dinleme anlama, okuma anlama), sözel üretim (yazılı anlatım, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma) alanlarında gerçekleştirilebilir. Bu çalışmada, Türkiye'de yaşayan ve okuryazar olmayan, düzey olarak ***A1 öncesi*** grubunda yer alan bireylerin belirli bir saat Türkçe dil kursunun ardından Türkçe dil yeterliliklerinin ne şekilde ölçülebileceği belirtilmiştir. ***A1 öncesi*** düzeyini diğer düzeylerden (A1-C2) ayıran en belirgin özellik, beceri alt alanlarının tamamının betimlenmemiş olmasıdır. Bu grupta yer alan yetişkinlerin, tüm betimlemeleri karşılamaları beklenmemektedir. ***A1 öncesi*** düzeyi, bireyi A1 düzeyinde Türkçe öğrenimine hazır hale getirmek olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifadeyle ***A1 öncesi***, bireyi, A1 düzeyine doğru giden yolun yarısına kadar taşıyan kilometre taşlarının ilki sayılmaktadır. Bu gruptaki bireylerin yabancı bir dili öğrenmeye dönük yeterlilikleri henüz tam olarak oluşmamıştır. Yeterlilikleri sadece bazı temel söz edimleri ile sınırlıdır. A1 grubundaki bireylerin yeterliliklerinin ayrıntılı olarak tanımlanmış olması bile ***A1 öncesi*** grubundaki bireylerin düzeylerini belirtmeye yetmemektedir. Bu nedenle, buradaki ***A1 öncesi*** düzeyi betimlemelerinin ilgili bireylere yönelik öğretim uygulamalarına önemli bir katkı yapacağı düşünülmektedir.

8.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Yeterlik/Sertifika/Diploma/Düzey Belirleme Sınavları

Bu bölümde, Yabancı dil olarak Türkçe yeterlik, sertifika, diploma ya da düzey belirleme türünden sınavların, farklı kurumlarca ne şekilde yapıldığına dair bilgilere yer verilmiştir. Yükseköğretim kurumları ve Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilen Ankara Üniversitesi TÖMER Yabancı Dil Sınavları (e-YADİS) ile Yunus Emre Enstitüsü tarafından uygulanan sınavların özelliklerine ve içeriklerine burada kısaca değinilmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü genel olarak Türkçe sınavlarında adayların okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerindeki yeterlilikleri ölçmektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2013). Okuma ve dinleme bölümleri 6'şar metinden oluşmaktadır. Metinlere ait sorular boşluk doldurma, doğru yanlış, çoktan seçmeli ve eşleştirme soru türlerinden oluşmaktadır.

Sınavların A1-C1 arası düzeylere göre tanımlandığı görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan sınavlarda, okuma ve dinleme bölümlerinde akademik,

edebî, köşe yazısı, rapor, analiz, röportaj, diyalog, anons, duyuru, reklam, tanıtım vb. metinler bulunmaktadır. Yazma bölümü iki aşamadan oluşmaktadır. 1. soru güdümlü yazma becerisine yöneliktir. Adaydan eksik bir metni tamamlaması, form doldurması, dilekçe yazması, özet çıkarması, verilen bir tablo, resim veya grafiği yorumlaması istenir. 2. soruda ise adaya bir konu verilir ve bu konu hakkında bir kompozisyon/özgün metin yazması istenir. Konuşma bölümü, karşılıklı konuşma ve bağımsız konuşma olarak ikiye ayrılmaktadır. Bağımsız konuşma bölümünde adaya bir konu verilir ve bu konu hakkında konuşmaya hazırlanması için en az 1, en fazla 3 dakika süre tanınır. Aday, belirlenen süre içinde hazırlığını tamamlayıp konuşmaya başlar. Öngörülen süre 5 dakikadır. Karşılıklı konuşma bölümünde ise adaya verilen bir konu hakkında çeşitli sorular sorulur. Konuşmanın tek taraflı değil, karşılıklı konuşma şeklinde gelişmesine özen gösterilir. Öngörülen süre 10 dakikadır. Yazma ve konuşma bölümlerinde, değerlendirme işlemleri ölçekler doğrultusunda en az 2 değerlendirici tarafından yapılır. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Yeterlik Sınavının uluslararası tanınırlığı ve geçerliği ile ilgili akreditasyon ve sınav geliştirme çalışmaları devam etmektedir. Bu bağlamda sınavlarda içerik ve uygulama dönük çeşitli değişiklikler yapılabilmektedir. Aşağıdaki tablo (Tablo 35), Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Yeterlik Sınavının bölümlerini, soru sayılarını, puan oranlarını ve her bölüm için ayrılan sınav sürelerini göstermektedir.

Tablo 35 : Yunus Emre Enstitüsü Yeterlik Sınavına İlişkin Genel Bilgiler

Sınav Bölümleri		Soru Sayısı	Puan	Süre
Okuma		40	25	60
Dinleme		30	25	45
15 dakika ara				
Yazma	1. soru	1	10	20
	2. soru	1	15	40
ara				
Konuşma	Bağımsız	1	10	5
	Karşılıklı	7	15	10
Toplam		**80**	**100**	**180**

Sınavlarını ve öğretim programlarını OBM'ye göre düzenlemiş olan Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)'in uyguladığı sınavlar, Yunus Emre Enstitüsü Sınavları ile birlikte Yükseköğretim ve Milli Eğitim Bakanlığınca kabul görülen ve geçerliği olan sınavlardır. Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından uygulanan sınavlar iki ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar, yazılı sınavlar ve sözlü sınavlardır. Yazılı sınavlar kendi içinde okuma anlama, dinleme anlama ve yazma bölümlerinden oluşur. Sözlü sınavlarda ise adaylardan sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma yeterliklerini göstermeleri beklenir. Ankara Üniversitesi TÖMER'in uyguladığı sınavların A1-C1 düzeylerini ölçer nitelikte oldukları görülmektedir. TÖMER'in sınavlarında, ***A1 öncesi*** düzeyindeki yetişkinler için bir sınav bulunmamaktadır. Tablo 36, Ankara Üniversitesi TÖMER'in uyguladığı sınavlardaki sınav soru türlerini göstermektedir (Köse, 2008).

Tablo 36 : Ankara Üniversitesi TÖMER Tarafından Yapılan Sınavlardaki Soru Türleri

Beceri	Soru türü
Okuma anlama	Eşleştirme, doğru-yanlış, çoktan seçme, sıraya koyma, boşluk doldurma
Dinleme anlama	Eşleştirme, doğru-yanlış, çoktan seçme, boşluk doldurma
Yazma	Metinden, resimden, tümceden, resim zincirinden hareketle metin, mektup ya da diyalog oluşturma
Karşılıklı konuşma	Sınava katılan iki adaya farklı ama birbiriyle bağlantılı iki yönerge verilerek karşılıklı konuşmalarını sağlama
Sözlü anlatım	Verilen bir metin, resim, resim zinciri, tümce ile ilgili düşüncelerini anlatma

Bu bölümde, Yunus Emre Enstitüsü ve Ankara Üniversitesi tarafından yetişkinlere uygulanan Türkçe Sınavları ile ilgili sınav içeriği genel hatlarıyla tanımlanmaya çalışılmıştır. Her iki kurumun ***A1 öncesi*** düzeyi yetişkinlere yönelik bir sınavın hazırlanması, özellikle son yıllarda ülkemize gelen göçmenlerin Türkçe yeterliklerini ölçme bakımından önemli görülmektedir. Bu nedenle, bu çalışma, ***A1 öncesi*** düzeyindeki yetişkinlere yönelik bir sınavın nasıl olması gerektiği ile ilgili rehber desteği sunmayı hedeflemektedir. Yukarıda açıklanan ***A1 öncesi*** düzeyi betimlemeleri temelinde yabancı dil olarak Türkçe ***A1 öncesi*** düzeyine yönelik örnek bir sınav tasarlanmıştır. ***A1 öncesi*** düzeyi sınavı genel olarak okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini ölçer nitelikte olabilir. Aşağıda (Tablo 37) ***A1 öncesi*** düzeyi sınavının alanları, alt alanları ve tanımlanabilen betimlemeleri görülmektedir.

Tablo 37 : A1 Öncesi Düzeyi Sınav Alanları ve Betimlemeleri

Alan	Alt alan	Tanımlanabilir betimlemeler
Okuma	Anlama Sesletim	Yön belirleme bilgisini okuma Bilgilendirici yazıları okuma Yönergeleri okuma
Dinleme	Anlama Tanımlayabilme Tepki verme Muhatap alma	Canlı bir etkinliği dinleme Duyuruları, yönergeleri dinleme Radyo/ Ses kaydı dinleme
Konuşma	Sözlü anlatım Sözlü üretim Karşılıklı konuşma Diyalog Monolog	Selamlaşma Kendini tanıtma Hislerini açıklama
Yazma	Yazılı üretim Aktarma	Yazışma Formları doldurma Çevrimiçi iletişim Mesaj yazma Not bırakma/yazma

Ölçme ve değerlendirme alanında, sınavların hazırlanması ve uygulanması ile ilgili uluslararası geçerliliğe sahip EALTA (European Association for Language Testing and

Assessment), Cambridge English Language Assessment, Instituto Cervantes, ALTE (Association of Language Testers in Europe) vb. kuruluşlar, Avrupa Konseyi tarafından referans gösterilmektedir. Yukarıda örnek olarak verdiğimiz Ankara Üniversitesi TÖMER'in sınavları da Avrupa Konseyi tarafından akredite edilmiş sınavlar arasında yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye'den Çağ Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi de, Ortak Başvuru Metni'nin güncellenmesine (Council of Europe, 2017, s. 19) ve geliştirilmesine katkıda bulunmuşlardır.

8.2. Sınav Örnekleri

Aşağıda ***A1 öncesi*** düzeyi için bir sınav örneği tasarlanmıştır. Örnek niteliğindeki sınav, yazma, okuma, dinleme ve konuşma beceri alanlarından oluşmaktadır. Her bir beceri alanı için birkaç sınav örneği verilmiştir. Her bir soru bir senaryo ile ilişkilendirilmiştir. Senaryolar sınav hazırlayıcılara yönelik olup herhangi bir dilsel sınırlama olmaksızın sunulmuştur. Öğrenici/kullanıcıların karşılaşabilecekleri durumlara göre çoğaltılabilirler. Sınav soru yönergelerinin olabildiğince kısa ve kolay anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir.

Sorular hazırlanırken ***A1 öncesi*** gurubu için OBM tarafından belirlenen betimleyiciler temel alınmıştır. Ayrıca Tablo 38'de sınavın bir künyesi ve her bir sorunun görev türleri belirtilmiştir. Sınava ayrılacak süreler, soru sayısına göre değişiklik gösterebileceğinden tabloda belirtilmemiştir.

Tablo 38 : Sınav Künyesi

Sınav Alanı	Görev	Görev türü	Süre
Yazma		Sayıları/ Harfleri/Heceleri bulma Harfleri bulma Harfleri/Yazıbirimleri bulma Harfleri (Yazıbirimleri)/Heceleri (Seslemleri) bulma Harfleri (Yazıbirimleri)/Heceleri (Seslemleri)/Sözcükleri bulma Sözcükleri bulma	
Okuma		Çoktan seçmeli sorular Sözcükleri bulma Tanıma/Anlama	
Dinleme		Çoktan seçmeli sorular Boşluk doldurma Sayıları/Harfleri/Heceleri bulma Tanıma/Anlama	
Konuşma		Sözlü Üretim Karşılıklı Konuşma Tepki/Yanıt verme	

8.2.1. Yazılı Anlatım/Yazılı Üretim

1. Senaryo:

Alışveriş zamanı. Evde çok eksik var. Ayşe Hanım eşini markete gönderiyor ve eksikleri almasını istiyor.

Görev

Metinde eksik olan sayıları ve harfleri tamamlayın.

Metin:

10 ...umurta

... ekme...

... kutu ...oğurt

... paket tuvalet ka...ıdı

... şişe ...üt

... kilo ...eker

2. Senaryo:

Ayşe başından geçen bir olayı heyecanla anlatıyor. Metinde geçen sözcüklerin ilk harflerini yazın!

Metin:

Sabah ...azara gittim. Üzerimde çok ...ara yoktu. Biraz sebze ve ...eyve almak istedim. Taze ...asulye ve ...omates aldıktan sonra ...ırmızı elmaları gördüm. Pazarcıya "İki kilo elma lütfen" dedim. Elmaları aldıktan sonra "...aç para?" diye sordum. Pazarcı "40 lira" dedi. Çok ...aşırdım. Hem o kadar param yoktu hem de iki ...ilo elma 40 lira olur mu? Neyse pazarcı "Şaka şaka" dedi. ...adece 4 lira.

3. Senaryo:

Ayşe Hanım sabah kalktıktan sonra kendini iyi hissetmedi. Başı ağrıyordu. İşe gitmesi mümkün değildi. Bu nedenle müdürü Ahmet Bey'e bir mesaj yazdı.

Dinleyin ve metinde eksik olan harfleri ve heceleri tamamlayın.

Metin:

Ahmet Bey. ....naydın. Ben Ayşe. Bu sa.... kendimi iyi hissetmiyorum. .....şım çok ağrıyor ve midem bulanıyor. Bugün sizden i..... istiyorum. Kendimi iyi hissedersem öğleden .....ra .....eceğim.

Selamlar. Ayşe

4. Senaryo:

Ahmet Bey, Ayşe Hanım'dan gelen mesaja yanıt veriyor. Bugün işe gelmesine gerek olmadığını, iyice dinlenmesini yazıyor.

Metin:

Ayşe Hanım, çok .....miş olsun. Lütfen bugün iyi..... dinlenin. Bugün tam gün izinlisiniz. Eğer iyileşmezseniz .....fen bir .....tora gidin. Bir şeye ihtiyacınız olur..... beni arayın. Ahmet Yılmaz.

5. Senaryo:

Mehmet'in resim malzemelerine ihtiyacı var. Bu nedenle kırtasiyeye gidiyor. Fotoğraflara bakın, dinlediğiniz metne göre sözcükleri karşılarına yazın.

Metin:

.....

.....

.....

6. Senaryo:

Muhammed, Türkiye Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün web sayfasına girdi. İlk Başvuru kısmında kişisel bilgilerini girmesi gerekiyor. Göç İdaresinin internet sayfasından işlerinizi yapmak için başvuru yapmanız gerekiyor. Lütfen ekranda gördüğünüz sayfayı dinlediğiniz metne göre tamamlayın.

Metin:

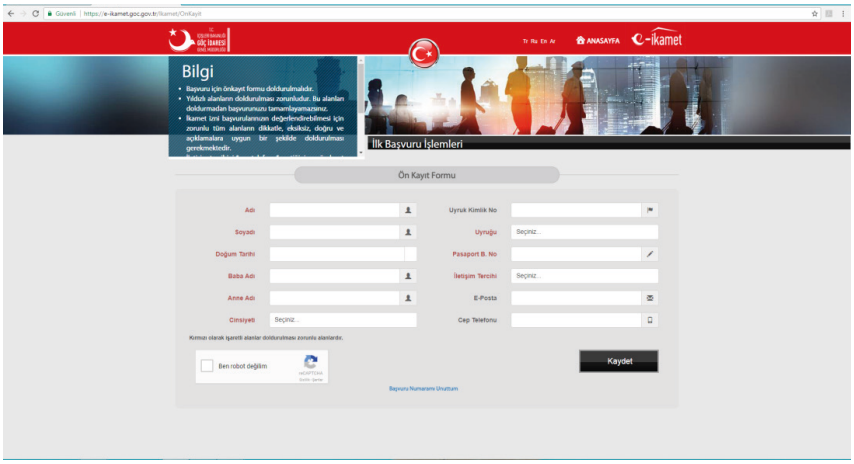

7. Senaryo:

Leyla Hanım İnternet üzerinden, bir market zincirine çalışmak için iş başvurusunda bulunmak istiyor. Bunun için ilgili marketin web sayfasından iş başvuru formunu doldurup göndermesi gerekiyor.

Aşağıdaki formu kendi kişisel bilgilerinize göre tamamlayın.

Metin:

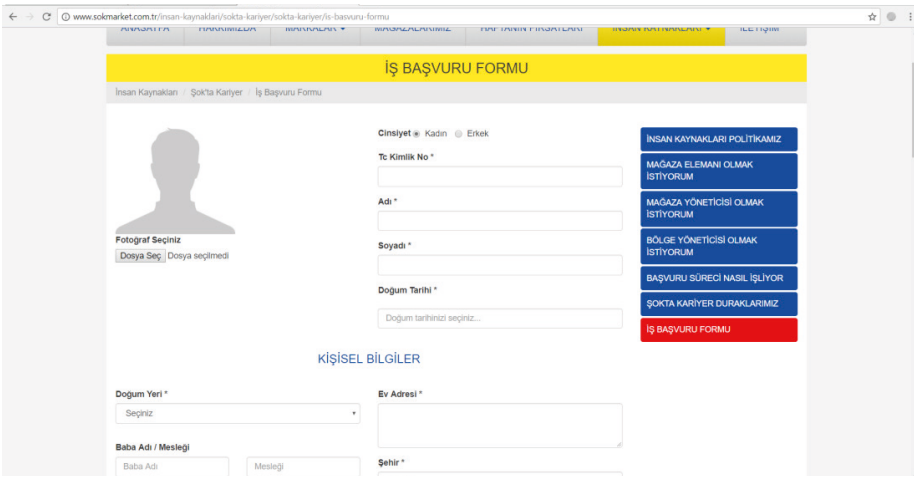

8.2.2. Okuma Anlama

1. Senaryo:

Muhammed, hem okumak hem de çalışmak istiyor. Bu nedenle gazetedeki iş ilanlarına bakıyor. Aşağıdaki soruları yanıtlayın, doğru seçeneği işaretleyin.

Metin:

Muhammed, gazetede bir iş ilanı görüyor. Yeni açılan bir kafede çalışmak üzere garsonlar aranıyor!

1. Muhammed ne görüyor?
   a. İş gezisi
   b. İş ilanı
   c. İş ikazı
   d. İş günü

2. Kimler aranıyor?
   a. garsonlar
   b. kartonlar
   c. gardroplar
   d. karbonlar

2. Senaryo:

Muhammed'in halk eğitim merkezinde Türkçe kurslarına devam ediyor. Ders arası arkadaşıyla sohbet ederken başka bir öğrencinin sigara içtiğini görür. Hemen yanına gider ve burada sigara içmenin yasak olduğunu söyler.

Dinleyin, soruları yanıtlayın, doğru seçeneği işaretleyin.

Metin:

- Arkadaşım lütfen burada sigara içme!
- Neden?
- Çünkü, burada sigara içmek yasak.
- Öyle mi? Çok özür dilerim. Hemen söndürüyorum. Nerede içebilirim?
- Dışarda!

1. Öğrenci ne içiyor?
   a. Kahve
   b. Çay
   c. Ayran
   d. Sigara

2. Nerede sigara içilir?
   a. Dışarda
   b. İçerde
   c. Sınıfta
   d. Kursta

3. Senaryo:

Muhammed bir konuda bilgi almak için Göç idaresini araması gerekiyor. Ancak Göç idaresinin telefon numarasını bilmiyor. Arkadaşı Ayşe'yi arıyor. Ayşe ona telefon numarasını söylüyor.

Dinleyin, soruları yanıtlayın, doğru seçeneği işaretleyin.

Metin:

- Merhaba Ayşe, sende Göç İdaresinin telefon numarası var mı?
- Evet var. Bir dakika lütfen! Söylüyorum. 03124220500.
- Teşekkür ederim. Bu numaradan kimle görüşeyim?
- Yabancılar dairesinden Melek Hanım ile.

1. Göç İdaresinin telefon numarası ne?
   a. 03122240500
   b. 03142220500
   c. 03124220500
   d. 03124250200

2. Muhammet kimle görüşecek?
   a. Melek Hanım
   b. Meltem Hanım
   c. Melda Hanım
   d. Mine Hanım

4. Senaryo:

Muhammed eğitim aldığı ilk yardım kursunda, yönergeleri öğreniyor. Bu yönergeleri bilmek çok önemli çünkü bu yönergelere uymak hayat kurtarabilir.

Dinleyin, soruları yanıtlayın, doğru seçeneği işaretleyin.

Metin:

Acil bir durumda dikkat edilmesi gereken önemli şeylerden birisi de acil çıkış kapısının yeri ve tabelasıdır. Aşağıdakilerden hangisi acil çıkış kapısı tabelasıdır?

8.2.4. Konuşma/ Sözlü Üretim/Karşılıklı Konuşma

1. Senaryo:

Günlük hayatta bazı durumlarda kullanılan kalıp sözler vardır. Hasta olduğumuzda, evlenildiğinde, tatile çıkarken vb. durumlarda duyguları ve iyi dilekleri iletmek için bu söylemleri kullanırız.

Aşağıda verilen durumlara uygun cevabı/ifadeyi söyleyiniz.

Örnek: Hoş geldiniz. Hoş bulduk.

Metin:

a. Çok hastayım. ...
b. Evleniyorum. ...
c. Tatile çıkıyorum. ...
d. Elinize sağlık, yemek çok güzel. ...

2. Senaryo:

Arkadaşlarınız sizin doğum gününüzü unutmadılar, bir hediye alıp size verdiler. Siz de onlara teşekkür edin, duygularınızı söyleyin.

Metin:

(sözlü üretim)

Beklenen yanıtlar: çok sağ olun
teşekkür ederim
çok mutlu oldum
şaşırdım
beklemiyordum vb.

3. Senaryo:

Muhammed Göç İdaresindeki memurla konuşuyor. Memur kayıt için ona bazı sorular soruyor.

Metin:

a. Buyurun oturun. ...
b. Nerelisiniz? ...
c. Pasaportunuz yanınızda mı? ...
d. Adınız, soyadınız? ...
e. Öğrenci misiniz? ...
f. Evli misiniz? ...
g. Şimdi nerede oturuyorsunuz? ...

4. Senaryo:

Leyla Hanım oğlunu bir şeyler alması için markete gönderiyor. Ancak istediklerinin Türkçe isimlerini tam bilmediği için marketin reklam broşürlerinden yararlanıyor. Resimdeki ürünleri oğluna göstererek hem isimlerini öğreniyor hem de onları marketten almasını istiyor.

Oğlunuza katalogdan 3 ürün seçip almasını söyleyin, kutudaki sözcüklerden yararlanın.

Metin:

Çikolata	Cips
Şampuan	Salça
Jöle	Bitki çayı
Salam	Süt

KAYNAKÇA

Açık, F. (2008). Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü.

Açık, F. (2013). *Temel Türkçe (A1/A2) İçin Söz Dağarcığı Tespit Denemesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Adami, H. (2008). *Conseil de l'Europe*. Ocak 2018 tarihinde https://www.coe.int: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/.../adami_migrants_fr.rtf adresinden alındı.

AFAD. (2013). *Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları*. T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. AFAD.

Aksan, Y., & Yaldır, Y. (2011). Türkçe Sözvarlığının Nicel Betimlemesi. *24. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildiri Kitabı* (s. 377-378). Ankara: ODTÜ Basım İşliği.

Aksan, Y., Mersinli, Ü., & Yaldır, Y. (2011). İlköğretim Türkçe Ders Kitapları Derlemi ve Türkçe Ulusal Dil Derlemi Örneklemindeki Sözcük Sıklıkları. V. D. Günay içinde, *Türkçe Öğretimi Üzerine Çalışmalar* (s. 397-407). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Arslan, İ., Bozgeyik, Y., & Alancıoğlu, E. (2017, Nisan). Göçün Ekonomik ve Toplumsal Yansımaları: Gaziantep'teki Suriyeli Göçmenler Örneği. *İlahiyat Akademi Dergisi, 3*(4), 129-148.

Austin, J. L. (1970). *Quand dire, c'est faire / How to do things with words.* (Çev. L. Gilles.) Paris: Éditions du Seuil.

Baştuğ, M., & Demirtaş, G. (2016). *İlkokuma ve Yazma Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

Beacco, J.-C., Bouquet, S., & Porquier, R. (2004). *Niveau B2 pour le Français (utilisateur / apprenant indépendant)*. Paris: Didier.

Beacco, J.-C., Ferrari, M. d., Lhote, G., & Tagliante, C. (2005). *Niveau A1.1 pour le français. Référentiel et certification (DILF) pour les premiers acquis en français: publics adultes peu francophones, scolarisés, peu ou non scolarisés.* Paris: Didier Jeunesse.

Besse, H. (2001). Peut-on "naturaliser" l'enseignement des langues en général, et celui du français en particulier? *Le français dans le monde, Théories et enseignement du français aux non francophones*, 29-52.

Borri, A., Minuz, F., Rocca, L., & Sola, C. (2014). *Italiano L2 in contesti migratori, Sillabo e descrittori dall'alfabetizzazione all'A1*. Loescher Editore.

Boylu, E., & Çal, P. (2018). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Kursuna Başlamadan Önceki Söz Varlığı Durumları. *Anadili Eğitimi Dergisi(6(1))*, 68-94.

Conseil de l'Europe. (2001). *Cadre européen commun de référence pour les langues: Apprendre, Enseigner, Évaluer.* Strasbourg: Unité des Politiques Linguistiques. Éditions Didier.

Conseil de l'Europe. (2014). *Éducation et langues, Politiques linguistiques*. Ocak 2017 tarihinde https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/dnr_fr.asp#P54_10431 adresinden alındı

Conseil de l'Europe. (2014). *Intégration linguistique des migrants adultes : Politique et pratique Rapport final sur la 3e enquête du Conseil de l'Europe.* Unité des Politiques linguistiques. Strasbourg: Conseil de l'Europe.

Conseil de l'Europe. (2017, Ocak 9). *Education et langues, Politiques linguistiques*. Ocak 2018 tarihinde Conseil de l'Europe: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/dnr_fr.asp#P24_1959 adresinden alındı

Conseil de l'Europe. (2018, Ocak). *Dil Desteği Etkinliklerinde Odaklanılacak Durumların Seçimi: Bir Kontrol Listesi*. Ocak 2018 tarihinde Yetişkin Mülteciler için Dil Desteği: Bir Avrupa Konseyi Araç Seti: https://rm.coe.int/arac-31-dil-destegi-etkinliklerinde-odaklanlacak-durumlar-n-secimi-bi/16807620ef adresinden alındı

Conseil de l'Europe. (2018). *Intégration linguistique des migrants adultes*. Ocak 2018 tarihinde Référentiels par langue / Descriptions de niveaux de référence du CECR par langue (DNR): www.coe.int/lang-migrants/fr adresinden alındı

Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Strasbourg*: Cambridge University Press.

Council of Europe. (2017). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume Provisional Edition*. Language Policy Programme, Education Policy Division, Education Department.

Dörnyei, Z. (1995). On the Teachability of Communication Strategies. *TESOL Quarterly*, *29 (1* (Spring)), 55-58.

Demirkan, M., & Başkan, N. S. (2016). Türkçenin Entegrasyon Dili Olarak Öğretilmesine Dair Bulgular. A. Okur, B. İnce, & İ. Güleç içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar* (s. 129-141). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.

Dil Derneği. (2000). *Yazım Kılavuzu*. Dil Derneği.

Ergenç, H. (2002). *Konuşma Dili ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.

Ergenç, H., & Bekâr Uzun, P. (2017). *Türkçenin Ses Dizgesi*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Ferroukhi, K. (2009). La compréhension orale et les stratégies d'écoute des élèves apprenant le français en 2ème année moyenne en Algérie. *Synergies Algérie* (4), 273-280.

Göçen, G., & Okur, A. (2017). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *19*(3), 119-136.

Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin Sözcük Sıklığı Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

GİGM. (2013, Aralık). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.

GİGM. (2017). *2016 Türkiye Göç Raporu*. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları.

İçişleri Bakanlığı. (2010, 2 11). *Resmi Gazete*. Ocak 2018 tarihinde www.resmigazete.gov.tr: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100406-9.htm adresinden alındı.

Köse, D. (2008). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sınavların Hazırlanması ve Uygulanması. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*(139), 36-47.

Koç, B. (2015). *Türkçe Öğrenen Yabancıların Kalıp Sözleri Kullanabilme Yeterlikleri (Bosna Hersek Örneği)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kocaman, A. (2003). *Söylem Üzerine*. Ankara: METU Press.

MEB HBÖGM. (2018, Ocak 25). *Yetişkin Eğitim Okuma Yazma Faaliyetleri*. 25 2018 tarihinde Hayat Boyu Öğrenme Portali: www.hbo.gov.tr/OgrenmeFirsatlari/YetiskinOkumaYazma/YetiskinOkumaYazma adresinden alındı

Ögeyik, M. C. (2008). Türkçe'de Sesbilim Betimlemesi ve Dil Öğretiminde Kullanımı İçin Bir Örnek Çalışma: Jaklin Kornfilt, Turkish. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*(10), 35-97.

Polat, Y. (2002). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Sorun Olarak Ünsüz Yumuşaması Kuralı. *Anadili Dil Kültürü ve Eğitimi Dergisi*(25), 7-25.

Polat, Y. (2008). *Türkçenin Kapıları 1* . Ankara: Kurmay.

Polat, Y. (2010). *Yabancı Dil Öğretiminde Söz Edimleri*. Ankara: Yayımlanmamış doktora tezi.

Polat, Y. (2015). Fransızca ve Türkçe Öğretmenlerinin Söz Edimi Öğretimine İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)(30*(4)), 146-159.

Searle, J. R. (2005). *Bilinç ve Dil.* (Çev. M. Macit, & C. Özpilavcı) İstanbul: Litera Yayıncılık.

Selinker, L., Swain, M., & Dumas, G. (1975, June). The Interlanguage Hypothesis Extended to Children. *Language Learning, 25*(1), 139-152.

Shairi, H. R., & Momtaz, H. (2010, Printemps-été). Place du Savoir-faire et du Savoir-être dans l'enseignement/apprentissage des langues étrangères. *Plume*(11), 105-128.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (tarih yok). *Türkiye ve Göç*. Nisan 07 Nisan, 2017 tarihinde www.goc.gov.tr: http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_tasarım_icler.pdf adresinden alındı.

TBMM. (2009, Haziran 12). *Türk Vatandaşlığı Kanunu*. Ocak 2018 tarihinde www.mevzuat.gov.tr:http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5901.pdf adresinden alındı.

TDK. (tarih yok). *Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu*.

TDK. (tarih yok). Yazım Kılavuzu. Mayıs 2018 tarihinde Yazım Kuralları TDK: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=category&id=50 adresinden alındı.

TÜBA. (2011). *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü Sosyal Bilimler*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.

Uçan, H. (2015). *Dilbilim, göstergebilim ve edebiyat eğitimi*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Uzun, N. E. (2004). *Dilbilgisinin Temel Kavramları*. İstanbul: Kebikeç.

Uzun, N., Kurt, C., Aygün, E., Leblebici, E., & Altınkaynak Coşkun, Ö. (2008). *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 A1/A2 Temel*. Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.

Vigner, G. (2001). *Enseigner le français comme langue seconde*. Paris: CLE International.

Yazarsız. (2018). *Typologie de textes (écrit et oral) Conduite discursive décrire raconter* .. Ocak 2018 tarihinde pedagogie.ac-toulouse.fr: http://pedagogie.ac-toulouse.fr/langues-vivantes/IMG/pdf/tableau_typologie_de_textes_.pdf adresinden alındı

Yunus Emre Enstitüsü. (2013, Eylül 9). *TYS Türkçe Yeterlik Sınavı*. Ocak 2018 tarihinde yee.org.tr: http://tys.yee.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=467 adresinden alındı.

Zeyrek, D. (2003). Söylem ve Toplum. A. Kocaman içinde, *Söylem Üzerine* (s. 27-47). Ankara: METU Press.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında bir ilk olma özelliği taşıyan bu kitap, Avrupa Konseyi adına hazırlanan Başvuru Rehberleri programı uzmanı Jean-Claude Beacco'nun yüreklendirmesi, desteği ve danışmanlığı sayesinde ortaya çıkmıştır. İlki 2017 yılında Ankara'da gerçekleştirilen ve Jean-Claude Beacco'nun da katıldığı ilk toplantının ardından başlanan çalışmalar, 2018 yılı Ocak ayındaki ikinci toplantı ile büyük oranda somutlaşmıştır. Bu süre içerisindeki tüm çalışmalar Jean-Claude Beacco'nun desteği ve danışmanlığında internet üzerinden yürütülmüştür. Başlangıç aşamasında bizimle olup daha sonraki dönemlerde iş yoğunluğu nedeniyle ekipten ayrılan fakat çalışmaya önemli katkı yapan Prof. Dr. Duygu Öztin Passerat'ya, ekibimize güveni ve destekleri nedeniyle Avrupa Konseyi Dil Politikaları biriminden Philia Thalgott'a, kitabın yazımı için gönüllü olarak çalışan Prof. Dr. Dilek Peçenek, Prof. Dr. Dursun Köse ve Okutman Ali Osman Durmuş'a, yayımlanması konusunda destek olan Fatih Kaplan nezdinde Kurmay Yayınevi'ne, değerlendirme ve düzeltme çalışmalarına destek veren Prof. Dr. Nadir Engin Uzun'a, Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş başta olmak üzere Türkçe Eğitim Müdürü Dr. Kerim Sarıgül'e, tasarım ve düzeltme aşamalarıyla bizzat ilgilenen Türkçe Eğitim Uzmanı Kürşat Aramak'a ve Ankara Üniversitesi TÖMER yetkili ve uzmanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Doç. Dr. Yusuf Polat
Kırıkkale Üniversitesi

Kurmay Yayın Grubu
Batı Sitesi Mahallesi
2307/1 Sokak No:2/1
Yenimahalle-ANKARA
Tel: 0312 419 38 41 Faks: 0312 424 09 33
e-posta: bilgi@kurmay.com.tr
www.kurmay.com.tr

/kurmaykitap /kurmaykitap /kurmaykitap